

JAARVERSLAG 2002

INHOUD

Voorwoord	4
Het aanbod van radio en televisieprogramma's in Nederland	8
Monitor Mediaconcentraties	13
1. Landelijke publieke omroep en Wereldomroep	16
2. Regionale publieke omroep	34
3. Lokale publieke omroep	42
4. Commerciële omroep	50
5. Kabelzaken	64
Bezwaar en beroepsprocedures	72
Algemene Zaken	78
Accountantsverklaring	86
Verantwoording apparaatskosten 2002	89

SCHERP, HELDER EN DOORZICHTIG TOEZICHT, MAAR WEL MET MATE...

Twee onderwerpen domineerden in 2002 het debat over de rol en het functioneren van de media. De groeiende invloed van de media op politieke, maatschappelijke en culturele gebeurtenissen leidde tot een hernieuwde discussie over de publieke verantwoordelijkheid die media behoren te dragen, de onafhankelijkheid die de media dienen te betuigen en de verantwoording die media meer nog dan andere sectoren dienen af te leggen over hun werk.

Binnen het functioneren van de mediasector als geheel stond de positie van de publieke omroep ter discussie. Vooral commerciële informatieaanbieders uitten kritiek op de wijze waarop de overheid het publieke domein in de informatievoorziening vormgeeft. Overdadige publieke financiering en steun en een te brede taakopdracht van de publieke omroep zou tot verstoring leiden van de ontwikkeling van de commerciële media, zowel elektronisch als bij print.

Het is niet vreemd dat juist het afgelopen jaar het functioneren van de media zo in het brandpunt van de aandacht stond. Grote gebeurtenissen rond het koninklijk huis, internationale spanning in Afghanistan en in de aanloop naar de oorlog tegen Irak, de verwerking van het Sebrencia trauma, politieke instabiliteit, de schok van de moord op Fortuyn en het moeizame optreden van het nieuwe kabinet, waren stuk voor stuk tevens media events. De verkiezingscampagnes in 2002 en de eerste maand van 2003 werden meer dan ooit gedomineerd door het mediaoptreden van de politieke leiders.

In de soms hoog oplopende kritiek op de media is regelmatig de roep te horen om meer ingrijpen van de overheid in de mediasector. Omdat de media te gekleurd zouden zijn en de overheid zou moeten toezien op grotere onpartijdigheid, met name bij publieke media. Omdat de media te veel hypes creëren en de overheid zou moeten zorgen voor meer balans en nuance in de berichtgeving. Omdat de media steeds meer geweld, seks en vuilzigheid brengen, die de overheid zou moeten verbieden in het licht van het herstel van normen en waarden. Omdat de media onrust stoken waar de samenleving juist rust en stabiliteit nodig heeft. Of omdat de media steeds verder vervlakken en op elkaar gaan lijken en de overheid zorg moet dragen voor voldoende pluriformiteit in nieuws, informatie, cultuur en amusement in de media.

De wens tot overheidsingrijpen kan vanuit overtuiging of zorg begrijpelijk zijn, zij knaagt wel aan het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting en de daarop verankerde eigen verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid van de media. De discussie raakt al snel de communicatievrijheid in de samenleving. Communicatievrijheid is een groot goed dat velen in de samenleving gelukkig ook heel dierbaar is. Communicatievrijheid is eerst en vooral een zendersrecht, een recht op vrije expressie van burgers, journalisten en programmamakers. Daarnaast is communicatievrijheid ook een ontvangersrecht, een recht van burgers en consumenten om in alle vrijheid communicatieboodschappen - kranten, boeken, radio, televisie en internet - te ontvangen of niet te ontvangen. En, daarmee samenhangend, de ontvanger heeft in een open en democratische samenleving ook recht op kwalitatief hoogstaande informatie, op waarheidsgetrouwe, objectieve, volledige en ethisch verantwoorde informatie, hoe moeilijk dit soort termen ook zijn te operationaliseren. Burger en consument hebben recht op *media responsibility and accountability*, op media die hun verantwoordelijkheid kennen en bereid zijn, in welke vorm dan ook, verantwoording af te leggen over hun doen en laten.

Communicatievrijheid is geen absoluut recht, noch voor de ontvanger, noch voor de zender. Dat er grenzen zijn zullen weinigen willen betwisten. Natuurlijk kunnen vanuit het oogpunt van bescherming van minderjarigen of consumenten regels worden gesteld aan de media. En natuurlijk moet het mogelijk zijn dat burgers hun recht halen wanneer media hen beledigen of wanneer media aanzetten tot discriminatie en haat wegens ras, godsdienst en levensovertuiging of hetero- of homoseksuele gerichtheid (Wetboek van Strafrecht). Communicatievrijheid kan alleen gedijen als niet het recht van de grootste mond geldt. Communicatievrijheid onderstelt grenzen en dus, onvermijdelijk, toezicht.

Wie de communicatievrijheid lief heeft, zal zich zonder veel reserve kunnen vinden in een pleidooi voor scherp, helder en doorzichtig toezicht, maar wel toezicht met mate... Een groot gevaar voor de maatschappelijke communicatievrijheid is onverschilligheid, met name als zij zich aandient als verdraagzaamheid onder het vaandel van 'alles moet kunnen'. Wie die stelling verdedigt draagt er onbedoeld toe bij dat maatschappelijke verdraagzaamheid via de paradox van de tolerantie verwordt tot maatschappelijke onverdraagzaamheid. Er is maatschappelijk behoefte aan scherpe en continue reflectie over de inhoud van de media en over de marktstructuren en eigendomsverhoudingen waarbinnen die media opereren. Dat vraagt om een onafhankelijke beoordeling van ontwikkelingen, om toezicht ook. Daarmee is uitdrukkelijk niet gezegd, wie dat toezicht zou moeten uitoefenen. De rol van het Commissariaat, als overheidsorgaan, is als het om inhoudelijke beoordeling gaat ten principale beperkt. Het Commissariaat kan reclame- en sponsorregels handhaven, quotabepalingen voor omroep en institutionele en financiële voorschriften voor publieke omroep controleren, en concentratiebewegingen en hun effecten op pluriformiteit en onafhankelijkheid monitoren, maar dat is dan ook wel zover het kan gaan.

Scherp toezicht, dat betekent niet per definitie en zeker niet exclusief bestuurlijk toezicht door een departement of een regulator. Vanuit de journalistieke professie, met name door de NVJ, is van oudsher gewezen op het strafrecht en het civielrecht als de koninklijke weg om al dan niet vermeende media excessen aan een juridische toets te onderwerpen. En dat moet in Nederland ook vooral zo blijven. Maar naast de straf- en burgerlijke rechter hebben we in de Nederlandse mediasector ook ruime ervaring met zelfregulerende instanties als de Raad voor de Journalistiek en de Reclame Code Commissie waar burgers hun recht kunnen halen bij onware berichtgeving of onjuiste voorlichting en reclame. Naast deze twee instellingen kent ons land sinds enige jaren ook het NICAM dat toeziet op bescherming van minderjarigen tegen schadelijke televisieprogramma's. Zelfregulering is en blijft in de mediawereld een bijzonder te prefereren toezichtarrangement, dat daarom in het mediabeleid volop ondersteuning verdient.

Scherp, maar ook helder toezicht. Het moet de burger en mediaconsument volstrekt duidelijk zijn waarop bij de media door of vanwege de overheid wel of geen toezicht kan worden uitgeoefend. Voorlichting is hier op haar plaats. Er moet bij het publiek begrip worden gekweekt dat het verre van des overheids is om zich als overheid meer dan het straf- en civielrecht en de Mediawet nu al toelaten, met de inhoud van de media bezig te houden. Het mediabeleid van de overheid dient eerst en vooral voorwaardenscheppend te zijn. Een democratie is gebaat bij een, wat onze oosterburen zo fraai noemen, *herrschaftsfreie Diskussion*. De kwaliteit van de media staat of valt met onafhankelijkheid en non-commercialiteit van het journalistieke beroep en met het voorkomen van overcommercialisering in pers, radio en televisie. Door het promoten van redactie- en programmastatuten, door het monitoren van mediaconcentratie en door het bestuurlijk handhaven van een strikte en voor mediaconsumenten herkenbare scheidslijn in de omroep tussen programmering enerzijds en reclame en sponsoring anderzijds, worden in het mediabeleid van de Nederlandse overheid gunstige condities gecreëerd voor een hoge mediakwaliteit in ons land.

Maar ook voor de informatieaanbieder moet volstrekt helder zijn, welke regels er zijn en wie daarop toeziet. Met de introductie van het duale bestel voor radio en televisie en de convergentie van de verschillende media is de regelgeving en het toezicht daarop voor de informatiesector ingewikkelder geworden. Informatieaanbieders hebben te maken met uiteenlopende wetgeving en toezichthouders. Naast het Commissariaat voor de Media en eigen organisaties als de Reclame Code Commissie en het NICAM spelen OPTA, NMa, het Agentschap Telecom, diverse ministeries en de Europese Commissie op onderdelen van het mediatoezicht een rol. Het Commissariaat ziet het als belangrijke verantwoordelijkheid om initiatieven te nemen om tot een heldere afstemming, afbakening en taakverdeling van het toezicht te komen. Als voorbeeld mag dienen het toezichtarrangement dat het Commissariaat voorjaar 2003 met het Agentschap Telecom zal afsluiten om tot eenduidig toezicht op de verrichtingen van de commerciële radio te komen.

Scherp, helder, maar ook doorzichtig toezicht. Voor de burger is lang niet altijd transparant, wie in het mediatoezicht waarvoor verantwoordelijk is. Waar moet de burger zijn, als hij zijn beklag over de media wil doen? Bij de Raad voor de Journalistiek, de strafrechter, het NICAM, het Commissariaat of zelfs bij de staatssecretaris? Voor de burger is dat niet onmiddellijk evident. Hoe meer toezichtshouders, hoe minder transparantie. Voorlichting alleen is hier waarschijnlijk niet voldoende. In zijn recente advies Medialogica (voorjaar 2003) heeft de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling RMO naast andere zaken de instelling van een media-ombudsman bepleit. Eén herkenbaar loket is zeker iets waar burgers mee gediend kunnen zijn. Maar het gevaar bestaat daarbij wel dat een nieuw instituut de eigen verantwoordelijkheid van de media ondermijnt. Het Commissariaat bepleit daarom versterking van de huidige vormen van zelfregulering, die willen zij effectief zijn door de beroepsgroep volmondig geaccepteerd dienen te worden.

Scherp, helder en doorzichtig toezicht, maar wel met mate... De beste beheersing is nog altijd zelfbeheersing. Een pleidooi voor meer toezicht op de media zou idealiter niet moeten resulteren in meer extern toezicht, door of vanwege de overheid. Als eerder opgemerkt, zelfregulering, en ook zelfsturing, zelfkritiek en zelfevaluatie door de mediasector leveren de beste garantie op voor hoge media-kwaliteit. Het is dan ook niet wenselijk dat de overheid zelf een mediawatch-instituut, *public hearings* of een ombudsvoorziening in het leven zou roepen. Dat is aan gebruikers en aanbieders van de media. Wat wel van de overheid mag worden verwacht is dat zij maatschappelijke initiatieven om dit soort publieke verantwoording te organiseren stimuleert, 'mentaal sponsort' en zo nodig financieel en anderszins ruimhartig faciliteert. Belastinggeld hieraan besteed, is democratisch wel besteed. Zelfsturing en zelfregulering in de mediasector verdienen alleszins de warme, niet vrijblijvende, maar ook financiële belangstelling van het ministerie, de staatssecretaris media in het bijzonder, en van het Commissariaat voor de Media en ook het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Namens het Commissariaat voor de Media,

prof. dr. Jan van Cuilenburg, voorzitter

mr. Inge Brakman en drs. Lennart van der Meulen, commissarissen



HET AANBOD VAN RADIO- EN TELEVISIEPROGRAMMA'S IN NEDERLAND

TABEL 1 TELEVISIEPROGRAMMA-AANBOD IN NEDERLANDSE GEMEENTEN

Zender	% kabelnetten 2002(N=600)	% kabelnetten 2001(N=647)	Zender	% kabelnetten 2002(N=600)	% kabelnetten 2001(N=647)
Nederlandstalige zenders	100	100	WDR 1	47	70
Nederland 1	100	100	BBC World	34	15
Nederland 2	100	100	Combinatie NGC/CNBC	29	18
Nederland 3	100	100	ZDF 2	29	n.b.
Publieke Regionale Omroep	100	100	Tell Sell	28	n.b.
RTL 4	100	100	Rai Uno	27	26
RTL 5	100	100	WDR 3	24	n.b.
SBS 6	100	100	Home Shopping Europe	23	32
Net 5	100	100	TVE Int.	20	18
Yorin	100	100	Arte	20	12
ARD	100	100	NDR 1	19	n.b.
BBC 1	100	99	Euronews	19	22
BBC 2	100	94	RTBF 1	13	16
CNN	100	98	NDR 3	11	n.b.
Ketnet/ Canvas	99	100	TCM	11	9
VRT 1	99	100	Phoenix CNE	10	12
TMF	99	98	Sat 1	10	11
TV 5	99	97	MBC	9	16
V8	97	96	SWF	8	9
Kabelkranten	74	n.b.	TF 1	8	n.b.
Discovery Channel	94	92	France 2	6	n.b.
MTV	92	83	CNBC	5	10
Eurosport	89	88	Mezzo	5	n.b.
Info- of servicekanaal	82	n.b.	Deutsche Welle	5	n.b.
ZDF	70	95	Cartoon Network	2	78
The Box	65	63	Bloomberg	2	n.b.
NGC	65	57	Landscape	1	n.b.
RTL	58	51	Muzzik	1	n.b.
Veronica / Kindernet	53	n.b.	Travel Channel	1	n.b.
TRT Int.	51	60	CNE	1	n.b.
Animal Planet	48	7			

Bron data: TNO-STB, 2002, 2003 Gepubliceerd in: Mediaconcentratie in Beeld 2002

De kabel is het belangrijkste distributienetwerk voor televisiezenders. In totaal hebben de kabelexploatanten de keuze uit doorgifte van wel tachtig zenders. Dat zijn zeventien op Nederland gerichte zenders, bestaande uit de negen zenders van de Publieke Omroep, HMG en SBS, aangevuld met TMF, MTV, The Box, National Geographic, Discovery, Cartoon Network, Eurosport en Veronica dat in de loop van het jaar haar televisie-uitzendingen hervatte. Daarnaast is er een ruim buitenlands aanbod en vinden er uitzendingen plaats van lokale en regionale omroepen. Vastgesteld kan worden dat aan pluraliteit in het televisie-aanbod geen gebrek is. Capaciteitsschaarste op de kabelnetten belet dat alle beschikbare zenders doorgegeven kunnen worden. Grosso modo bestaat het programmapakket op de kabel uit 32 zenders.

Negentien zenders, waaronder uiteraard het must carry pakket, zijn in alle Nederlandse huishoudens te ontvangen. Behalve de zenders van HMG en SBS worden ook de ARD en de twee BBC zenders over het hele land verspreid.

TABEL 2 RADIOPROGRAMMA-AANBOD IN NEDERLANDSE GEMEENTEN

	% kabelnetten 2002 (N=600)	% kabelnetten 2001 (N=647)		% kabelnetten 2002 (N=600)	% kabelnetten 2001 (N=647)
Radio 1	100	100	Studio Brussel	36	37
Radio 2	100	100	WDR 1 (Eins Live)	36	50
Radio 3	100	100	Radio Donna	35	23
Radio 4	100	100	VRT 3 (radio)	27	0
Regionale publieke radio	100	100	BBC Radio 4	26	23
747 AM	100	99	NDR 3	26	26
Radio 10 FM	100	100	Veronica Radio	26	0
Classic FM	100	99	BBC Radio 2	25	21
Radio 538	100	100	Rebecca Radio	25	30
Lokale publieke radio	100	88	NDR 1	24	27
Sky Radio	100	100	RTBF 2	23	19
Yorin FM	100	99	NDR 2	22	28
Country FM	99	96	Radio Caroline	21	0
Kink FM	98	99	City FM	20	11
Arrow Classic Rock Radio	97	98	X FM	20	0
Noordzee FM	97	96	Hot Radio	19	13
VRT 1 (radio)	97	95	RTBF 3	186	19
Colorful Radio	94	82	Radio Eins Live	16	0
ConcertZender	94	99	8FM	14	19
BC World Service	93	93	AFN	13	14
ID&T Radio	90	57	BFBS	13	27
Radio Nationaal	86	59	Happy Radio	13	13
WDR 4	85	82	Radio France Culture	13	12
Business Nieuws Radio	82	87	RTBF 1	10	23
WDR 3	77	74	BBC Radio 1	9	10
VRT 2 (radio)	73	70	BRF 1	9	0
WDR 2	65	68	Keizerstad FM	9	0
Tweede Kamerlijn	62	63	RTL International	9	0
VRT Klara	59	79	1FM	7	0
BBC Radio 3	44	36	Magic FM	7	0
Radio 192	37	3			

Gepubliceerd in: Mediaconcentratie in Beeld 2002

Naast de in de tabel genoemde zenders zijn er nog 23 zenders die een verspreiding hebben van vijf procent of minder.

Ten opzichte van 2001 valt op dat de Duitse zenders ZDF, WDR1 en WDR3 flink aan verspreiding hebben moeten inleveren.

Op de landelijke markt van radiozenders is een behoorlijk aantal aanbieders actief. Er zijn naast de publieke omroep zeventien verschillende partijen die een zender exploiteren. Via de kabel worden naast de zenders uit het must carry pakket Radio 10 FM, Classic FM, Radio 538, Sky Radio en Yorin FM naar alle huishoudens verspreid. Het programma Love Radio dat een dekking had van 93 procent staakte eind 2001 haar uitzendingen.

Nederlandse zenders die een flink hogere verspreiding wisten te realiseren zijn ID&T Radio, Colorful Radio en Radio Nationaal. De kabeldekking is echter minder effectief dan verspreiding via de ether. Het jaar 2002 heeft voor de radio-aanbieders vooral in het teken gestaan van de voorbereiding op de frequentieverdeling. Via de ether werd in 2002 door de volgende landelijke commerciële zenders uitgezonden op AM of FM frequenties: Arrow Classic Rock, Business Nieuws Radio, Classic FM, Noordzee FM, Radio 10, Radio 538, Radio Nationaal, Sky Radio en Yorin FM.

TABEL 3 PROGRAMMA-AANBOD OP DE NEDERLANDSE TELEVISIE (2002)

(TIJDVAK 18-24 UUR, LANDELIJKE ZENDERS, IN PROCENTEN VAN HET AANBOD IN UREN)

Programmacategorie	Nederland 1	Nederland 2	Nederland 3	Publieke Omroep	RTL4
nieuws en informatie	17	16	14	16	25
(serieuze) informatie en educatie	8	6	8	7	2
informatie over kunst en cultuur	10	3	5	6	0
human interest	19	8	12	13	21
vrije tijd, advies en service	3	2	1	2	7
overige informatie en educatie	5	1	7	4	0
totaal informatie en educatie	61	35	48	48	55
fictie (drama)	3	1	4	3	16
Nederlandse films	0	0	1	1	0
buitenlandse fictie	16	10	10	12	11
buitenlandse films	2	3	4	3	7
totaal fictie	21	14	19	18	34
spellen en quizen	13	11	1	8	4
cabaret en satire	1	1	6	2	0
overig amusement	2	4	2	3	5
totaal amusement	16	15	9	14	10
totaal sport	0	27	3	10	0
totaal muziek	1	8	2	4	2
totaal kinderprogramma's	0	0	18	6	0
totaal aantal uren	1871	1792	1870	5534	1668

Bron: Stichting KijkOnderzoek. Door afronding van de percentages kunnen de totalen licht afwijken

Pluriformiteit

De verschillende zenders bieden een grote verscheidenheid aan programma's aan. De pluriformiteit van het totale aanbod is groot op televisie. In het aanbod van de negen zenders met een breed programma, die bijna 85 procent van de markt bedienen, komen vrijwel alle programmacategorieën aan bod. Tussen de publieke en commerciële omroep bestaan wel grote verschillen in programma-aanbod, net als tussen de commerciële zenders onderling.

De drie zenders van de publieke omroep bieden gezamenlijk de meest pluriforme programmering, gevolgd door HMG en op afstand SBS. De publieke omroep brengt meer informatie (48 procent tegenover 33 procent) en besteedt vrijwel als enige aandacht aan achtergronden, godsdienst, levensbeschouwing en educatie. De commerciële omroepen brengen veel meer fictie; 53 procent van de zendtijd wordt besteed aan films en series, bij de publieke omroep is dat achttien procent. De commerciële omroepen zenden ook het meeste Nederlands drama en de meeste Nederlandse series uit. De publieke omroep brengt meer amusement, waaronder quizen, cabaret en satire, meer sport en meer muziek. Door netprofilering en diversificatie neemt de pluriformiteit per zender af en ontstaat er een soort taakverdeling tussen de zenders.

RTL5	Yorin	Net 5	SBS6	V8	Commerciële omroep	Omroep bestel totaal	Kijktijd publiek (in %)
14	0	0	14	0	11	13	15
7	1	0	4	0	3	5	3
1	1	0	2	0	1	3	4
14	9	7	17	5	13	13	10
3	6	2	5	1	5	4	3
1	0	0	0	0	0	2	0
40	18	9	42	6	33	39	35
0	12	2	3	0	7	5	6
0	0	1	0	0	0	0	7
11	30	46	17	45	23	19	13
28	23	35	21	36	23	15	16
40	65	84	41	82	53	39	41
0	3	1	5	5	3	5	6
0	2	0	2	1	1	1	2
0	11	3	4	5	5	4	4
0	16	4	10	11	8	10	11
20	0	0	6	0	5	7	10
1	1	0	0	0	1	2	1
0	0	2	0	1	0	3	2
1698	1671	1752	1672	1818	10279	15813	100

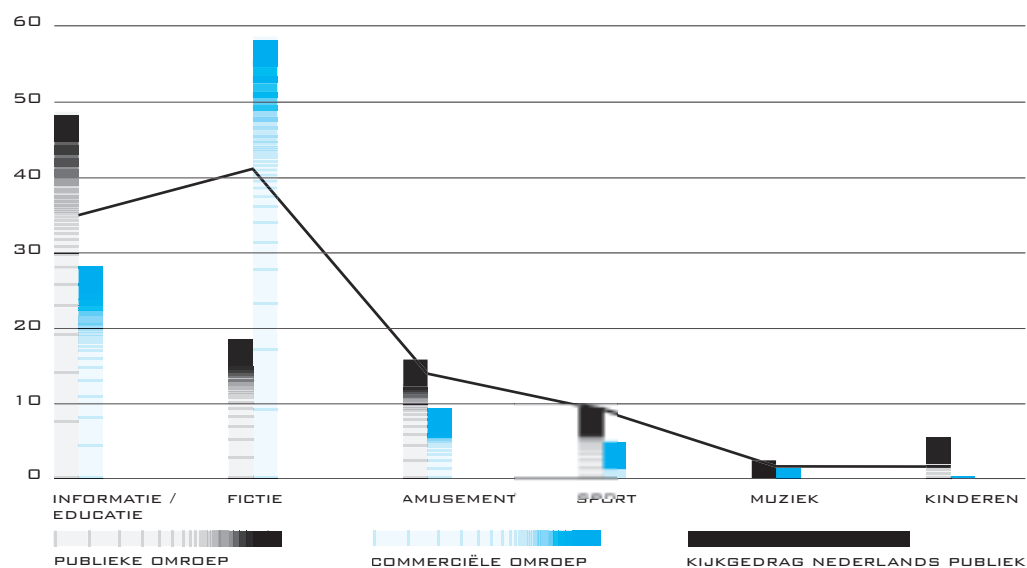
De zenderkleuring bij de Publieke Omroep leidt ertoe dat de zenders een duidelijker gezicht krijgen, maar het leidt ook tot meer homogeniteit per net. Bij de commerciële omroepen zijn de zenders reeds sterker gekleurd naar verschillende doelgroepen. RTL4 en SBS6 zijn algemene familiezenders, RTL5 is vooral gericht op mannen in de leeftijdscategorie van de 'boodschappers', Net5 is gericht op vrouwen, V8 op mannen en Yorin vooral op jongeren.

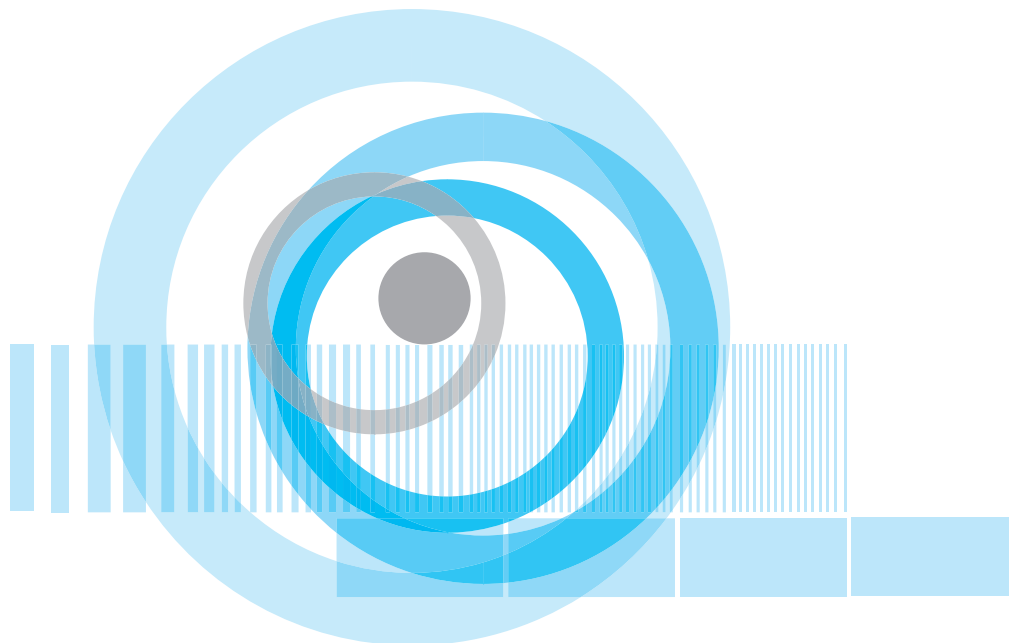
De Publieke Omroep biedt op radio via de zes zenders een pluriform pakket aan. Met informatie op Radio 1 en 747 AM, muziek gecombineerd met informatie op Radio 2, popmuziek op 3 FM en klassieke muziek op Radio 4 en de Concertzender. Daarmee zijn tegelijkertijd de belangrijkste formats op de radio weergegeven. De commerciële omroepen bieden eveneens nieuws via BusinessNieuws Radio, klassieke muziek via Classic FM en verder diverse soorten popmuziek bij de overige zenders. Opvallend is het toch beperkte bereik van gespecialiseerde zenders en het geringe aanbod van nieuws en actualiteiten. Een combinatie van muziek en nieuws komt ook voor bij de regionale publieke omroepen en sommige niet-landelijke commerciële omroepen.

Afspiegeling

Televisiezenders concurreren om de aandacht van de kijker. De Publieke Omroep is verplicht specifieke programma's te brengen en verschillende doelgroepen te bereiken. De commerciële omroep zoekt programma's bij eigen doelgroepen. Vraag is of het totale aanbod vervolgens overeenkomt met de vraag van de kijker. Onderstaande figuur zet de preferenties van het publiek af tegen het aanbod van de publieke en de commerciële omroep.

De figuur laat zien dat de Publieke Omroep verhoudingsgewijs meer informatie / educatie aanbiedt dan er vraag is. Commerciële zenders daarentegen bieden minder informatie en educatie aan. Het aanbod van het gehele bestel gezamenlijk komt bijna overeen met de vraag. De Publieke Omroep blijft achter met het aanbieden van fictie in vergelijking met de vraag naar fictie. In totaal wordt er echter een licht overschot aan fictie aangeboden, vanwege het grote aanbod van de commerciële zenders. De Publieke Omroep vertoont meer amusement zoals quizzen, cabaret en satire, dan er vraag naar is, terwijl de commerciële zenders juist minder aanbieden. Opvallend is het evenwicht in vraag en aanbod van sport bij de Publieke Omroep. De commerciële zenders bieden in vergelijking met de vraag weinig sport aan. Het geheel overziend blijkt dat het bestel als geheel goed aansluit bij de voorkeuren van het publiek. Alleen voor sport en in mindere mate amusement is de vraag groter dan het aanbod.





Op verzoek van het kabinet heeft het Commissariaat in 2002 voor de eerste maal de Monitor Mediaconcentraties uitgebracht. Na de aanbidding van het rapport is in het vervolg van het jaar gewerkt aan de totstandkoming van de tweede Monitor die in het voorjaar van 2003 is verschenen. Ook is in 2002 een aanvang gemaakt met het opzetten van een website, die in 2003 operationeel zal zijn.

Het rapport bevat een overzicht van de concentratie bij de geschreven pers, radio en televisie. Tevens worden in het rapport de distributeurs van de media, met name de kabelaanbieders beschreven, en is een overzicht opgenomen van de informatievoorziening via internet. Enkele ontwikkelingen en aanbevelingen worden hieronder beschreven.

Nog maar enkele aanbieders per sector

Uit de Monitor blijkt dat de media sterk geconcentreerd zijn. In de sectoren dagbladen, televisie en kabel zijn voornamelijk drie aanbieders dominant met een totaal marktaandeel tussen de tachtig en negentig procent. De radiosector is matig geconcentreerd. De concentratie per sector heeft haar grenzen bereikt. Een verdere horizontale concentratie zou zeer ongewenst zijn. Er is een toenemende tendens naar diagonale concentratie (cross-ownership), waarbij uitgevers van dagbladen of tijdschriften ook commerciële omroep bedrijven. Voor dagbladuitgevers met een marktaandeel van meer dan 25 procent geldt een beperking van de toegestane cross-ownership.

Veel radio en televisie zenders en teruglopend aantal kranten

Er is een groot aanbod aan kranten, tijdschriften, radio en televisiezenders en nieuwssites op internet. De pluraliteit van de media is groot. Bij de dagbladen loopt het aantal titels van de regionale en lokale pers echter terug als gevolg van fusies in de voorgaande jaren en een verslechterende economische positie die onder meer veroorzaakt wordt door vermindering van advertentie-inkomsten. Het aantal radiozenders stabiliseert en het aantal televisiezenders neemt toe. Het gaat vooral om buitenlandse zenders die via ondertiteling, aangepaste programmering en reclame hun internationale programma's op het Nederlandse publiek richten.

Pluriformiteit bij kranten afgenomen; bij radio en televisie enkele knelpunten

Het verlies aan dagbladtitels zet de pluriformiteit van de dagbladsector onder druk. Regionale titels maken steeds meer gebruik van algemene kopij, geleverd door de GPD of door onderlinge samenwerkingsverbanden. Concurrentie tussen regionale kranten is er alleen in de provincie Friesland nog. De pluriformiteit op de Nederlandse televisie is groot. Tussen de publieke en de commerciële omroepen bestaan wel grote verschillen.

De bedrijfscontinuïteit van de commerciële omroep staat sterk onder druk, waardoor in de programmering wordt aangestuurd op concepten die geld genereren. De enorme toename van het aantal telewinkelprogramma's in de dagprogrammering valt daarbij op. In de avondprogrammering wordt gezocht naar concepten waaraan merchandising is verbonden, of die extra geldstromen genereren met behulp van sms inkomsten.

Het Commissariaat heeft in de rapportage over 2002 de volgende aanbevelingen opgenomen:

Geschreven pers

- |||| Invoeren van een wettelijk maximum marktaandeel van een derde op de dagbladenmarkt.
- |||| Aanpassing van artikel 130 van de Mediawet, zodat het Bedrijfsfonds voor de Pers ook kranten-titels kan ondersteunen binnen een op zich renderend concern.
- |||| Andere (fiscale) stimuleringsmaatregelen invoeren.
- |||| Versoepeling van de cross-ownership beperkingen, zodat ruimte kan worden geboden voor investeringen in andere media. Daarbij dient wel een maximum grens aangegeven te worden aan het marktaandeel op de diverse markten waarop een ondernemer actief is.

Televisie

- |||| Opnemen van een maximum marktaandeel van commerciële omroepen op de kijkersmarkt van dertig procent.
- |||| Op Europees niveau opnieuw de stimulering van en investering in de audiovisuele industrie aan de orde stellen. Meer dan voorheen dient in het bijzonder de aandacht gericht te zijn op de ontwikkeling van regionale en nationale audiovisuele markten.
- |||| Op Europees niveau heeft het Commissariaat reeds eerder voorstellen gedaan om maatregelen te treffen tegen verstengeling van eigendom van de mediaconcerns en belangen van politici, alsmede de opname van een verscherpte regeling voor onafhankelijkheid van redacties door middel van programmastatuten.

Radio

- |||| Versterking van het informatieaanbod op de radiozenders.
- |||| 747AM via herschikking van de publieke zenders een betere plaats geven.
- |||| Goede toegang tot de ether realiseren voor een commerciële nieuwszender.
- |||| Voor de regionale publieke omroepen dienen goede voorwaarden voor financiering alsmede een onafhankelijke positie ten opzichte van het provinciebestuur gerealiseerd te worden.

Internet

- |||| Stimuleren van de convergentie door middel van financiële ondersteuning van de Publieke Omroep en het ondersteunen van projecten, zoals reeds is ingezet via het Bedrijfsfonds voor de Pers.
- |||| Cross-ownership beperkingen verruimen. Via internet zal ook voor de geschreven media de behoefte bestaan de informatie met beeld en geluid te versterken. Nieuwe experimenten, bijvoorbeeld op lokaal en regionaal gebied voor informatievoorziening kunnen via internet gemakkelijker worden ingezet.
- |||| Stimuleren van samenwerking tussen divers mediatypen om journalistieke capaciteit te kunnen bundelen. Daarbij kan ook gedacht worden aan een publiek private samenwerking op internet.

LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP
EN WERELDOMROEP

1. LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP EN WERELDOMROEP

Inleiding

Voor de landelijke Publieke Omroep was 2002 een bewogen jaar met het terugtreden van een deel van de raad van bestuur, de beslissing om de AVRO en de EO van net te laten wisselen, een door de politiek opgelegde bezuiniging, de beslissing van de staatssecretaris tot een efficiëncyonderzoek door Mc Kinsey, een kritische benadering door de politiek en de start van de werkzaamheden van de visitatie-commissie die in 2004 haar advies zal uitbrengen.

Op internationaal niveau heeft de Europese Commissie in 2001 van zich doen horen met een mededeling over de publieke omroep, die aangeeft dat staatssteun geoorloofd is, maar wel onder de voorwaarden van transparantie, proportionaliteit en de garantie van onafhankelijk toezicht. Het Luxemburgse CLT/UFA en de HMG bleken van mening dat in Nederland aan deze voorwaarden niet wordt voldaan. In een klacht, die later door SBS werd ondersteund, is de Commissie voorgehouden dat er sprake zou zijn van excessieve staatssteun en een te ruime taakopvatting met internetactiviteiten en nevenactiviteiten.

1.2 Zendtijd

Met de invoering van de Concessiewet per 1 september 2000 is aan de landelijke omroepen langjarige zekerheid gegeven. De NOS heeft een concessie voor tien jaar en de omroepverenigingen en Educom ieder een erkenning voor vijf jaar. Ook de kerkgenootschappen en de genootschappen op geestelijke grondslag zijn verzekerd van een zendtijdtoewijzing door het Commissariaat voor een periode van vijf jaar. Als gevolg van dit systeem heeft het Commissariaat in 2002 betrekkelijk weinig bemoeienis gehad met de zendtijd van de landelijke omroep. De enige beslissing die op dit gebied genomen moest worden betrof de Boeddhistische Unie Nederland. Nadat de rechtbank Amsterdam het Commissariaat had opgedragen een nieuwe beslissing te nemen op het bezwaar tegen de toegewezen hoeveelheid zendtijd is op 22 maart 2002 besloten aan de BUN dertien uur televisiezendtijd en 52 uur radiozendtijd per jaar toe te wijzen.

Van de mogelijkheid om op grond van artikel 39i Mediawet extra zendtijd toe te wijzen in bijzondere gevallen of voor bijzondere doeleinden is gebruik gemaakt ten behoeve van de NMO. Deze omroep ontving vijf uur extra televisiezendtijd voor uitzendingen in het kader van de Ramadan en één uur extra om een plotseling opengevallen plek op Nederland 1 te vullen.

1.3 Programmatoezicht

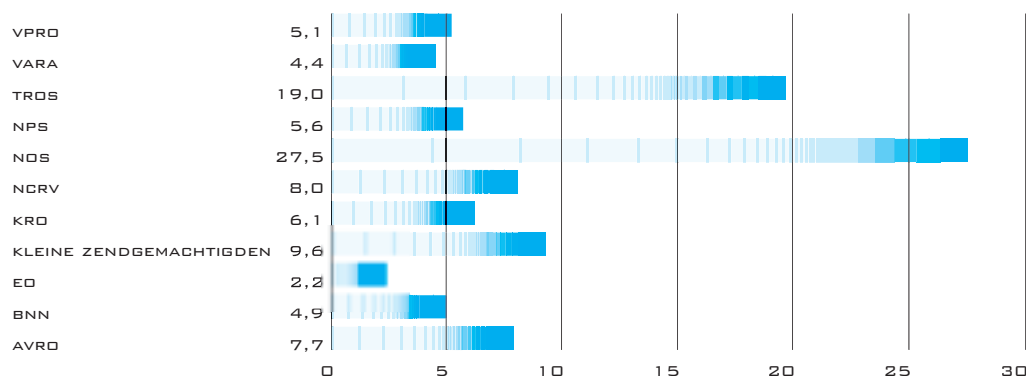
Televisie

Het Commissariaat maakt jaarlijks een analyse van de televisieprogrammering van de landelijke publieke omroep. Op basis van analyses uit voorgaande jaren, de netprofielen van Nederland 1, 2 en 3, gegevens uit programmabladen, introducties door de omroepen van de programmering voor het nieuwe seizoen en aankondigingen van nieuwe programma's in vakbladen en andere bronnen, wordt door de afdeling Programmatoezicht een selectie gemaakt van overtredingsgevoelige programma-onderdelen die intensief gevolgd worden. Bovendien worden nieuwe programma-onderdelen altijd in de controle opgenomen. Afhankelijk van het profiel van een zender en het soort programma's dat zij uitzendt, wordt een omroep meer of minder gecontroleerd.

De grafieken 1 en 2 laten zien hoe de analyse is vertaald naar de selectie van te monitoren zendtijd in 2002. De afdeling Programmatoezicht verkrijgt door middel van de analyse inzicht in wat zich op programmaniveau afspeelt bij de Publieke Omroep, signaleert trends en anticipeert daarop.

GRAFIEK 1: TOEZICHT PUBLIEKE TELEVISIE

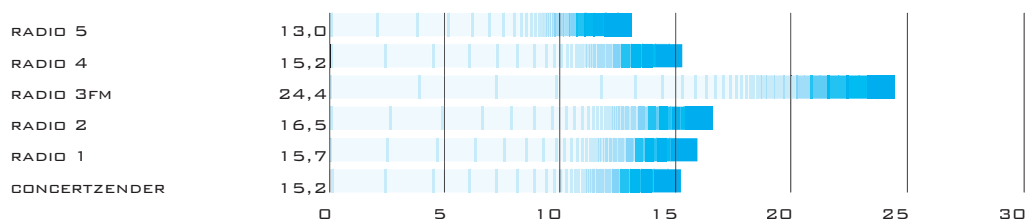
IN PERCENTAGES VAN DE GESELECTEERDE ZENDTIJD



Van de TROS en de NOS wordt de meeste zendtijd door het Commissariaat bekeken. De TROS zendt regelmatig muziekspecials uit en brengt spelshows als Postcodeloterij 1 tegen 100 waarbij derde partijen zijn betrokken. De zendtijd van de NOS is in het bijzonder geselecteerd vanwege de sportuitzendingen.

GRAFIEK 2: TOEZICHT PUBLIEKE RADIO

IN PERCENTAGES VAN DE GESELECTEERDE ZENDTIJD



Naast de standaard toets op de verschillende programmaonderdelen onderzoekt het Commissariaat jaarlijks een aantal specifieke thema's. Het gaat om onderwerpen waarop nieuwe wettelijke regels van toepassing zijn, dan wel vraagstukken die in de actualiteit op de agenda komen te staan of beleidsmatig interessant zijn voor extra onderzoek. Het thematisch toezicht vindt veelal plaats in samenwerking met andere afdelingen van het Commissariaat. Met de kennis die door het onderzoek wordt verworven speelt het Commissariaat in op actuele onderwerpen.

Een belangrijk aandachtspunt blijft de sport. Het aandeel sport, in het bijzonder de live verslagen van diverse voetbal evenementen - Champions League en UEFA Cup - is aanzienlijk op Nederland 2, terwijl ook commerciële omroepen sportrechten hebben verworven.

Ondanks een actualisering van de Sportregeling, diverse sanctieprocedures en overleggen met omroepen, sportbonden en clubs blijft het naleven van de regels met betrekking tot vermijdbare reclameuitingen, reclameonderbrekingen en sponsoring tijdens sportverslagen een punt van aandacht.

Onderzoek is gedaan naar de reclamezendtijd van de landelijke publieke omroepen. In dit project is nagegaan of de mediawettelijke bepalingen met betrekking tot het uitzenden van reclameboodschappen worden nageleefd. Het gaat om de minimale duur van twee minuten per reclameblok, het maximale percentage reclameboodschappen per uur en per dag, de onderbreking van programmaonderdelen door reclameblokken en het onderscheid tussen reclame en reguliere programmering. Gebleken is

dat de STER op de publieke netten voldoet aan de mediawettelijke voorschriften. Een uitzondering was het uitzenden van een telewinkeloordschap op Nederland 1 hetgeen niet is toegestaan. Inmiddels is een wijziging van de Mediawet aan de Kamer voorgelegd die het uitzenden van korte spots met telewinkelenkenmerken door de STER mogelijk moet maken. Het uitzenden van telewinkelenblokken bij de Publieke Omroep blijft verboden.

Opvallend was dat het bruto reclamepercentage - de totale reclamezendtijd inclusief omljsting - op Nederland 2 lager is dan in de voorgaande jaren.

Sponsoring

Sinds de invoering van de Concessiewet mag het overgrote deel van de programmaonderdelen bij de publieke omroep niet meer worden gesponsord. Het is nog wel mogelijk om bijdragen van ondergeschikte betekenis te ontvangen. Daar wordt blijkens de aftitelrollen ruimschoots gebruik van gemaakt. Het Commissariaat zal in 2003 de Beleidsregels inzake sponsoring bij de publieke omroep (BSPO), waarin geregeld is hoe bijdragen van ondergeschikte betekenis vermeld mogen worden, evalueren.

Trends en ontwikkelingen

Er is sprake van een toename van interactieve programmaformats. Op deze programma's die besselletjes bevatten of de mogelijkheid bieden een mening te geven over een stelling of mee te doen aan een stemming reageert de kijker via een 0900 nummer of het versturen van een sms. De wijze waarop de omroep de kosten vermeldt en de hoogte van de gehanteerde tarieven heeft de aandacht van het Commissariaat.

Een andere trend is dat ideële instellingen bijdragen leveren aan programma's. Een voorbeeld zijn loterijen die (grote) spelshows meefinancieren. Artikel 3 van de Mediawet staat dit soort bijdragen toe. De mogelijke invloed die de instellingen kunnen hebben op de inhoud van de programmering, heeft het Commissariaat doen besluiten verder onderzoek te doen.

Radio

De programmering van de vijf publieke radiozenders en de Concertzender is structureel in het toezicht opgenomen. Van alle zenders is een inhoudelijke analyse gemaakt om de overtredinggevoeligheid van de diverse programmaonderdelen vast te stellen. Hierbij zijn de wettelijke kaders voor reclame, sponsoring en dienstbaarheid aan derden leidend geweest.

In artikel 40 van de Mediawet is vastgelegd dat de publieke omroep over vijf radiozenders kan beschikken. Deze zenders zijn zo geprofileerd dat zij tezamen zorgen voor een programmering die recht doet aan de wettelijke taakopdracht. Het soort muziek, de informatie en de doelgroep maken dat de overtredinggevoeligheid per zender sterk verschilt.

Bij Radio 1 en 747 AM ligt het risico vooral in te specifieke aandacht voor een bedrijf of product. Er kan een legitieme journalistieke afweging worden gemaakt om aan een bedrijf of product aandacht te besteden, maar ook voor informatieve programma's geldt dat overdreven aandacht voor en specifieke aanprijzingen van producten en diensten niet is toegestaan. Het bespreken van films, theaterregistraties en andere (culturele) uitingen kan eveneens op een te wervende manier gebeuren. Om die reden wordt ook zendtijd van Radio 4 in de selectie opgenomen.

Op 3FM komen regelmatig actieperiodes voor. Daarin wordt ruim aandacht besteed aan de lancering van een CD of een concert van een artiest of groep. De actie wordt vaak ondersteund door print, commercials op radio en televisie en internet. De luisteraars kunnen prijzen winnen of krijgen kaarten, CD's, DVD's en andere merchandising in het kader van de actie. Dergelijke programma's zijn gevoelig voor overtredingen.

Sancties

In het verslagjaar heeft het Commissariaat vier maal een administratieve boete opgelegd aan een landelijke publieke omroep. In 2001 gebeurde dat nog elf maal. Omdat de intensiteit van het toezicht in 2002 niet minder is geweest kan van een significante daling worden gesproken. Het heeft er schijn van dat "klassieke" sluikreclame-overtredingen bij de Publieke Omroep steeds minder voorkomen.

TABEL 1.1 SANCTIEBESCHIKKINGEN PUBLIEKE OMROEPEN 2002

datum	omroep	programma	artikelen	Boete in €
24-01	Nederlandse Omroep Stichting	Studio Sport	52, eerste lid Mediawet	4.500,-
22-10	VARA (radio)	Stenders Vroeg / Tango Actie	52, eerste en tweede lid, Mediawet	5.400,-
29-10	NCRV	Buya	52, tweede lid, Mediawet.	9.000,-
21-11	NCRV	Buren, bulldozers en begonia's	tweede lid Mediawet; 52a, eerste lid Mediawet; 52b, derde lid, Mediawet en 55, eerste lid, Mediawet.	31.500,-

De NOS kreeg een boete van € 9000,- wegens ongeoorloofde reclame-uitingen in het programma Studio Sport. In de beslissing op het door de NOS ingediende bezwaar is de boete teruggebracht tot € 4.500,-. Het Commissariaat honoreerde alleen het bezwaar tegen de hoogte van de boete. De inhoudelijke bezwaren zijn ongegrond verklaard.

Tijdens de behandeling van de overtreding in het VARA radioprogramma Stenders Vroeg bleek weer het hardnekkige misverstand dat het noemen van merknamen toelaatbaar is als dat maar niet beperkt blijft tot één merk. Behalve het benzinermerk Tango werden in het programma dan ook de namen van verschillende andere benzinermerken genoemd. Luisteraars werden diverse malen opgeroepen om bij Tango te gaan tanken. Het Commissariaat heeft er nog eens op gewezen dat in een programma met informatie voor consumenten zoals VARA's Kassa vergelijkend warenonderzoek kan worden uitgevoerd. Dat betekent echter niet dat in verstrooiende programma's op dezelfde wijze merknamen gebruikt mogen worden.

De hoogste boete is in 2002 gegeven aan de NCRV, omdat het programma Buren, bulldozers en begonia's volgens het Commissariaat meerdere overtredingen bevatte. De NCRV ontving een niet toegestane geldelijke bijdrage aan het programma van afvalverwerkingsbedrijf SITA. Daarnaast ging de omroep in de fout met het bedanken van bedrijven op de aftitelrol en op de website van het programma verscheen een bedrijvenpagina met reclame voor de deelnemende bedrijven. Dat leverde een overtreding op van het verbod om dienstbaar te zijn aan het maken van winst door derden. De NCRV heeft bezwaar aangetekend tegen de boete-oplegging. Op het bezwaarschrift moet nog worden beslist.

Programmavoorschriften

De Publieke Omroep heeft tegenover de privileges van etherfrequenties, verplichte doorgifte via de kabel en financiering uit belastinggeld te maken met een veelheid aan programmavoorschriften. Omdat niet altijd in een oogopslag helder is welk voorschrift voor wie geldt, zijn alle voorschriften in tabellen op een rij gezet. Omdat tevens niet voor iedereen direct duidelijk is wat in termen van de Mediawet verstaan wordt onder begrippen als cultuur en verstrooiing worden deze begrippen mede aan de hand van de wetsgeschiedenis nader toegelicht.

TABEL 1.2

DE VERPLICHTING ONDERDELEN VAN CULTURELE, INFORMATIEVE, EDUCatieve EN VERSTROOIENDE AARD UIT TE ZENDEN

Zendtijd	Programmavoorschrift	Artikel
Gebruikte zendtijd voor televisie tussen 00:00 en 24:00 uur en tussen 16.00 en 24.00 uur van de omroepverenigingen gezamenlijk	Tenminste 35% programmaonderdelen van informatieve en educatieve aard;	50, tweede lid, Mediawet
	Tenminste 25% programmaonderdelen van culturele aard;	
	Tenminste 12,5% programmaonderdelen die betrekking hebben op kunst (dit percentage telt ook mee voor het percentage programmaonderdelen van culturele aard).	
Gebruikte zendtijd van instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep per televisieprogramma	Ten hoogste 25% programmaonderdelen van verstrooiende aard.	51, eerste lid, Mediawet

TABEL 1.3

DE VERPLICHTING PROGRAMMAONDERDELEN UIT TE ZENDEN DIE KUNNEN WORDEN AANGEMERKT ALS EUROPESE, ONAFHANKELIJKE EN RECENTE PRODUCTIES, ALSMEDE DE VERPLICHTING OORSPRONKELIJK NEDERLANDS- OF FRIESTALIGE PROGRAMMAONDERDELEN UIT TE ZENDEN

Zendtijd	Programmavoorschrift	Artikel
Gebruikte zendtijd van alle omroepverenigingen, de NOS RTV, de NPS en Educom gezamenlijk per televisieprogramma, exclusief de zendtijd die wordt besteed aan nieuws sport, spel, reclame en teletekst	Tenminste 50% Europese producties;	54, eerste en tweede lid, Mediawet
	Ten minste 17,5% Europese onafhankelijke producties (op grond van het convenant onafhankelijke producties moet dit gaan om in opdracht geproduceerde producties).	
Gebruikte zendtijd van alle omroepverenigingen, de NOS RTV, de NPS en Educom gezamenlijk exclusief de zendtijd die wordt besteed aan nieuws, sport, spel, reclame en teletekst	Tenminste 25% programmaonderdelen die kunnen worden aangemerkt als Europese onafhankelijke producties (op grond van een convenant tussen het Commissariaat en de NOS moet dit gaan om in opdracht geproduceerde producties);	54, tweede lid, Mediawet en 16a, Mediabesluit
	1/3 van de Europese onafhankelijke producties mag niet ouder zijn dan vijf jaar.	
Gebruikte zendtijd van alle omroepverenigingen, de NOS RTV, de NPS en Educom gezamenlijk	Tenminste 50% oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen.	54a, eerste lid, Mediawet
Gebruikte zendtijd van instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep, met uitzondering van de STER	een niet vastgesteld percentage van de oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen dient voorzien te zijn van ondertiteling ten behoeve van mensen met een auditieve beperking	54a, derde lid, Mediawet

Begrippen uit het volledig programmavoorschrift

In het totale programmavoorschrift wordt een aantal begrippen gehanteerd om de inhoud van het programmaonderdeel aan te geven (programmaonderdelen van "informatieve" en "educatieve" aard, programmaonderdelen van "culturele aard", programmaonderdelen die betrekking hebben op "kunst" en programmaonderdelen van "verstrooiende aard"). Daarnaast wordt een aantal begrippen gehanteerd die de herkomst van het programmaonderdeel aangeven (Europese, onafhankelijke en recente producties en oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen). Voor wat betreft de laatste groep wordt verwezen naar de Beleidsregels programmaquota, waarin de verschillende begrippen nader zijn toegelicht.

In de Mediawet, noch in de toelichting daarop zijn de begrippen "informatie" en "educatie" gedefinieerd. In de Memorie van Toelichting is alleen aangegeven dat voor de categorie-indeling informatie of educatie aansluiting moet worden gezocht bij het door de omroepen te hanteren zogenaamde Escort-systeem. In het inmiddels door de MJB indeling vervangen Escort-systeem krijgt elk programmaonderdeel een score op negen dimensies, waaronder de intentie van het programmaonderdeel (bijvoorbeeld "informatie", "educatie").

Het begrip "culturele aard" is evenmin gedefinieerd. De Nota van Toelichting bij het Mediabesluit biedt echter wel enige aanknopingspunten, ondermeer door een indicatieve opsomming van programmasoorten die tot cultuur gerekend worden. Genoemd zijn "docu-drama, licht Nederlands drama, serieus Nederlands en buitenlands drama, informatie en educatie voor minderheden, licht klassieke muziek en kerkdiensten".

Voor de vaststelling of een programmasoort meetelt als verstrooiing, is aangesloten bij uitspraken van de staatssecretaris in de Memorie van Toelichting: "Ik doel bij dit voorschrift niet op de verstrooiende programmasoorten met een cultureel en kunstzinnig karakter, zoals Nederlands drama, cabaret of een operaregistratie. Het voorschrift moet gelden voor het overig amusement, zoals quizzen en spelshows".

Rapportage

Over de naleving van de inhoudelijke programmavoorschriften en over het aandeel onafhankelijk product wordt op grond van artikel 16, tweede lid, aanhef en onder d, Mediawet, twee maal per jaar door de NOS, als vertegenwoordiger van de gezamenlijkheid, gerapporteerd. Op basis van deze rapportage legt het Commissariaat jaarlijks zijn bevindingen over de naleving van de voorschriften vast.

In oktober 2002 heeft het Commissariaat het rapport "Programmavoorschrift en MJB-indeling" uitgebracht, waarin een oordeel wordt gegeven over het functioneren van de publieke landelijke omroep ten aanzien van het programmavoorschrift over 2001.

De Publieke Omroep heeft over 2001 voor het eerst gerapporteerd aan de hand van de nieuwe MJB-indeling. Dit systeem is in het vorige jaarverslag toegelicht. De uiteindelijke rapportage over 2001 is in de zomer van 2002 overgelegd, waarna het Commissariaat deze heeft getoetst. Het Commissariaat is van mening dat de wijze van rapporteren door de Publieke Omroep inzichtelijk is en heeft vastgesteld dat de programmaonderdelen volgens de afspraken zijn ingedeeld.

Wat in de rapportage nog ontbrak waren gegevens over de radioprogrammering. De verplichting om ook een indeling te maken van programmaonderdelen voor radio is opgenomen in de Concessiewet die in september 2000 inwerking is getreden. Op dat moment was geen classificatiesysteem voor radio ontwikkeld. De Publieke Omroep legt in het voorjaar van 2003 de laatste hand aan een dergelijk systeem.

TABEL 1.4

OVERIGE PROGRAMMAVOORSCHRIFTEN VOOR DE NOS RTV, NPS, EDUCOM, DE 39F INSTELLINGEN, POLITIEKE PARTIJEN EN DE STER AFZONDERLIJK.

Zendtijd	Programmavoorschrift	Artikel
Gebruikte zendtijd van de NPS tussen 00.00 en 24.00 uur en tussen 16.00 en 24.00 uur	Tenminste 40% programmaonderdelen van culturele aard	51b, derde lid, Mediawet
	Tenminste 20% programmaonderdelen die betrekking hebben op kunst (dit percentage telt ook mee voor het percentage programmaonderdelen van culturele aard)	15, tweede lid, Mediabesluit
	Tenminste 20% programmaonderdelen ten behoeve van of betrekking hebbend op etnische en culturele minderheden	
Gebruikte zendtijd van de NPS tussen 00.00 en 24.00 uur	Achtergrondinformatie en beschouwingen over politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, onder meer op het gebied van economie, wetenschap en techniek;	51d, eerste lid, Mediawet
	Programmaonderdelen ten behoeve van maatschappelijke doelgroepen die elders niet of niet voldoende tot hun recht komen;	15, eerste lid, Mediabesluit
	Consumentenvoorlichting; en andere programmaonderdelen dan die bedoeld in de onderdelen a tot en met c en in artikel 51b, derde lid, van de Mediawet, die voorzien in de bevrediging van in het volk levende maatschappelijke, culturele, godsdienstige of geestelijke behoeften, zodanig dat het programma van de Programmastichting tezamen met de programma's van de andere instellingen die zendtijd voor landelijke omroep hebben verkregen, een evenwichtig beeld oplevert van de maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke verscheidenheid in Nederland.	
Zendtijd van Educom	de educatieve omroepinstelling gebruikt haar zendtijd geheel voor een educatief programma.	50, vierde lid, Mediawet
Zendtijd van de NOS RTV	dagelijkse nieuwsvoorziening; verslaggeving over Nederlandse en Europese parlementaire aangelegenheden;	51d, eerste lid, Mediawet
	verslaggeving van nationale feest en gedenkdagen;	16, eerste en tweede lid, Mediabesluit
	actuele sportverslaggeving; verslaggeving van andere nationale en internationale gebeurtenissen van bijzondere aard;	
	nieuwsvoorziening ten behoeve van de jeugd; nieuwsvoorziening ten behoeve van doven en slechthorenden.	
Zendtijd van de STER	reclameboodschappen, inclusief een omlijsting hiervan;	50, achtste lid, Mediawet
	maximaal 15% van de totale gebruikte zendtijd per televisieprogrammanet per dag;	41a, eerste lid, Mediawet
	maximaal 12 minuten van de gebruikte zendtijd per televisieprogrammanet per uur; en maximaal 6,5% van de totale televisiezendtijd per jaar.	12 Mediabesluit
Zendtijd van de 39f instellingen	een kerkgenootschap gebruikt zijn zendtijd geheel voor een kerkelijk programma en een genootschap op geestelijke grondslag gebruikt zijn zendtijd geheel voor een programma op geestelijk terrein.	50, vijfde en zesde lid, Mediawet
Zendtijd van de politieke partijen	een politieke partij gebruikt haar zendtijd geheel voor een programma op politiek terrein.	50, zevende lid, Mediawet

Het Commissariaat heeft geconstateerd dat de programmering van de Publieke Omroep in 2001 op alle onderdelen voldoet aan de door de Mediawet opgelegde voorschriften. De zendtijd van de omroepverenigingen bestond voor meer dan de helft uit programmaonderdelen van informatieve en educatieve aard, voor een derde uit programmaonderdelen van culturele aard en voor vijftien procent uit programmaonderdelen die betrekking hebben op kunst. Ook de NPS voldeed aan haar verplichtingen.

De gebruikte zendtijd per televisieprogramma bestond volgens de rapportage voor respectievelijk 1, 4,4 en 0,3 procent uit programmaonderdelen van verstrooiende aard, hetgeen onder het wettelijk vastgestelde maximum van 25 procent blijft. Voor wat betreft de verstrooiende programma's heeft het Commissariaat in zijn rapport naar voren gebracht dat de gerapporteerde percentages onvoldoende inzicht geven in het deel amusement dat de Publieke Omroep aanbiedt. Het Commissariaat is van mening dat meer programmasoorten tot de categorie verstrooiing gerekend zouden moeten worden.

Het Commissariaat is van mening dat naast grote spelshows en spelletjes ook Human Interest, licht buitenlandse drama en alle amusementsprogramma's mee zouden moeten tellen. Ook in dat geval blijft de Publieke Omroep overigens onder het maximum van 25 procent verstrooiing. Alleen Nederland 3 komt bij deze benadering van het begrip "verstrooiing" uit op 27,5 procent en derhalve op een lichte overschrijding, door de kinderprogrammering die voor een groot deel bestaat uit licht buitenlandse jeugd-drama. Het Commissariaat heeft er geen bezwaar tegen indien de kinderprogramma's buiten de verstrooiing vallen.

Het Commissariaat heeft de Publieke Omroep aanbevolen voor de rapportage over het volledig programmavoorschrift 2002 een meer valide en meer relevante classificatie te hanteren voor de programmaonderdelen van verstrooiende aard. De rapportage over 2002 dient voor 1 april 2003 te worden overgelegd.

In een convenant met het Commissariaat heeft de Publieke Omroep zich verplicht om tekorten in het aandeel onafhankelijk product in het volgende jaar te compenseren. In 2000 bleef de Publieke Omroep één procent onder de verplichte 25 procent. Dit tekort is in 2001 gecompenseerd. De Publieke Omroep realiseerde namelijk 29 procent.

HMG en Yorin waren van oordeel dat de Publieke Omroep in 2001 de programmavoorschriften met voeten heeft getreden. In een bezwaarschrift tegen het rapport van het Commissariaat is aangevoerd dat de rapportage van de Publieke Omroep op verschillende punten onvolledig is en op andere punten onjuist. In maart 2003 heeft een hoorzitting over de bezwaren plaats gevonden. Daar kwamen behalve inhoudelijke aspecten ook de formeel juridische vragen aan de orde of het rapport van het Commissariaat aangemerkt kan worden als een voor bezwaar vatbaar besluit in de zin van de Awb en de status van HMG en Yorin als belanghebbenden in de zin van die wet.

1.4 Financieel toezicht

Het Commissariaat oefent financieel toezicht uit op de landelijke publieke omroepen en stelt hun definitieve vergoeding vast na de mediawettelijke controle van de jaarrekeningen en toelichtingen daarop.

Afhandeling jaarrekeningen 2001

In het verslagjaar heeft het Commissariaat de jaarrekeningen over 2001 beoordeeld.

Het budget voor de landelijke publieke omroep over 2001 dat ter beschikking is gesteld door OC&W bedraagt totaal € 652,5 miljoen. Dit is als volgt samengesteld:

Radio	€	84,3
Televisie	€	483,7
Publieke Omroep (RvB NOS)	€	74,8
Nieuwe media	€	9,7
Totaal	€	652,5

Daarnaast ontvangt de publieke omroep nog overige inkomsten uit onder andere fondsen, sponsorbijdragen, inkomsten uit neven- en verenigingsactiviteiten ter hoogte van € 76,5 miljoen.

Uit het fonds omroepreserve (FOR-gelden) is in 2001 €42,9 miljoen aan de omroep uitgekeerd.

Het totaal aan inkomsten voor de Publieke Omroep over 2001 komt daarmee uit op € 771,9 miljoen.

Een van de taken van het Commissariaat is te beoordelen of de aan de omroepen ter beschikking gestelde middelen rechtmatig zijn aangewend, te weten voor de verzorging van programma's. Deze beoordeling geschiedt aan de hand van de door de zendgemachtigden bij het Commissariaat in te dienen jaarrekeningen. Deze jaarrekeningen moeten zijn ingericht overeenkomstig de voorschriften die daarvoor in het Handboek Financiële Verantwoording zijn gesteld. In juni 2001 is van dit Handboek door het ministerie van OC&W een geactualiseerde (derde) versie uitgebracht.

De standaard controle omvat de volgende elementen:

- ||||| vormvereisten, zoals tijdstip van indiening, een handboek conforme indeling, uniformiteit in gehanteerde kostendefinities.
- ||||| algemene vereisten, zoals naleving van bepalingen uit de Mediawet en accountantsverklaringen.
- ||||| algemene check voor wat betreft het commentaar van de raad van bestuur Publieke Omroep, opvallende afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren, publiek-private samenwerking, zendtijdtoewijzing en aanwending conform budget, vaststelling vergoeding.
- ||||| aandachtspunten bij de balans, zoals belangrijke investeringen mede in relatie met hieruit voortvloeiende exploitatielasten, de hoogte van vermogens, de hoogte van (programma)reserves en de hoogte van voorzieningen.
- ||||| aandachtspunten bij de exploitatierekening, zoals toegestaan budget, verstrekkingen van de NOS, aanwending ten behoeve van radio en televisie, specifieke vergoedingen, verhouding directe en indirecte kosten.
- ||||| ontkoppeling abonnements- en lidmaatschapsgelden, internetbestedingen, sponsorbijdragen, vermelding bezoldiging bestuurders en nevenactiviteiten.

Bij alle landelijke omroepen konden de toegekende budgetten worden vastgesteld. Op grond hiervan heeft het Commissariaat vastgesteld dat de gelden rechtmatig zijn aangewend. Bij de volgende omroepen werden nog nadere opmerkingen gemaakt:

Bij de KRO werd een bedrag ad f 3,5 miljoen, betrekking hebbend op vrijval van voorzieningen, niet in aanmerking genomen bij het bepalen van het resultaat, maar toegevoegd aan de algemene reserve. De KRO is meegedeeld dat de omvang van de verenigingsvermogens niet meer mag toenemen. Toegezegd werd dat de zichtbare correctie in balans (programmareserve) en exploitatieresultaat bij de jaarrekening 2002 zal worden verantwoord.

Bij de VPRO werd een opmerking geplaatst over de presentatie van nevenactiviteiten (programmablad). In 2002 zullen kosten en opbrengsten hiervan ook aan het programmablad worden toegerekend.

De EO werd geadviseerd om omwille van de transparantie de zogeheten "Metterdaad" activiteiten in een afzonderlijke juridische entiteit onder te brengen.

Bij de AVRO kon na ontvangst en bestudering van de jaarstukken van MMM Productions de definitieve vergoeding 2000 worden vastgesteld. Het uit deze onderneming ontvangen dividend werd conform de voorschriften voor programma's aangewend. Mede op basis van deze informatie kon ook de definitieve vergoeding 2001 worden vastgesteld.

Bij BNN was sprake van een aanzienlijke groei van de programmareserve. BNN is meegedeeld dat ook een positief resultaat op verenigings- en nevenactiviteiten aan de reserve voor programmadoeleinden ten goede diende te komen. In dit kader is BNN meegedeeld dat de omvang van de programmareserve inmiddels boven datgene wat toelaatbaar wordt geacht is gekomen en dat daarom deze programmareserves in overleg met de raad van bestuur Publieke Omroep zo snel als redelijkerwijs mogelijk is, moeten worden ingezet voor de financiering van programma's. BNN heeft bezwaar aangetekend tegen deze beslissing.

Het door de TROS ingediende bezwaar op de correctie bij de vaststelling van de jaarrekening 2000 leidde tot de beslissing dat de inkomsten die uit de verkoop van aandelen World On Line door de TROS zijn gegenereerd dienen te worden ingezet voor programmadoeleinden. De termijn waarbinnen dit dient te gebeuren dient in samenspraak met de raad van bestuur Publieke Omroep plaats te vinden. De TROS kan de inkomsten niet toevoegen aan het verenigingsvermogen, maar moet de middelen inzetten voor programma's. Aangezien het om een aanzienlijk bedrag gaat, dat ruim de gangbare norm voor het aanhouden van programmareserves overschrijdt dient de omroep een bestedingsplan te overleggen aan de raad van bestuur.

Bij de jaarrekening van de Publieke Omroep (NOS-bestuur) werd een kritische opmerking geplaatst over de hoogte van de exploitatiereserve.

Op grond van de Mediawet ziet het Commissariaat erop toe dat exploitatieoverschotten worden toegevoegd aan de programmareserve (en niet aan het verenigingsvermogen); de raad van bestuur Publieke Omroep controleert vervolgens de hoogte van de programmareserve en overlegt indien nodig over de afbouw van deze reserves. Het Commissariaat plaatst gelet op deze taakverdeling slechts kanttekeningen bij de omvang van de programmareserve.

Bij twee 39f omroepen, de OHM en de NMO werden hieromtrent opmerkingen geplaatst.

Jaarlijks worden voorts enkele onderwerpen geselecteerd waaraan speciale aandacht wordt besteed. Met betrekking tot het jaar 2001 is extra aandacht geschonken aan:

- IIII de juiste verantwoording van de ontwikkeling van de verhouding tussen directe en indirecte kosten.
- IIII sponsorinkomsten (omvang van de bedragen en een koppeling met de bevindingen van de afdeling Programmatoezicht).
- IIII ideële bijdragen (omvang van de bedragen en programmacontrole op dit punt).

Verantwoording directe en indirecte kosten

Het Handboek financiële verantwoording schrijft voor op welke wijze de kostensoorten gerubriceerd dienen te worden. Daarin wordt een onderscheid gemaakt tussen directe kosten die aan individuele programma's kunnen worden toegerekend, directe kosten die niet aan individuele programma's kunnen worden toegerekend en indirecte kosten. Met name bij de laatste twee categorieën is er een eigen beleidsvrijheid voor de omroepen om kostensoorten toe te rekenen. Dit maakt het moeilijk om de kosten van omroeporganisaties met elkaar te vergelijken. Het is bovendien niet goed mogelijk precies vast te stellen wat de kosten van een programma zijn; de ene omroep verrekent daarin de huisvesting en de andere omroep niet, of maar ten dele. Het Commissariaat heeft de NOS aanbevolen de omroepen meer eenduidigheid te laten betrachten in de benoeming van kostensoorten. Indien nodig zal de staatssecretaris het Handboek moeten versterken op dit punt. In 2003 zullen concrete verbeteringsvoorstellen door het Commissariaat worden ingediend.

Sponsorinkomsten

Ook bij de behandeling van de jaarrekeningen over 2001 bleek dat de meeste sponsorgelden door NOS-RTV zijn ontvangen ten behoeve van sportprogramma's. Ten gevolge van strengere wetgeving op dit punt zijn sponsorinkomsten bij andere omroepen vrijwel nihil. De totale sponsorinkomsten bedragen € 2 miljoen.

Ideële bijdragen

De inkomsten die de omroepen ontvangen van ideële organisaties behoren uitdrukkelijk niet tot sponsoring. In de meeste gevallen gaat het om een bijdrage voor een co-productie. Het niveau van de bijdragen van ideële instellingen en overheden is ten opzichte van 2000 niet gestegen en komt in 2001 uit op ongeveer € 7 miljoen.

Fonds Omroepreserve

In dit fonds zijn de middelen ondergebracht die afkomstig zijn uit de Algemene Omroep Reserve en op grond van de Mediawet aan de Publieke Omroep ter beschikking zijn gesteld.

Aanvang 2001 bedroeg het beginsaldo € 49,9 miljoen. Uit de Algemene Omroepreserve kwam een toevoeging van € 63,5 miljoen en is € 42,9 miljoen aan het fonds onttrokken. Daardoor bedroeg de eindstand over 2001 € 70,5 miljoen.

De onttrekkingen aan het fonds werden gebruikt voor het zomeroffensief (€ 2,2 miljoen), voor extra programmabudget (€ 23,6 miljoen), voor de gezamenlijkheid (€ 6,1 miljoen) en voor de vergoeding van internetactiviteiten (€ 11 miljoen).

Budgetten 2002 landelijke publieke omroepen

De landelijke publieke omroepen (met uitzondering van BNN) en de NPS ontvingen in 2002 elk een budget ad € 41,4 miljoen voor radio en televisie. BNN ontving € 16,4 miljoen. NOS RTV ontving een bedrag ad € 138,1 miljoen. Hiernaast ontvingen de omroepen nog een programmaversterkingsbudget. De verdeling tussen de omroepen is eerst bekend na overleggen van de jaarrekeningen over 2002. De kleine zendgemachtigden (39f omroepen) ontvangen een budget naar de omvang van de uitzendtijd. Het gaat hierbij om de volgende bedragen.

TABEL 1.6 BUDGETTEN KLEINE ZENDGEMACHTIGDEN

	Radio x 1 miljoen €	Televisie x 1 miljoen €
IKON/ZVK	2,0	7,9
RKK	1,4	5,2
HOS	0,9	2,5
NMO	0,9	3,9
OHM	0,6	1,2
NIK	0,1	0,6
BOS	0,1	0,6
EDUCOM	3,1	25,1
RVD	0,2	0,9

TABEL 1.7 TOTAAL BUDGET 2002 LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP

	budget 2002 1 miljoen €	realisatie 2001 1 miljoen €
Radio	86,0	84,7
Televisie	496,0	483,4
Publieke Omroep (RvB NOS)	74,2	74,8
NOS ontwikkeling nieuwe media	20,0	9,6
Totaal	676,2	652,5

De definitieve afrekening over 2002 vindt plaats na indiening van de jaarrekeningen in juni 2003.

Algemene Omroepreserve

Op grond van de Mediawet kan de Minister van OCenW een deel van de inkomsten op de mediabegroting reserveren ten behoeve van de publieke omroepen. Deze reservering is de Algemene Omroepreserve (AOR).

Naast de rekening-courant functie bij de financiering van de Publieke Omroep dient de AOR om calamiteiten, zoals incidenteel sterk teruglopende reclame-inkomsten, te kunnen opvangen. De reclamemarkt die via de STER voor 25 procent van de inkomsten van de mediabegroting zorgt, is immers onderworpen aan conjuncturele schommelingen. In tijden van gunstige economische ontwikkeling kunnen aan de AOR dotaties plaatsvinden, terwijl bij tegenvallende conjuncturele ontwikkelingen aan de AOR bedragen kunnen worden onttrokken. Als gevolg van deze systematiek kunnen grote fluctuaties in inkomsten bij de Publieke Omroep worden voorkomen. Aan de AOR is echter wel een minimum-niveau verbonden, namelijk € 90,8 miljoen. Per jaar wordt daarom door OCenW bepaald of en zo ja, welk deel van de AOR dat genoemde bedrag overschrijdt, ter beschikking zal worden gesteld aan de Publieke Omroep. Per november 2002 is een bedrag ad € 43 miljoen ten behoeve van het FOR overgemaakt aan de NOS op basis van eerdere afspraken.

ALGEMENE OMROEPRESERVE 2002 (X 1 DUIZEND EURO)

Mutatieoverzicht	
Stand per 1 januari 2002	181.725
Mutaties inzake voorgaande jaren	-558
Gecorrigeerde beginstand 2002	181.167
Mutaties inzake 2002:	
Overschrijding dienstjaar 2002	-10.092
Diverse kosten	-220
Overdracht aan NOS in 2002 incl. rente	-43.145
Saldo per 31 december 2002	127.710

Beleidsregels voor neventaken

Met ingang van 1 januari 2002 trad de 'Notitie neventaken publieke omroep 2002' in werking. 'Neventaken' vormen een nieuwe formele categorie activiteiten van publieke omroepen, naast de hoofdtak, de nevenactiviteiten en de verenigingsactiviteiten. Het begrip 'neventaken' komt als zodanig niet in de Mediawet voor, maar uit de toelichting op de wet blijkt dat het daarbij in ieder geval gaat om het verrichten van bepaalde internetactiviteiten en om het exploiteren van themakanalen. Neventaken zijn nauwer met de hoofdtak verbonden dan nevenactiviteiten. Ze mogen daarom, in tegenstelling tot nevenactiviteiten, met omroepmiddelen worden gefinancierd.

De wetgever heeft, bij de inwerkingtreding van 'de Concessiewet', de categorie 'neventaken' ingevoerd als onderdeel van een nieuwe, bredere taakopdracht van de publieke omroep. Sinds de inwerkingtreding van de Concessiewet bevat de taakopdracht ook eisen ten aanzien van de kwaliteit en pluriformiteit van het publieke programma-aanbod (Artikel 13c, eerste en tweede lid, van de Mediawet). Verder wilde de wetgever mogelijk maken dat publieke omroepen een aantal mediatechnologische ontwikkelingen konden benutten. Daarmee zouden ze kunnen inspelen op de veranderende interesses van het publiek door ook meer geïndividualiseerde mediaproducten en -diensten aan te bieden. Het 'neventakenartikel' (artikel 13c, derde lid, van de Mediawet) verbreedt daarvoor de wettelijke basis.

In de nieuwe Notitie wordt uitgelegd wat neventaken onderscheidt van nevenactiviteiten. Daarna wordt de manier van toetsing van neventaken belicht. In de Mediawet is bepaald dat neventaken aan dezelfde criteria moeten voldoen als nevenactiviteiten. Ze moeten dus voldoende relatie met de hoofdtak hebben, ze mogen geen schade aan de hoofdtak toebrengen, en de wijze van uitvoering mag niet concurrentievervalsend zijn (artikel 57a van de Mediawet). Verder mag een publieke omroep met het verrichten van een neventak niet dienstbaar zijn aan het maken van winst door derden (artikel 55 van de Mediawet). Neventaken moeten, net als nevenactiviteiten, bij het Commissariaat uiterlijk op het moment dat met het verrichten daarvan wordt begonnen worden aangemeld. Het Commissariaat bepaalt in zijn toetsingsbesluiten welke formele status een bepaalde activiteit krijgt, en natuurlijk ook of die activiteit is toegestaan. Neventaken worden opgenomen in het 'Register neventaken en nevenactiviteiten publieke omroep' van het Commissariaat.

De in de Mediawet opgenomen bepalingen ten aanzien van reclame en sponsoring zijn op dit moment niet onverkort toepasbaar op neventaken, zoals het hebben van een internetsite. De internetactiviteiten van publieke omroepen worden door het Commissariaat daarom in ieder geval getoetst aan één van de belangrijkste uitgangspunten van het publieke bestel, te weten het beginsel van non-commercialiteit. Toepassing van dit beginsel door de omroepen dient onder meer tot uiting te komen in een beperkt reclame- en sponsorvolume en een herkenbare scheiding tussen redactionele uitingen van de omroep enerzijds en commerciële uitingen van derden anderzijds. Het niet aanbrengen van voldoende herkenbare scheiding is in strijd met artikel 55 van de Mediawet.

De belangrijkste regels die het Commissariaat bij het toezicht op publieke internetsites hanteert zijn:

- IIII De omvang en verschijningsvorm van reclame- en sponsoruitingen op publieke omroepsites mag er niet toe leiden dat de reclame- en sponsoruitingen overheersend zijn. In dit verband zal het Commissariaat, waar mogelijk, overeenkomstige toepassing geven aan het relevante begripkader uit de Mediawet.
- IIII Het op publieke omroepsites rechtstreeks aanbieden met het oog op de levering tegen betaling van producten en diensten van derden is niet toegestaan. Daarmee zijn commerciële transacties uitgesloten. Alleen toegestaan is het aanbieden van eigen producten, zoals bijvoorbeeld vastleggingen van eigen programmaonderdelen of eigen omroepbladen.
- IIII Het aanbrengen van hyperlinks naar commerciële derden in de vorm van buttons of banners op publieke omroepsites is toegestaan mits die buttons en banners duidelijk als advertentie herkenbaar zijn.
- IIII Het opnemen van een reclame-uiting in de vorm van een redactioneel artikel ('advertorial') op publieke omroepsites is niet toegestaan.

De Notitie neventaken is verspreid naar alle publieke omroepen en is, net als het 'Register neventaken en nevenactiviteiten publieke omroep', via de internetsite van het Commissariaat te raadplegen.

Inventarisatie internetsites

In 2002 is door het Commissariaat de inhoud van de sites van de landelijke publieke omroepen geïnventariseerd. De resultaten van het onderzoek zullen worden gebruikt voor de verdere ontwikkeling van beleidsregels met betrekking tot internet. Bekeken is

- IIII of er op een site reclame voorkomt en zo ja in welke vorm en mate
- IIII of er producten en diensten worden aangeboden
- IIII welke ledenvoordelen er worden aangeboden en
- IIII of er ledenreizen worden aangeboden.

De omvang en verschijningsvorm van reclame- en sponsoruitingen op publieke omroepsites mag er niet toe leiden dat de reclame- en sponsoruitingen overheersend zijn. Uit het onderzoek bleek dat het aantal reclame-uitingen op de sites gering is. In veel gevallen bevatten banners aankondigingen van programmaonderdelen op de landelijke publieke televisie. Van overheersende uitingen was geen sprake.

Het is niet toegestaan op publieke omroepsites producten en diensten van derden aan te bieden. Wel mogen omroepen zaken die zelf als nevenactiviteit zijn toegestaan, zoals bijvoorbeeld een omroepgids of vastleggingen van programmaonderdelen op videocassette of dvd, via hun site aanbieden. Een aantal omroepen bood echter boeken of cd's aan waarvan niet direct kon worden vastgesteld dat het gaat om vastleggingen van de betreffende omroep.

In de Richtlijn neven- en verenigingsactiviteiten is een regeling opgenomen die het verstrekken van op geld waardeerbare voordelen aan leden beperkt. Doel daarvan is te voorkomen dat omroepen een achterban kunnen 'kopen'. In een enkel geval bleek sprake van overschrijding van de maximale waarde. De omroepen zijn op de hoogte gebracht van de bevindingen. Gelet op enkele geringe overtredingen zijn zij opnieuw gewezen op de uitgangspunten.

Overige toetsingen

Het Commissariaat beoordeelde vier nevenactiviteiten die door landelijke publieke omroepen zijn aangemeld en voerde daarnaast nog een zogenoemde tweede-fase-toetsing uit. Nieuwe neventaken op landelijk niveau werden niet aangemeld.

Ten aanzien van de nevenactiviteiten oordeelde het Commissariaat dat door het verrichten van de nevenactiviteiten geen schade aan de hoofdtaak is toegebracht en dat er sprake was van een relatie met de hoofdtaak (artikelen 57a.1. a en b van de Mediawet).

De TROS richtte 'TROS Uitgevers B.V.' op, die de bladen TROS Kompas en TV Krant uitgeeft. De samenwerking met Audax ten behoeve van het uitgeven van deze bladen werd beëindigd.

BNN was betrokken bij het organiseren van een feest in Amsterdam ter afsluiting van de 'Homo-100', een jaarlijks op Radio 3FM terugkerende hitlijst. Een deel van de optredens tijdens het feest werd uitgezonden.

De NOS bracht in samenwerking met een derde een werkboek voor de jeugd op de markt, in aansluiting op het televisiejeugdblok 'Z@ppelin'. Later verscheen ook het jeugdboek 'Z@ppSint, Het Sinterklaasjournaal op papier'. Verder is het contract getoetst voor de uitgave van de programmagids "Z@pp & Zo" die in het voorjaar 2003 zou verschijnen en pas na verschijning daadwerkelijk als nevenactiviteit kan worden beoordeeld.

De deelneming door de TROS in After The Break Productions B.V. (ATB) werd onderworpen aan een tweede-fase-toetsing waarbij werd geoordeeld dat de deelneming niet in strijd is met de artikelen 55,

eerste lid (het dienstbaarheidsverbod) en 57a, eerste lid onder c, van de Mediawet (het verbod van concurrentievervalsing).

Uit de concurrentievervalsingstoets bleek dat ATB ten aanzien van alle producties integrale kostprijsberekeningen hanteert die vergelijkbaar zijn met kostprijsberekeningen van aanbieders van vergelijkbare producten. Voorts is vastgesteld dat de TROS geen onevenredig deel van de vaste kosten van ATB voor zijn rekening neemt. Een dergelijke constructie zou verboden zijn, omdat ATB daardoor in staat zou zijn producties voor andere afnemers dan de TROS zelf tegen een lager dan marktconform tarief aan te bieden.

Het Commissariaat oordeelde verder dat de TROS met de activiteiten van ATB niet dienstbaar is aan het maken van winst door derden, te weten ATB zelf en haar overige aandeelhouders, maar dat inmiddels een zodanig ruime marge wordt behaald dat dit oordeel in de toekomst anders kan uitvallen.

Deelneming AVRO in Medical Multi Media Productions B.V.

In zijn besluit van 29 mei 2001 oordeelde het Commissariaat dat de deelneming van de AVRO, onder het voorbehoud van gelijkblijvende omstandigheden, niet in strijd was met de artikelen 55, eerste lid en 57a, eerste lid, van de Mediawet, en derhalve is toegestaan. Begin 2002 maakte het Commissariaat een voorbehoud bij de definitieve vaststelling van de vergoeding van de AVRO voor 2000. De financiële verhouding tussen de AVRO en MMM kon niet worden bepaald omdat de jaarrekening van MMM over het jaar 2000/2001 nog niet beschikbaar was.

Later kon, op grond van het betreffende stuk en een toelichting door de AVRO, waaruit bleek dat de winstmarges van MMM tot een in de betreffende markt gebruikelijk niveau waren teruggebracht, de definitieve vaststelling van de jaarrekening over 2000 alsnog plaatsvinden en kon het voorbehoud bij de jaarrekening 2000 vanwege mogelijke strijd met artikel 55 van de Mediawet worden ingetrokken.

Klacht over 'de huwelijksband'

Het Commissariaat ontving van het bedrijf Cine-View Publishing B.V. een klacht over de exploitatie door de NOS van filmbeelden van het huwelijk van Prins Willem Alexander en Máxima Zorreguieta. Cine-View, exploitant van multimediasproducten, had met de NOS afspraken gemaakt voor het verkrijgen van beeldmateriaal voor het maken van een video/DVD-productie, maar uiteindelijk besloot de NOS om zelf, in samenwerking met 'huisuitgever' Strengtholt Licensing B.V., een video/DVD-productie van het huwelijk op de markt te brengen.

Voor een deel werd Cine-View niet ontvankelijk verklaard, omdat haar belang, gelegen in het mogelijk verkrijgen van een schadevergoeding in een civiele procedure tegen de NOS naar aanleiding van een uitspraak van het Commissariaat, een afgeleid belang is, en geen direct geraakt belang zoals is vereist. Het Commissariaat oordeelde zich voor het overige in deze zaak niet bevoegd. De klacht van Cine-View richtte zich op privaatrechtelijke aspecten, zoals nakoming van de (mondelinge) overeenkomst. Ambtshalve is het Commissariaat een tweede-fase-onderzoek gestart waarbij de overeenkomst met Strengtholt met name wordt getoetst aan de beginselen van integrale kostprijs- en tariefberekening.

SMS- en 0900-diensten

In 2002 is het aantal programmaonderdelen dat door middel van sms interactief is gemaakt fors toegenomen. Niet alleen bij commerciële omroepen, maar ook bij de publieke omroepen kunnen kijkers of luisteraars vaak meedoen aan peilingen of stemmingen (o.a. 'Het Lagerhuis' van de VARA en 'Standpunt.nl' van de NCRV). Daarnaast is een aantal spelshows geïnteractiveerd met sms en 0900-nummers (o.a. 'Lingo' en 'De PostcodeLoterijshow' van de TROS). Bij de spelshows kunnen door de bellers en sms-ers prijzen worden gewonnen. Er wordt mede daarom op grote schaal door het publiek deelgenomen. Daardoor ontstaan inkomsten, niet alleen voor de betrokken telecombedrijven, maar ook voor de betrokken omroepen of producenten. Het Commissariaat is van mening dat de Publieke Omroep transparantie moet bieden over de opbouw van de sms tarieven en de dienst vooral moet bieden ter stimulering van interactiviteit en niet om extra inkomsten te genereren. Daarom heeft het Commissariaat de volgende uitgangspunten geformuleerd.

- IIII Publieke omroepen dienen voor hun sms- of 0900-diensten kostengeoriënteerde consumententarieven te hanteren. In dat kader wordt nagegaan of er sprake is van een redelijke opslag voor een geleverde dienst (zoals de toezending van sms-berichten met programmamateriaal), en van een markconforme vergoeding voor de bij een dienst betrokken 'solution provider' (Golden Bytes, Mobiview etc.) en telecombedrijven (KPN Mobile, T-Mobile etc).
- IIII Extra opslag op de sms tarieven is alleen toegestaan bij hulp- of liefdadigheidsacties. De betrokken gelden dienen rechtstreeks ten goede te komen aan de betreffende hulp- of liefdadigheidsinstelling.
- IIII Publieke omroepen mogen bij hun kijkers en luisteraars geen enkele twijfel laten bestaan over de kosten van een sms-dienst en de wijze waarop toezending van sms-berichten beëindigd kan worden.
Informatie over de kosten wordt verstrekt bij het doen van oproepen om van een dienst gebruik te maken. Daarbij wordt gewezen op alle door de gebruiker te dragen kosten. Voor zover van toepassing, wordt er derhalve ook op gewezen dat naast de kosten voor een door de gebruiker te ontvangen bericht er (standaard-)kosten zijn voor het aanvragen daarvan. Voor het overige (afmeldprocedure etc.) kan worden verwezen naar bijvoorbeeld een internetsite van de omroep.

Het Commissariaat bepleit een gedragscode waarin bovengenoemde uitgangspunten van het Commissariaat zijn opgenomen. Hierover heeft het Commissariaat contact opgenomen met de raad van bestuur Publieke Omroep.

1.5 Advisering over de meerjarenbegrotingen 2003 – 2007 van de Publieke Omroep en de Wereldomroep

Zoals te doen gebruikelijk heeft het Commissariaat ook in 2002 advies uitgebracht aan de staatssecretaris over de Meerjarenbegroting van de Publieke Omroep.

Vast staat dat de zich in 2001 al aftekenende tendens van financiële middelen die onder druk komen te staan in 2002 is doorgezet. Het Commissariaat adviseerde in 2001 om de tegenvallers niet op te vangen door een verhoging van de Rijksomroepbijdrage. De Publieke Omroep werd in overweging gegeven eerst te zoeken naar maatregelen voor efficiencyverbetering. Een duidelijke visie over financiële voordelen van samenwerking en terugdringing van overheadkosten zou ontwikkeld moeten worden. De in 2002 gepresenteerde Meerjarenbegroting biedt die visie naar het oordeel van het Commissariaat in onvoldoende mate. Eerder heeft het er de schijn van dat tekorten worden afgewenteld op de programmering en belangrijke activiteiten die daarmee samenhangen. Het Commissariaat vindt dat een ongewenste ontwikkeling. Opnieuw is aangedrongen op het ontwikkelen van duidelijk beleid en daarnaast is in overweging gegeven te bezien in hoeverre de aanwezige programmareserves sterker kunnen worden ingezet.

Omdat de Publieke Omroep de Algemene Omroep Reserve aanspreekt komt de afgesproken bodem van € 90 miljoen in zicht. Het Commissariaat vindt dat zorgelijk, omdat tekorten alleen acceptabel zijn als deze incidenteel zijn. De Meerjarenbegroting laat echter niet zien dat er zicht is op herstel tot het afgesproken minimum van de reserve. Het Commissariaat is van mening dat de tekorten in 2004 en verder op een andere manier moeten worden opgevangen. De omroep zal vanaf dat jaar rekening moeten houden met een lager budget, temeer daar de politiek een kortingsmaatregel van € 30 miljoen in het vooruitzicht heeft gesteld.

Het Commissariaat heeft opmerkingen geplaatst bij de inzet van middelen uit het Fonds Omroep Reserve (FOR). In 2001 heeft de Publieke Omroep € 42,9 miljoen uit het fonds ingezet voor de verbetering van

programma's. Uit de begroting wordt evenwel niet duidelijk hoe deze verbeteringen doorwerken in de programmering, terwijl evenmin zichtbaar wordt hoe het effect voor de toekomst zal zijn, als het FOR niet meer inzetbaar is en dus reguliere middelen aangewend moeten worden.

Algemeen is aanvaard dat netprofilering een belangrijk middel is om de Publieke Omroep aantrekkelijker te maken voor de kijkers. Over de voortgang van de profilering maakt het Commissariaat zich echter grote zorgen. Er zijn namelijk sterke aanwijzingen dat het proces stagneert, wat onaanvaardbaar wordt geacht. Betrokkenen, raad van bestuur en raad van toezicht, dienen volgens het Commissariaat snel tot overeenstemming te komen, waarna de plannen beoordeeld moeten worden op de mate van programmatische samenwerking, de positionering van de netten en kostenbesparing.

Wat de radio betreft wijst het Commissariaat in het bijzonder op de zorgelijke positie van 747AM. Deze zender blijft ondanks alle inspanningen een tamelijk marginaal bestaan leiden, met een marktaandeel dat in 2002 weer verder is komen af te liggen van de beoogde 1,5 procent. De grootste handicap van de zender is volgens het Commissariaat de middengolf frequentie waarop zij moet uitzenden. Deze is moeilijk te vinden en de geluidskwaliteit is verre van optimaal. Omdat 747AM in zijn ogen bij uitstek een publieke zender is, verdient zij in de ogen van het Commissariaat een beter lot. Een onderzoek naar de mogelijkheid van een herschikking van de programma's op de frequenties die de Publieke Omroep ter beschikking staan is daarom aanbevolen.

In de beleidsvoornemens betreffende de nieuwe media valt op dat het ambitieniveau voor 2003 en verder is getemperd. De uitgaven stabiliseren zich op het huidige niveau en afgezien wordt van uitbreiding van internetactiviteiten.

Bij alle andere beleidsvoornemens op het gebied van nieuwe media wordt eveneens bij gelijkblijvend ambitieniveau aangegeven dat geen zekerheid bestaat over de financiering van noodzakelijke investeringen.

Alles bijeen presenteert de Publieke Omroep een beleid voor nieuwe media dat steunt op extra bijdragen en het snel leeglopende FOR. Er is dus geen of slechts een wankel financiële basis. Het Commissariaat meent dat de aanwezigheid van de Publieke Omroep op het terrein van de nieuwe media belangrijk is. Er moeten echter keuzes gemaakt worden en er moet worden aangegeven hoe die gefinancierd kunnen worden uit het reguliere budget. Een keuze die het Commissariaat steunt is dat bij de ontwikkeling van activiteiten rond nieuwe media het zwaartepunt moet liggen op de verdere uitbouw van internet, mede omdat dat van belang is voor het versterken van de band met jongeren.

De Wereldomroep stelt in een uiterst sombere Meerjarenbegroting dat de financiering van zijn activiteiten al jaren ontoereikend is, onder meer door een jaarlijks accres dat achterblijft bij werkelijke prijsstijgingen. Voor 2003 wordt een niet sluitende begroting gepresenteerd en een separate brief aan de staatssecretaris rept zelfs van een dreigend faillissement. Het Commissariaat adviseert om gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheid tot compensatie uit de Algemene Omroepreserve.

Daarnaast is het Commissariaat van mening dat de Wereldomroep zich moet bezinnen op zijn doelstellingen. De Wereldomroep maakt namelijk onvoldoende keuzes bij de uitoefening van de drie hoofd-doelstellingen: optreden als ambassadeur van Nederland, ontwikkelingssamenwerking en het informeren van Nederlanders in het buitenland. Deze missie is in de ogen van het Commissariaat zo breed gedefinieerd, dat bij gelijkblijvend budget het gevaar dreigt van versnippering van activiteiten.

REGIONALE PUBLIEKE OMROEP

2. REGIONALE OMROEP

2.1 Inleiding

Behalve de landelijke zenders van de Publieke Omroep kan iedere Nederlander de programma's ontvangen van de regionale omroep die uitzendt in de provincie waar hij of zij woont. In totaal zijn er dertien regionale omroepen, omdat in de provincie Zuid-Holland twee omroepen ieder een deel van het provinciale verzorgingsgebied voor hun rekening nemen. Alle omroepen bieden zowel een radio- als een televisieprogramma. Dit laatste veelal in blokken die in carrouselvorm worden herhaald. Aan de ontwikkeling van andere media-activiteiten zoals internet komen de omroepen, anders dan de landelijke Publieke Omroep, niet of nauwelijks toe bij gebrek aan financiële middelen.

Met het radio-aanbod zijn de regionale omroepen succesvol. Tezamen behaalden zij in 2002 een marktaandeel van 14,8 procent, hetgeen ten opzichte van 2001 een stijging met 0,2 procent betekent. De regionale omroep in zijn totaliteit realiseert met zijn programma's het hoogste marktaandeel van alle aanbieders, voor Sky Radio met 13,2 procent en de best scorende landelijke publieke zender Radio 2 met 10,4 procent. De luisteraars hebben dus kennelijk behoefte om niet alleen te weten wat er op landelijk niveau en in de rest van de wereld omgaat, maar ook om informatie te ontvangen die in het bijzonder op de eigen regio betrekking heeft.

De regionale omroep is vooral populair onder het oudere publiek. Veertig procent van de luisteraars komt uit de leeftijdscategorie van vijftig tot 64 jaar en 39 procent is 65 jaar of ouder.

De regionale televisie moet het doen met een marktaandeel van twee procent. Dit is een stabilisering van het aandeel in 2001.

In de jaren negentig deed bij de introductie van regionale televisie publiek-private samenwerking opgang. Er werden productiebedrijven, facilitaire bedrijven en acquisitiebedrijven opgericht waarin kabelexploitanten en uitgevers als private partners deelnamen. In diverse constructies ontstond samenwerking in de regio's Rijnmond en West en in de provincies Limburg en Brabant. Door tegenvallende resultaten wordt stap voor stap de publiek-private samenwerking beëindigd, het laatst in de provincie Brabant. In Limburg participeert dagblad De Limburger (van de Telegraaf) in de omroep L1.

In Noord-Holland wordt televisie aangeboden door de regionale omroep en door AT5, die voor de Amsterdamse lokale omroep Salto het programma maakt dat in groot Amsterdam via de kabel wordt uitgezonden. Vooral het provinciebestuur van Noord-Holland drong aan op vergaande samenwerking tussen de twee aanbieders wat er uiteindelijk in resulteerde dat AT5 als regionale editie werd uitgezonden. Het programma bestond uit het eigen AT5 aanbod, aangevuld met regionale items die werden afgenomen van regionale omroep. Het provinciebestuur koerste af op volledige samensmelting van de twee zenders, inclusief gezamenlijke huisvesting. Om uiteenlopende redenen konden de betrokken partijen het echter niet eens worden, zodat de fusiebesprekingen definitief werden afgeblazen. AT5 oriënteert zich hoe zij in de toekomst verder zal gaan, waarbij een overgang naar het commerciële bestel niet wordt uitgesloten.

2.2 Zendtijd regionale omroep

Voordat het Commissariaat zendtijd toewijst aan een regionale omroepinstelling dient het provinciebestuur het Commissariaat geadviseerd te hebben over de vraag of de instelling voldoet aan de eisen die de Mediawet stelt. Dit advies, waarvan de kern zich richt op de representativiteit van het programmabeleidsbepalend orgaan geldt evenals de toewijzing van zendtijd aan de regionale omroepinstelling voor een termijn van vijf jaar. De provincie dient het advies vergezeld te laten gaan van een verklaring dat zij bereid is voor de volle looptijd van de zendtijdtoewijzing voor de bekostiging van de regionale omroep zorg te dragen.

In de loop der tijd heeft het Commissariaat ten behoeve van elke provincie zendtijd toegewezen aan een regionale omroepinstelling, afzonderlijk voor zowel het verzorgen van een radioprogramma als



het verzorgen van een televisieprogramma. De aanvragen tot toewijzing van televisiezendtijd zijn destijds niet tegelijkertijd ingediend met die voor radiozendtijd omdat het de regionale omroepinstellingen eerst later op grond van de Mediawet werd toegestaan televisieprogramma's te verzorgen. Dit heeft ertoe geleid dat het provinciebestuur in veel gevallen steeds binnen vijf jaar twee dezelfde adviesaanvragen van het Commissariaat ontvangt. Zowel de provinciale overheid als de regionale omroepinstellingen vinden dit, met het Commissariaat, een ongewenste situatie.

Ingevolge het bepaalde in artikel 43, derde lid, van de Mediawet is de termijn waarvoor de zendtijd wordt toegewezen min of meer onlosmakelijk verbonden met de termijn waarvoor de bereidverklaring van het provinciebestuur geldt om voor de bekostiging zorg te dragen. Nu de bekostigingsverklaring een uitvloeisel is van de huidige financieringssysteem van de regionale omroepinstellingen is een in voorbereiding zijnde wijziging van de Mediawet die verantwoordelijkheid voor de financiering geheel bij de provincie legt voor het Commissariaat het meest geschikte moment om aan de ongewenste situatie van twee identieke adviesaanvragen binnen vijf jaar een einde te maken. Het aanvankelijke voornemen de wetswijziging met ingang van 1 januari 2003 in werking te laten treden, is niet gehaald. Er wordt nu gestreefd naar invoering per 1 januari 2004. De adviesaanvraag aan het provinciaal bestuur zal daarop vooruitlopend vanaf oktober 2003 steeds betrekking hebben op zowel het verzorgen van een radioprogramma als een televisieprogramma, om de termijnen waarvoor radio- en televisiezendtijd wordt toegewezen parallel te laten lopen. Het Commissariaat heeft de regionale omroepinstellingen verzocht ermee rekening te houden dat hun eerstvolgende aanvragen tot toewijzing van zendtijd zowel op radio als op televisie betrekking moeten hebben.

De zendtijdtoewijzing aan de regionale omroepen geldt voor vijf jaar, maar de hoeveelheid zendtijd wordt jaarlijks vastgesteld. In het jaar 2002 heeft het Commissariaat het aantal uitzendingen voor alle omroepen vastgesteld. Daarbij is in alle gevallen de vraag van de omroepen gevolgd.

2.3 Programmatoezicht

In het afgelopen jaar zijn evenals in voorgaande jaren de radio- en televisieprogramma's van alle regionale omroepen aan de hand van een volledige weekprogrammering gecontroleerd. Alleen het televisieprogramma van Regionale omroep Utrecht kon niet aan een inhoudelijke controle onderworpen worden, omdat zij haar apparatuur om de programma's vast te leggen nog niet op orde had. In een later stadium wordt de programmering alsnog getoetst. Het accent van de controle lag dit jaar op de bewaarplicht, het programmavoorschrift, het reclamevolume en de sportuitzendingen.

Televisie

De opbouw van de programmering is ten opzichte van 2001 vrijwel gelijk gebleven. In de vooravond wordt een blok televisie uitgezonden met een overwegend informatieve opzet. Dit blok duurt in het algemeen een tot twee uur. Bij een enkele omroep bestaat de uitzending uit vier uur. Alle omroepen

beginnen vervolgens al dan niet afgewisseld met teksttelevisie aan de herhaling van enkele programmaonderdelen in een carrousel.

Radio

Ook ten aanzien van de radioprogrammering valt op te merken dat 2002 weinig verandering laat zien ten opzichte van 2001. Globaal zenden de omroepen uit tussen 's morgens 06.00 uur en 's avonds 19.00 uur. Wel is een uitbreiding te zien van het aantal uitzendingen ten opzichte van 1999. Zo zijn er nu vijf omroepen die 23 à 24 uur per dag uitzenden en hebben sommige anderen hun zendtijd met enkele uren uitgebreid.

Bewaarplicht

Televisie

In afwachting van een betere digitale opslag van televisieprogramma's maakt het merendeel van de regionale omroepen nog gebruik van het VHS/timelaps systeem. De kwaliteit van dit systeem is slecht, met name het geluid, wat het toezicht bemoeilijkt.

De eerste proeven met digitale opslag via hard-disc zijn bevredigend verlopen. De omroepen RTV Oost en Noord hebben hun beeldmateriaal op deze manier aangeleverd. De kwaliteit van de opnamen is goed, waardoor het toezicht efficiënter kan worden uitgevoerd en de omroepen gemakkelijker de gevraagde programma's kunnen leveren.

Radio

De bewaarplicht bij radio verloopt technisch goed. Bijna alle omroepen zijn inmiddels overgegaan tot het digitaal loggen van audio. Deze wijze van opslag blijkt nagenoeg storingsvrij te verlopen en het toegezonden materiaal aan het Commissariaat is compleet en van hoge kwaliteit.

Programmavoorschrift

Televisie

Het percentage zendtijd dat besteed wordt aan informatie, cultuur en educatie bij televisie bevond zich boven de norm van vijftig procent. De programmering bestond in 2002 grotendeels uit informatieve programmaonderdelen en teksttelevisie. Voor vrijwel alle omroepen geldt dat het aandeel informatieve-, culturele- en educatieve programmaonderdelen tussen de negentig en honderd procent uitkomt. De informatieve programmaonderdelen bij de regionale omroep zijn zeer sterk op de eigen provincie gericht. Als aanvulling wordt in een aantal gevallen het NOS-Journaal doorgegeven om te voorzien in de (inter-) nationale nieuwsvoorziening.

Radio

Ook de radioprogrammering voldoet aan de uitgangspunten van artikel 51f van de Mediawet. Via een representatieve steekproef is gemeten of de omroepen voldoen aan de vijftig procent norm. In bijna alle gevallen voldeed men aan de mediawettelijke norm behalve de omroepen Brabant en Noord. Door uitbreiding van zendtijd wordt het percentage over meer uren uitgesmeerd waardoor het percentage tot net onder de 50 procent ICE is afgenomen. Betrokken omroepen zijn van deze bevindingen op de hoogte gebracht.

Reclame en Reclamezendtijd

Televisie

De controle op reclame en reclamezendtijd (gemeten over 24 uur) heeft geen opzienbarende mediawettelijke overtredingen opgeleverd. Wel zijn nog enkele niet toegestane vermijdbare reclameuitingen geconstateerd.

Radio

Bij radio zijn minder overtredingen van de reclameregels geconstateerd. In één geval is er sprake geweest van programmaonderbrekende reclame en in twee gevallen van onduidelijk onderscheid met de overige programmering. In een aantal gevallen is er sprake van niet toegestane vermijdbare reclame-uitingen in een informatief programmaonderdeel.

Sponsoring

Zowel radio als televisie zijn door de regelgeving gebonden aan een restrictief sponsorregime. Alleen programmaonderdelen van culturele aard, verslagen van sportevenementen of wedstrijden en verslagen van evenementen ten behoeve van ideële doelen mogen nog gesponsord worden. Een aantal omroepen maakt van deze mogelijkheden gebruik. Sponsoring wordt zichtbaar of hoorbaar door een vermelding voor of na het programma. Op de aftitelrollen mogen voorts bijdragen van ondergeschikte betekenis worden vermeld. Geconstateerd wordt dat deze vermeldingen niet altijd voldoen aan de gestelde eisen. Veel voorkomend zijn locatievermeldingen, of web-sites met een slogan erin. Daarnaast komen soms specifieke aanprijzingen in de programmaonderdelen voor die de aankoop van producten en/of diensten van de sponsor kunnen bevorderen.

Migrantenprogrammering

Slechts twee van de dertien regionale omroepen hebben programma's voor minderheden in het aanbod opgenomen. De omroepen Limburg en Flevoland zenden radioprogramma's uit die door henzelf als migrantenprogramma zijn omschreven.

In de televisieprogrammering is geen enkel migrantenprogramma aangetroffen.

Sancties regionale omroepen

Het toezicht op de programmering van de regionale omroepen leidde in vier gevallen tot het opleggen van administratieve boetes.

TABEL 2.1 OPGELEGDE SANCTIES IN 2002

datum	omroep	programma	Boete in €
13-06	Stichting Regionale Omroep Noord-Holland	Periodieke controle	13.200,-
26-06	Stichting Regionale Omroep Flevoland	Periodieke controle	4.950,-
17-07	Stichting Omrop Fryslân	Periodieke controle	2.700,-
10-12	Stichting Omroep Drenthe	Periodieke controle	2.200,-

- IIII De regionale omroep Noord-Holland kreeg een boete voor overtreding van de bewaarplicht, onduidelijk onderscheid tussen reclame en overige programma-onderdelen en voor onjuiste sponsorvermelding. Boven het in de tabel vermelde bedrag is een voorwaardelijke boete opgelegd van € 1.800,- vanwege recidive.
- IIII In het programma van Omroep Flevoland werd onvoldoende onderscheid gemaakt tussen reclameboodschappen en de omringende programmering. Voorts voldeed de omroep niet geheel aan de bewaarplicht.
- IIII Omrop Fryslân kreeg een boete omdat de bewaarplicht niet volledig was nagekomen. Daarnaast kwamen reclameblokken voor die korter waren dan de verplichte twee minuten en tot slot kwam een niet toegestane reclameboodschap voor bij het verslag van een sportwedstrijd. Naast de boete werd nog een voorwaardelijke boete van € 1.800,- opgelegd vanwege recidive.
- IIII De boete aan Omroep Drenthe is opgelegd voor niet toegestane vermijdbare reclame-uitingen in het programma en voor een niet toegestane oproep in het kader van een nevenactiviteit.

2.4 Financieel toezicht

Financiering regionale omroep

De regionale omroep wordt betaald door de provincies en het rijk. Het ministerie van OC&W vult bij radio aan indien de provinciale uitkering onder een bepaald normbedrag blijft. Er zijn bovendien in de loop der jaren nog bedragen aan toegevoegd om oplopende tekorten te kunnen opvangen, zoals bijdragen voor het editiestelsel in Overijssel, Gelderland, Limburg en Noord-Brabant, een geldstroom die voortvloeit uit het zogeheten Quick Scan onderzoek, bijdrage voor de educatieve uitzendingen van Omrop Fryslân en gelden voortvloeiend uit het amendement van de Tweede Kamer (Bakker). De provincies krijgen zelf een vergoeding voor bestuurskosten. Bij de radio stelt de staatssecretaris van OCenW bovendien een budget beschikbaar voor zenderkosten, het zogenaamde ROOS-budget. Voor televisie levert OC&W een bijdrage die overeenkomt met hetgeen de provincie ter beschikking stelt. Deze zogenaamde matching is ingesteld om een introductie van regionale televisie te bevorderen en de provincie hiervoor financieel te ondersteunen. Vanaf augustus 2001 worden geen extra matching-verzoeken meer gehonoreerd. Vanaf 2004 worden de provincies in zijn geheel verantwoordelijk gesteld voor de financiering van de regionale omroepen en zal de bijdrage van OC&W verdwijnen. De huidige middelen van OCenW zullen worden overgeheveld naar het provinciefonds.

Via beoordeling van de financiële verantwoordingen van de regionale omroepen toetst het Commissariaat of deze middelen die aan de provincies ten behoeve van de omroep zijn verstrekt ook daadwerkelijk bij de omroepen terechtkomen en aangewend worden voor programmadoeleinden.

In onderstaand overzicht zijn voor radio en televisie de bijdragen samengevat die voor financiering van de regionale omroep aan de provincies beschikbaar gesteld zijn in het jaar 2001.

BUDGET REGIONALE OMRDEPEN 2001

Bijdrage OCenW:		
Radio	normbedrag + quick scan	fl. 33.047.998
Televisie	matching provincie alle bijdragen	fl. 48.150.660
	aanvullende middelen dunbevolkte provincies	fl. 12.348.004
	extra matching provinciale bijdragen	fl. 3.162.772
	Totaal	fl. 96.672.770
Bijdrage provincies:		
Radio	via integratieuitkering	fl. 69.335.704
	amendement Bakker	fl. 13.734.307
	extra bijdragen provincies	fl. 1.176.799
Televisie	via integratieuitkering	fl. 48.221.626
	amendement Bakker	fl. 2.571.000
	extra bijdragen provincies (gematcht)	fl. 3.127.149
	extra bijdragen	fl. 4.954.402
	totaal	fl. 58.874.177
Budgetten totaal:		
Radio	fl. 117.294.808	
Televisie	fl. 122.498.949	
Totaal	fl. 239.793.757 (€ 108.813.663)	

Naast de middelen uit het Provinciefonds en de Algemene omroepmiddelen hebben de regionale omroepen ook andere inkomstenbronnen, namelijk uit reclame, sponsoring en overige opbrengsten. In onderstaand overzicht wordt een en ander per regionale omroep weergegeven.

TABEL 2.2 INKOMSTEN REGIONALE OMROEP

INKOMSTEN RADIO 2001 PER REGIONALE OMROEP

	Provinciefonds en extra bijdragen	Door OC&W beschikbaar gesteld	Reclame	Sponsoring	Overige opbrengsten	Totaal
Friesland	fl 3.511.056	fl 3.642.993	fl 1.654.810	fl 5.500	fl 185.706	fl 9.000.065
Groningen	fl 3.311.741	fl 2.948.289	fl 2.473.339	fl -	fl 267.941	fl 9.001.310
Drenthe	fl 2.856.084	fl 3.748.711	fl 799.585	fl 79.847	fl 77.425	fl 7.561.652
Overijssel	fl 5.568.975	fl 2.234.472	fl 1.687.121	fl 1.322	fl 143.625	fl 9.635.515
Gelderland	fl 9.311.757	fl 1.620.230	fl 694.240	fl -	fl 133.152	fl 11.759.379
Utrecht	fl 5.748.587	fl 992.211	fl 970.410	fl 2.664	fl 858.156	fl 8.572.028
Flevoland	fl 1.499.319	fl 3.781.711	fl -	fl 9.500	fl 241.002	fl 5.531.532
Zeeland	fl 2.103.760	fl 3.555.894	fl 134.211	fl -	fl 133.617	fl 5.927.482
Noord Brabant	fl 12.195.269	fl 1.024.730	fl 676.215	fl -	fl 46.342	fl 13.849.872
Limburg	fl 6.311.850	fl 1.010.230	fl 694.195	fl 3.000	fl 392.836	fl 8.412.111
Noord-Holland	fl 14.610.359	fl 175.230	fl 1.788.515	fl 40.000	fl 296.684	fl 16.910.788
Zuid-Holland West	fl 8.124.400	fl 175.230	fl 3.085.356	fl -	fl 275.176	fl 11.660.162
Zuid-Holland Rijnmond	fl 9.093.652	fl 175.230	fl 5.455.022	fl 82.498	fl 860.394	fl 15.666.796
Subtotaal	fl 84.246.809	fl 25.085.161	fl 20.113.019	fl 224.331	fl 3.819.372	fl 133.488.692
Bijdrage in bestuurs- kosten Provincie	fl 339.000					
ROOS budget	fl 7.623.838					
Totaal in f	fl 84.246.809	fl 33.047.999	fl 20.113.019	fl 224.331	fl 3.819.372	fl 141.451.530
Totaal in €	38.229.535	14.996.528	9.126.890	101.797	1.733.155	64.187.906

INKOMSTEN TELEVISIE 2001 PER REGIONALE OMROEP

	Provinciefonds en extra bijdragen	Door OC&W beschikbaar gesteld	Reclame	Sponsoring	Overige opbrengsten	Totaal
Friesland	fl 4.973.789	fl 4.377.149	fl 1.277.703	fl 737.500	fl 407.803	fl 11.773.944
Groningen	fl 2.622.741	fl 4.395.275	fl 2.494.258	fl 78.500	fl 229.617	fl 9.820.391
Drenthe	fl 2.293.001	fl 5.076.789	fl 161.093	fl 50.749	fl 87.476	fl 7.669.108
Overijssel	fl 4.931.558	fl 4.931.558	fl 2.106.465	fl 705.542	fl 905.426	fl 13.580.549
Gelderland	fl 7.849.362	fl 6.966.847	fl 975.760	fl -	fl 342.786	fl 16.134.755
Utrecht	fl 5.764.873	fl 4.350.360	fl 250.000	fl 12.395	fl 430.759	fl 10.808.387
Flevoland	fl 1.622.290	fl 5.055.305	fl -	fl 132.900	fl 331.147	fl 7.141.642
Zeeland	fl 2.103.760	fl 4.922.136	fl 92.153	fl -	fl 119.696	fl 7.237.745
Noord Brabant	fl 6.498.597	fl 6.467.653	fl 2.543.341	fl -	fl 137.551	fl 15.647.142
Limburg	fl 4.725.004	fl 4.725.004	fl 3.323.296	fl 192.900	fl 529.480	fl 13.495.684
Noord-Holland	fl 6.350.675	fl 5.112.675	fl 520.175	fl 66.622	fl 78.137	fl 12.128.284
Zuid-Holland West	fl 4.332.740	fl 3.622.010	fl 3.254.050	fl -	fl 692.744	fl 11.901.544
Zuid-Holland Rijnmond	fl 4.805.787	fl 3.622.010	fl 3.261.962	fl -	fl 1.368.406	fl 13.058.165
Totaal in f	fl 58.874.177	fl 63.624.771	fl 20.260.256	fl 1.977.108	fl 5.661.028	fl 150.397.340
Totaal in €	26.715.937	28.871.662	9.193.703	897.172	2.568.863	68.247.337

Neventaken en nevenactiviteiten in 2002

Het Commissariaat beoordeelde in het verslagjaar vijf neventaken en twee nevenactiviteiten die door regionale publieke omroepen zijn aangemeld. De toetsing betrof de internetsites van de Regionale Omroep Stichting Utrecht, Stichting Omroep Gelderland, Stichting Omroep Fryslân en Stichting Regionale Omroep Brabant. Deze laatste omroepinstelling verzorgt ook, samen met de Provinciale Bibliotheekcentrale en het Brabants Bureau voor Toerisme, een provinciale uit-agenda op internet. Eenzelfde oordeel gold de twee nevenactiviteiten: het verkopen van vastleggingen van programma-onderdelen door Omroep Gelderland en Stichting Omroep Zeeland.

Verder toetste het Commissariaat of Stichting Omroep Limburg had voldaan aan een aantal voorwaarden zoals opgenomen in zijn beslissing op bezwaar uit 2001 inzake het deelnemen in een samenwerkingsverband dat een virtuele winkelboulevard voor het midden- en kleinbedrijf in de regio verzorgt ('L1 Boulevard'). Omroep Limburg voldoet thans aan de gestelde eisen. De winkelboulevard is nu te beschouwen als het reclamegedeelte van de redactionele site van Omroep Limburg. Die redactionele site zelf is reclamevrij.

Advies over het budget voor de regionale omroep

De Mediawet bepaalt dat het Commissariaat jaarlijks advies uitbrengt over de hoogte van het bedrag dat voor het volgende kalenderjaar nodig zal zijn voor de vergoedingen. Het financiële advies dat aan de staatssecretaris werd uitgebracht, kwam voor 2003 voor radio en televisie tezamen uit op een bedrag van € 46.493.051,-.

Het Commissariaat signaleert in het advies financiële problemen bij de regionale omroepen door een terugval van de advertentie-inkomsten van ca 20 procent. Doordat het jaarlijks toegekende accres achterblijft bij de werkelijke prijsstijgingen worden voor de toekomst tekorten voorzien. Onderzoek dat in 2001 door ROOS is verricht wijst in de richting van een tekort van € 14 miljoen in 2006. Het commissariaat heeft verder aandacht gevraagd voor een mogelijke verruiming van de aanspraken van de regionale omroepen op het Stimuleringsfonds dat momenteel gemaximaliseerd is tot € 1 miljoen.



LOKALE PUBLIEKE OMROEP

3. LOKALE PUBLIEKE OMROEP

3.1 Inleiding

In het publieke deel van het bestel vormen de lokale omroepen de grootste klantenkring van het Commissariaat. In totaal is aan 310 lokale omroepen zendtijd toegewezen. De zendtijd geldt voor een periode van vijf jaar, waarna verlenging mogelijk is onder voorwaarde dat de gemeenteraad positief adviseert over de representativiteit.

Lokale omroep is in veel gevallen vrijwilligerswerk, wat voor het Commissariaat betekent dat veel energie gestoken wordt in goede voorlichting. Aan de lokale omroepen worden namelijk nogal wat eisen gesteld op het gebied van de programmering en informatieverstrekking aan het Commissariaat. Om dat in banen te leiden zijn nieuwe informatiebrochures en standaard invulformulieren ontwikkeld, terwijl daarnaast de contacten met de sector zijn versterkt door aanwezig te zijn op de OLON jaarvergadering en door de omroepen uit te nodigen voor bijeenkomsten bij het Commissariaat. Een bijeenkomst in het kader van de opening van het nieuwe kantoor krijgt in de eerste helft van 2003 een vervolg met drie bijeenkomsten over de financiering, de programmering en het programmabeleidsbepalend orgaan. Op deze wijze hoopt het Commissariaat bij te dragen aan verdere versterking van het publieke karakter van de lokale omroep.

3.2 Zendtijd lokale omroep

In de cyclus van vijfjaarlijkse zendtijdtoewijzing is in het verslagjaar aan zeventig instellingen op hun verzoek zendtijd toegewezen. Daar stond tegenover dat negentien omroepen verzochten de hun toegewezen zendtijd in te trekken. In de meeste gevallen lag aan die verzoeken een gemeentelijke herindeling ten grondslag. Per gemeente is namelijk slechts ruimte voor één lokale omroep, zodat niet alleen fusies van de betrokken gemeenten aan de orde zijn, maar ook fusies van lokale omroepen. In 2002 vonden zes gemeentelijke herindelingen plaats waarbij dertien gemeenten betrokken waren. Nog niet alle fusieprocessen waren in 2002 afgerond. De tabel hieronder laat de stand van zaken zien aan het eind van het verslagjaar.

TABEL 3.1 ONTWIKKELINGEN LOKALE OMROEP.

	2002	2001	2000	1999	1998	1997
Aantal gemeenten in Nederland	497	504	537	538	548	572
Aantal gemeenten met lokale omroep	442	443	452	467	474	489
Aantal lokale omroepen voor meerdere gemeenten	64	61	73	73	67	70
Aantal lokale omroepen	310	321	324	335	342	360
Hernieuwde zendtijdtoewijzingen	55	53	51	40	61	46
Nieuwe zendtijdtoewijzingen	15	5	6	10	29	20
Ingetrokken zendtijdtoewijzingen	18	7	8	10	23	3
Verlopen zendtijdtoewijzingen	6	2	1	7	8	9

De lokale omroepen zijn in heel Nederland actief. De dichtheid per provincie verschilt nogal. In Overijssel hebben alle gemeenten een lokale omroep en in Zeeland iets meer dan de helft. Zuid-Holland telt de meeste gemeenten met een lokale omroep, in Flevoland bevinden zich vier gemeenten met een lokale omroep, maar deze provincie heeft dan ook de minste gemeenten van alle provincies.

TABEL 3.2 LOKALE OMROEPEN PER PROVINCIE IN 2001

Provincie	Gemeenten met lok. omr.	% tot. aantal gemeenten per provincie
Zuid-Holland	89	94%
Noord-Brabant	63	90%
Gelderland	62	85%
Noord-Holland	59	87%
Limburg	47	98%
Overijssel	33	100%
Utrecht	28	85%
Friesland	23	74%
Groningen	17	68%
Zeeland	9	53%
Drenthe	8	67%
Flevoland	4	67%
Gemeenten met lokale omroep	442	86%

De toegewezen zendtijd stelt de lokale omroepen in staat radio-uitzendingen te verzorgen in de ether en met de toestemming om programma's via de kabel te verzorgen kunnen zij (tekst)televisie brengen eventueel aangevuld met teletekst. Het systeem van neventaken biedt voorts de mogelijkheid om via een website aanwezig te zijn. Steeds meer omroepen maken van deze gelegenheid gebruik. Lokale radio blijft echter verreweg het meest gebruikte medium.

**TABEL 3.3 OVERZICHT VAN VERSCHILLENDE MEDIA DIE LOKALE OMROEPEN EXPLOITEREN
1998-2001**

Medium	2001	2000	1999	1998
Radio	300	306	313	319
Televisie	101	99	96	101
Tekst tv*	131	115	108	100
Teletekst	59	54	51	47
Websites	206	190	156	150

*: *Olon Jaarverslag 2001*

G4 radio

Het radioprogramma FunX, dat geproduceerd wordt door de Stichting G4 Radio, en dat met name bestemd is voor allochtone jongeren en jongvolwassenen in de vier grote steden, maakte aanvankelijk deel uit van de in artikel 13c, eerste lid, van de Mediawet bedoelde hoofdtaak van de Stichting Lokale Omroep Rotterdam (SLOR).

Vervolgens hebben de Stichting Stadsomroep Den Haag, mede namens de SLOR en de lokale omroepinstellingen in Amsterdam en Utrecht, het verzorgen van dit radioprogramma, waarvan de productie financieel ondersteund wordt door het ministerie van OCenW en waarvoor afzonderlijke etherfrequenties beschikbaar zijn gesteld, in november 2002 bij het Commissariaat aangemeld als neventaak. Het Commissariaat heeft de neventaak getoetst en is op 4 maart 2003 tot het oordeel gekomen dat FunX niet verboden is. Er is voldoende verband met de hoofdtaak en het verzorgen van het programma brengt geen schade toe aan het verrichten van de hoofdtaak.



3.3 Toezicht

Het toezicht op de lokale omroepen vindt plaats op integrale basis, waarbij een beoordeling plaats vindt op drie aspecten, te weten het functioneren van het programmabeleidbepalend orgaan, de programmering en de financiële administratie. Op deze manier krijgt het Commissariaat zowel een beeld van het functioneren van de individuele omroepen als van de sector als geheel. De bevindingen uit het integraal toezicht worden jaarlijks gepresenteerd in de Lokale Omroep Monitor. De Monitor waarin de gegevens over 2001 zijn opgenomen verscheen in het voorjaar van 2003.

Essentieel voor het verkrijgen van voldoende inzicht is het verstrekken van de benodigde informatie door de omroepen. De eerste jaren na de introductie van het integraal toezicht reageerden de omroepen nog gebrekkig op de informatievraag van het Commissariaat. Er waren omroepen die in het geheel niet van zich lieten horen en als er gegevens werden overgelegd waren die vaak onvolledig. Het Commissariaat heeft daarom in die periode grote nadruk gelegd op de plicht om informatie aan te leveren. Informatie is niet alleen noodzakelijk om adequaat toezicht uit te kunnen oefenen, maar ook omdat publieke verantwoording een steeds belangrijker rol is gaan spelen in de legitimatie van publieke voorzieningen. Daarnaast is een degelijke verantwoording van toenemend belang wil de lokale omroep in aanmerking komen voor bijdragen van de (lokale) overheid.

Om omroepen aan te sporen aan de informatieplicht te voldoen, treedt het Commissariaat sinds 2000 op tegen omroepen die niet reageren. De juridische basis daarvoor is artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht waarin is bepaald dat een ieder verplicht is een toezichthouder alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak kan vorderen. Op grond van de Mediawet kan het Commissariaat bij overtreding van het voorschrift een bestuurlijke boete opleggen.

Het effect van sanctieprocedures is in 2001 duidelijk merkbaar. Het aantal omroepen waartegen een procedure is gestart omdat ze niet aan de informatieplicht voldeden is afgenomen van 43 in 2000 tot dertien in 2001. Het inzetten van handhavingsinstrumenten in combinatie met voorlichting lijkt succesvol. Uiteindelijk konden in het verslagjaar de gegevens over 2001 van 86 procent van de omroepen volledig worden beoordeeld. Tien procent leverde de informatie onvolledig of te laat aan en vier procent bleef helemaal in gebreke.

3.4. Programmabeleidbepalend orgaan

Om het publieke karakter van de lokale omroepen veilig te stellen moet iedere lokale omroep over een representatief programmabeleidbepalend orgaan (pbo) beschikken. Het pbo dient samengesteld te zijn uit vertegenwoordigers van organisaties die actief zijn binnen een van de stromingen in de

gemeente. Over de representativiteit adviseert de gemeenteraad aan het Commissariaat. In het kader van de Wet dualisering gemeentebestuur is overwogen de adviesbevoegdheid over te hevelen naar het College van burgemeester en wethouders. Het Commissariaat was niet voor een dergelijke wijziging, omdat het de gemeenteraad als gekozen vertegenwoordiger van de bevolking bij uitstek aangewezen acht te oordelen over de representativiteit. Nadat de Raad van State bedenkingen uitlet over de wijziging is besloten daarvan af te zien.

Het pbo heeft tot taak de programmering van de lokale omroepen goed te keuren en vast te stellen, waarbij het vooral van belang is dat de programmering voldoet aan de wettelijke programmavoorschriften. In meer concrete zin betekent dit dat het pbo de programmaonderdelen in categorieën indeelt, dit waar nodig motiveert en toeziet dat de wettelijk verplichte percentages worden gehaald.

Om te kunnen beoordelen of het pbo daadwerkelijk functioneert en betrokken is bij de gang van zaken van de lokale omroep, vraagt het Commissariaat een jaarverslag en de notulen van de bijeenkomsten van het pbo. Getoetst wordt of het pbo voldoende bij elkaar komt en of uit de notulen en het jaarverslag blijkt dat het pbo de eindverantwoordelijkheid draagt voor de programmaschema's.

Een groep van 218 omroepen heeft informatie verstrekt over het functioneren van het pbo in 2001. Daaruit bleek dat ongeveer de helft van de omroepen in de periode 1999-2001 over een redelijk tot goed functionerend pbo beschikte.

Het aandeel omroepen dat in 2001 met een goed functionerend pbo werkte bedroeg 24 procent. Dit percentage is ten opzichte van het voorgaande jaar afgenomen. In 2000 functioneerde nog bij 35 procent van de omroepen het pbo op een goede manier.

De problemen die omroepen ondervinden bij het samenstellen en het goed laten functioneren van pbo's zijn, zo blijkt uit de cijfers maar ook uit de contacten met de omroepen, niet verminderd. De beschikbaarheid van deskundige vrijwilligers is in veel gemeenten een probleem. Bedacht moet worden dat potentiële leden afkomstig moeten zijn uit maatschappelijke organisaties en dus al een functie op vrijwilligersbasis vervullen. Bovendien blijkt het moeilijk om eenmaal geïnstalleerde leden betrokken te houden. In het voorjaar van 2003 organiseert het Commissariaat een themabijeenkomst voor de lokale omroepen waarin de problematiek van het pbo centraal staat.

3.5 Programmavoorschriften

Lokale omroepen zijn op grond van de Mediawet verplicht om ten minste vijftig procent van hun zendtijd te vullen met programmaonderdelen die gewijd zijn aan informatie, cultuur en educatie (ICE) en die in het bijzonder gericht zijn op de plaatselijke bevolking. De norm van vijftig procent ICE is door het Commissariaat uitgewerkt in praktische regels waarin wordt aangegeven welk deel van de zendtijd in beschouwing wordt genomen en welke programmaonderdelen meetellen voor het voorschrift. Belangrijke regels zijn dat het percentage ICE berekend wordt over de zendtijd van 07.00 tot 23.00 uur, dat uren die voor meer dan de helft een ICE karakter hebben geheel meetellen en dat programmaonderdelen die worden overgenomen van de regionale omroep of lokale omroepen uit buurgemeenten (gedeeltelijk) mee kunnen tellen voor het programmavoorschrift.

De tweede verplichting houdt in dat ten minste de helft van de zendtijd moet bestaan uit programmaonderdelen die de omroep zelf produceert of in opdracht heeft laten produceren.

Het Commissariaat beoordeelt de programmering van de omroepen aan de hand van door de omroepen ingevulde programmaschema's en de toelichting die de omroepen op de programmaonderdelen geven. De onderbouwing en goedkeuring van de programmakeuze door het pbo weegt daarbij zwaar.

In 2001 kan bij een groep van 214 omroepen het ICE-percentages in de radioprogrammering worden vastgesteld. Uit dit cijfer blijkt dat het steeds meer omroepen lukt om bruikbare informatie over de

inhoud van hun programmering te verstrekken. Het aandeel is van 37 procent in 1999 toegenomen tot 72 procent in 2001.

Het aandeel omroepen dat aan de ICE norm voldeed is gegroeid van elf procent in 1999 tot 23 procent in 2001. Steeds meer omroepen blijken in staat om ten minste vijftig procent van hun zendtijd aan programmaonderdelen van informatieve, culturele en educatieve aard te besteden.

Van de groep omroepen die de vijftig procent ICE niet haalde, werd door 32 procent redelijk gepresteerd. Deze groep bestaat vooral uit omroepen die net niet aan de voorschriften voldeden. In 1999 bedroeg het aandeel actieve omroepen dat redelijk presteerde vier procent.

De overige omroepen die beoordeeld konden worden scoorden ruim onder de vijftig procent norm. Deze omroepen komen over het algemeen een groot aantal ICE uren tekort. Het percentage dat niet voldoet is in de afgelopen jaren gedaald van 22 procent in 1999 tot 17 procent in 2001. De conclusie mag luiden dat de prestaties op het vlak van de programmering in 2001 over de hele linie zijn verbeterd.

Binnen de groep die redelijk presteerde, bevinden zich omroepen die mogelijk aan de norm voldoen, maar niet als zodanig gekwalificeerd zijn, omdat het pbo geen toelichting gaf op de lokale culturele uren. In 2001 ging dit om 39 omroepen. Wanneer deze groep alsnog zou worden ingedeeld in de categorie waar ze naar alle waarschijnlijkheid thuis hoort, dan voldoet de helft van de omroepen aan het voorschrift.

Bovendien bevindt zich, binnen de groep die redelijk presteerde, een aantal van dertig omroepen die tussen de een en de tien uur ICE per week misten en die met iets meer inzet aan het ICE percentage zouden kunnen voldoen.

TABEL 3.4 ICE SCORE RADIO 1999-2001

ICE score radio	2001		2000		1999	
ICE score groter of gelijk aan 50%	68	23%	60	20%	35	11%
Omroepen die redelijk presteren	95	32%	66	22%	13	4%
Omroepen die onvoldoende presteren	51	17%	52	18%	70	22%
Omroepen met geen/onbruikbare info	84	28%	118	40%	197	63%
Totaal aantal actieve omroepen	298	100%	296	100%	315	100%

Minderhedenprogrammering

In de notitie "Media en Minderhedenbeleid" uit 1999 van het ministerie van OCenW is aangegeven dat het algemene media-aanbod een meer multicultureel karakter dient te krijgen en dat bovendien het aanbod van doelgroepprogramma's voor allochtonen moet worden uitgebreid. Het Commissariaat probeert de ontwikkelingen in de minderhedenprogrammering op radio en televisie in kaart te brengen.

Een groep van 176 omroepen leverde over 2001 informatie over minderhedenprogrammering aan. Hiervan zonden slechts 67 omroepen radioprogramma's uit die specifiek gericht waren op minderheden. De omroepen die dergelijke programma's verzorgden, besteedden daar gemiddeld bijna drie uur per week aan. Praktisch alle omroepen richtten zich in hun minderhedenprogrammering op een specifieke doelgroep. Slechts enkele omroepen kenden een algemene minderhedenprogrammering.

In 2001 werden door 63 omroepen, de omroepen in de vier grote steden niet meegerekend, 91 programmaonderdelen voor minderheden uitgezonden. De Turkse doelgroep werd -net als in 2000- het best bediend.

3.6 Financieel toezicht

Een van de taken van het Commissariaat is te beoordelen of de lokale omroepen voldoen aan artikel 57c van de Mediawet, waarin staat dat alle inkomsten ten behoeve van de programmering moeten worden aangewend. Daarnaast dient de omroep zich te houden aan het in artikel 55 van de Mediawet opgenomen verbod om dienstbaar zijn aan het maken van winst door derden. De beoordeling geschiedt aan de hand van de jaarrekening en contracten van de omroep met commerciële partijen. Alle lokale omroepen dienen in het kader van het toezicht jaarlijks voor 1 juni hun jaarrekening toe te zenden. De jaarrekening moet ten minste gegevens bevatten over de kosten en opbrengsten van alle programmaonderdelen, de exploitatie van reclameboodschappen, sponsorbijdragen, nevenactiviteiten en overeenkomsten met derden.

De lokale omroepen zijn meer dan regionale en landelijke publieke omroepen verantwoordelijk voor de werving van hun eigen inkomsten. Lang niet alle omroepen ontvangen subsidie en de subsidie die omroepen ontvangen dekt maar een beperkt deel van de kosten. Uit de jaarrekeningen blijkt dat de omroepen hun inkomsten uit subsidie, reclame, sponsoring en overige inkomsten halen.

Van de 298 omroepen die in 2001 actief waren, verstrekten 248 omroepen een jaarrekening die door het Commissariaat beoordeeld kon worden. De overige omroepen konden niet worden beoordeeld omdat ze geen of een onbruikbare jaarrekening toestuurd. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Bij de financiële toetsing van de jaarrekeningen over 2001 is gecontroleerd of de jaarstukken goed zijn opgesteld en of de inkomsten zijn aangewend voor de programmering. Een deugdelijke jaarrekening moet voorzien zijn van een accountants- of samenstellingsverklaring. Met een dergelijke verklaring wordt de rechtmatigheid van de bestedingen verantwoord. Van de gecontroleerde omroepen werd door 74 procent een accountants- of samenstellingsverklaring geleverd. Op grond van de gegevens uit de jaarrekeningen heeft het Commissariaat de volgende conclusies over de financiën van de lokale omroepsector getrokken.

Inkomsten en uitgaven

Er bestaan grote verschillen in de financiële positie van lokale omroepen en dat maakt vergelijkingen of algemene uitspraken over de financiële positie lastig. Niet alleen wijken de budgetten van de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, de G4) aanzienlijk af van de budgetten van de overige 244 omroepen, maar ook binnen deze groep is sprake van grote diversiteit.

De budgetten bevinden zich tussen f 1.250 voor de lokale omroep met het geringste budget en f 1.322.013 voor de omroep met het grootste budget (exclusief G4). Het is opvallend dat er in veel gevallen geen relatie bestaat tussen de omvang van de gemeente en de grootte van de lokale omroep. Er zijn ook geen duidelijke, coherente groepen omroepen naar omvang te onderscheiden. De omroepen zijn gelijkmatig verspreid naar budget.

Van de gecontroleerde omroepen hadden in 2001 twee omroepen geen inkomsten. Een groep van 123 omroepen beschikte over een budget van meer dan f 61.425. De 25 procent "rijkste" omroepen hadden een budget van meer dan f 129.820. Bij de 25 procent minst bedeelde omroepen lag het budget lager dan f 29.283.

TABEL 3.5 INKOMSTEN / UITGAVEN 1998-2001 (MINUS G4*)

Jaar	Inkomsten (f)	Uitgaven (f)	Saldo (f)
2001 (244)	27.011.410	26.261.483	749.927
2000 (216)	22.668.161	21.815.041	883.120
1999 (268)	25.586.435	26.763.451	1.177.016 (-)
1998 (292)	25.840.048	26.669.617	1.083.182 (-)

* G4: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht

Wanneer de inkomsten van de lokale omroepen worden opgesplitst naar herkomst, wordt zichtbaar uit welke bron de meeste inkomsten worden gegenereerd. In 2001 blijken subsidies de belangrijkste bron van inkomsten te zijn. Het aandeel is gestegen van 22 procent in 1998 tot 38 procent in 2001. In eerdere jaren bracht reclame de meeste inkomsten op, maar de inkomsten uit deze bron zijn inmiddels gedaald van 45 procent in 1998 naar 37 procent in 2001. De post 'overige inkomsten' heeft zich hersteld van de dip in 2000. De inkomsten zijn in 2001, in vergelijking met 2000, in absolute zin gestegen, maar bevinden zich nog onder het niveau van 1999.

TABEL 3.6 INKOMSTEN (f) OPGESPLITST NAAR HERKOMST 1998-2001 (MINUS G4)

Jaar	2001 (n=244)		2000 (n=216)		1999 (n=268)		1998 (n=292)	
Subsidies	10.399.365	38%	7.312.322	32%	6.464.780	25%	5.733.512	22%
Reclame	9.980.379	37%	9.725.448	43%	10.904.165	43%	11.602.207	45%
Overig	5.561.422	21%	4.753.027	21%	7.236.936	28%	7.408.978	29%
Sponsoring	1.070.24	4%	877.229	4%	1.040.55	4%	1.095.351	4%
Totaal	27.011.410	(100%)	22.668.161	100%	25.586.435	100%	25.840.048	100%

Vermogenspositie

De vermogenspositie van de omroepen is van belang met het oog op het opvangen van mogelijke tegenvallende resultaten resultaten in latere jaren. In 2001 bezaten 160 omroepen een positieve reserve, een vergelijkbaar aantal als in 1999 en 1998. Ruim de helft van de omroepen heeft daarmee een buffer om tegenvallende saldi op te vangen. Het totaal aan positieve reserve lijkt met de jaren langzaam toe te nemen. Het totaal van de negatieve reserves neemt iets af.

De hoogste en laagste positieve reserve bedroeg in 2001 respectievelijk f 238.139 en f 35 . De hoogste en laagste negatieve reserve bedroeg in 2001 respectievelijk f 1.902.429 en f 788 .

TABEL 3.7 RESERVES VAN DE LOKALE OMROEP 1998-2001

Reserve	2001		2000		1999		1998	
Positief	160	54%	146	49%	162	51%	164	54%
Negatief	84	28%	71	24%	107	34%	129	42%
Nihil	4	1%	3	1%	3	1%	3	1%
Niet beoordeeld	50	17%	76	26%	43	14%	9	3%
Actieve omroep	298	100%	296	100%	315	100%	305	100%

Totaal bedrag (f)	2001		2000		1999		1998	
Positief	6.019.050		5.006.731		4.483.333		4.987.428	
Negatief	5.384.034 (-)		4.278.042 (-)		6.171.956 (-)		5.855.682 (-)	

Toetsing nevenactiviteiten en neventaken in 2002

De afdeling Financieel Toezicht heeft in het verslagjaar achttien neventaken van lokale omroepen beoordeeld. In alle gevallen ging het om de internetsites van de betrokken omroepen. Het Commissariaat kwam tot het oordeel dat met deze sites geen schade aan de hoofdtaak is toegebracht en dat er sprake was van een relatie met de hoofdtaak.

Alle verrichte neventaken en nevenactiviteiten zijn opgenomen in het "Register neventaken en nevenactiviteiten publieke omroep" dat is te raadplegen op de internetsite van het Commissariaat.

COMMERCIËLE OMROEP

4. COMMERCIELE OMROEP

4.1 Het commerciële omroeplandschap

Inleiding

Een ieder die in Nederland een commercieel omroepprogramma wil verzorgen via de kabel of de ether heeft daarvoor een toestemming nodig van het Commissariaat. De aanvraagprocedure staat zowel open voor rechtspersonen als voor natuurlijke personen. Voor televisie is van belang dat voldaan wordt aan de jurisdictiecriteria die voortvloeien uit de Europese Richtlijn Televisie Zonder Grenzen. In dat kader wordt ondermeer nagegaan of het hoofdkantoor van de aanvrager in Nederland gevestigd is, of de programmeringsbesluiten hier te lande worden genomen en of een aanmerkelijk deel van het personeel dat bij de verzorging van het programma is betrokken in Nederland werkzaam is. Voor radio ligt de situatie iets anders als het de bedoeling is het programma via de ether te verspreiden. Artikel vier, tweede lid, van de Mediawet bepaalt dat een omroepinstelling die een programma verzorgt dat in Nederland via de ether wordt uitgezonden in ieder geval onder onze nationale bevoegdheid valt.

Het verkrijgen van de vereiste toestemming is niet bijzonder moeilijk. In de Mediawet zijn de weigeringsgronden limitatief opgesomd. Het Commissariaat kan de toestemming alleen weigeren als de verstrekte gegevens onjuist of onvolledig zijn, als redelijkerwijs te verwachten is dat de aanvrager zich niet aan de wet houdt, of als, kort gezegd, de commerciële instelling een te groot aandeel heeft op de dagbladmarkt. Dit laatste is de zogeheten cross-ownershipbepaling, die moet voorkomen dat een partij een te dominante positie krijgt op de informatiemarkt.

De toestemming voor het verzorgen van commerciële omroep moet voor ieder afzonderlijk programma worden aangevraagd, ook als het programma slechts in geringe mate afwijkt van een ander programma van dezelfde aanbieder.

Het verkrijgen van een toestemming betekent niet automatisch dat dan ook daadwerkelijk met uitzenden kan worden begonnen. De commerciële omroep zal zich daarvoor moeten presenteren bij programmaraden en kabelexploitanten of hij zal mee moeten dingen naar een of meer schaarse etherfrequenties.

Omvang van de sector

De commerciële omroep wordt wat de televisie betreft op landelijk niveau gedomineerd door twee grote spelers, die ieder drie zenders exploiteren. Het betreft HMG met de zenders RTL 4, RTL5 en Yorin en SBS met SBS6, Net5 en V8. Twee opvallende ontwikkelingen hebben zich voorgedaan bij de landelijke commerciële televisie; er zijn twee 'nieuwe' spelers op de commerciële markt verschenen en een aantal commerciële omroepen heeft de zenderprofilering aangescherpt. Veronica is, niet zonder problemen, in het najaar van 2002 weer gestart met het uitzenden van 'doelgroepinfotainment' gedurende zeven avonden per week. Zij deelt het kanaal met Kindernet dat overdag uitzendt. Daarnaast heeft MTV een Nederlandse licentie gekregen en valt dus onder Nederlandse jurisdictie. Yorin heeft een programmatische koerswijziging ingezet, onder andere door tegenvallende kijkcijfers. In het nieuwe seizoen richt de omroep zich op de doelgroep in de leeftijd van twintig tot 35 jaar. Een meer horizontale programmering moet leiden tot grotere herkenbaarheid. Het profiel van Net 5 is veranderd door de verhuizing van Kindernet naar Veronica. De ruimte die is ontstaan op Net 5 wordt nu opgevuld met telewinkelprogramma's 'Loco Toko' en 'Via 5'. Jongerenzender V8 richt zich sterker op mannelijke kijkers van vijftien tot 35 jaar en heeft haar programmering en vormgeving daarop aangepast. Met de overname van TMF door het voorheen buitenlandse MTV is de programmering van beide zenders sterk veranderd. De (live) gepresenteerde programmaonderdelen van TMF zijn bijna allemaal naar MTV verhuisd inclusief de presentatoren. TMF is meer een non-stop muziek zender geworden.

Bij de radio is sprake van een groter aantal spelers met de muziekzender Sky Radio en Radio 538 als marktleiders. Het aantal commerciële omroepinstellingen waar het Commissariaat mee te maken heeft is echter veel omvangrijker. In de onderstaande tabellen is weergegeven voor hoeveel programma's het Commissariaat toestemming heeft verleend en hoe die zijn verdeeld over radio en televisie en over de verschillende geografische niveaus waarop zij worden uitgezonden.

In totaal worden er op landelijk niveau 27 commerciële omroepprogramma's uitgezonden. Vijftien toestemminghouders verzorgen een radioprogramma en twaalf een televisieprogramma.

Behalve de grote zenders voor het algemeen publiek in Nederland zijn er ook op andere landen gerichte programma's die onder Nederlandse bevoegdheid vallen. Voorbeelden daarvan zijn de Vlaamse editie van TMF en een aantal satellietprogramma's. Daarnaast zijn toestemmingen afgegeven voor abonneeomroep aan Canal+ en heeft SBS aparte toestemmingen voor telewinkelprogramma's.

TABEL 4.1 NIET LANDELIJKE COMMERCIELE OMROEPPROGRAMMA'S

niet landelijk actief	
radio	47
televisie	18
kabelkrant	107
totaal	172

Tabel 4.2 laat zien hoeveel toestemmingen in totaal zijn verleend en hoeveel toestemminghouders daar daadwerkelijk gebruik van maken.

TABEL 4.2 VERLENDE EN IN GEBRUIK ZIJNDE TOESTEMMINGEN

VOOR COMMERCIELE OMROEP

	toestemmingen	actief
radio	178	62
televisie	91	30
kabelkrant	120	107
totaal	389	199

Bijna twee derde van de toestemmingen voor radio wordt niet gebruikt. Het lukt de betrokken commerciële omroepen niet een plek op de kabel of in de ether te bemachtigen. Voor televisie zijn alle toestemminghouders aangewezen op verspreiding via de kabel. In totaal wordt bijna de helft van de toestemmingen niet gebruikt.

TABEL 4.3 TOTAAL OVERZICHT TOESTEMMINGEN VOOR COMMERCIELE OMROEPPROGRAMMA'S

IN DE PERIODE 1998- 2001

	2002	2001	2000	1999	1998
Radio	178 (1)	194 (1)	188 (1)	210	183
Televisie	92 (21)	116 (20)	118 (18)	84	72
Kabelkrant	120	101	157	173	166
Totaal	390	410 (21)	463 (19)	467	421

tussen haakjes het aantal toestemmingen voor bijzondere omroep (abonneeomroep)

Vergoeding kosten toezicht

Iedere commerciële omroep is krachtens de Mediawet verplicht aan het Commissariaat een vergoeding te betalen voor de kosten die verbonden zijn aan het toezicht. De wet bepaalt dat van een omroep die de verschuldigde vergoeding niet betaalt de toestemming wordt ingetrokken. De hoogte van de bedragen van de toezichtkosten is vastgelegd in een Ministeriële regeling, die een staffel kent waarin het aantal uitzendingen en het aantal huishoudens in Nederland dat het programma ontvangen kan de criteria voor tariefdifferentiatie zijn. De bedragen variëren van € 136,- voor een televisieprogramma dat door ten hoogste 25000 huishoudens wordt ontvangen en minder dan drie uur per dag wordt uitgezonden tot € 20.400,- voor een programma met een verspreiding naar 3 miljoen huishoudens of meer en een uitzendtijd boven de twaalf uur per dag. Voor radio bedragen de kosten de helft van het televisietarief en voor kabelkranten een kwart van dat tarief. De omroepen zijn verplicht jaarlijks opgave te doen van het aantal huishoudens dat zij op een door het Commissariaat te bepalen peildatum bereiken. Als in een bepaald jaar geen uitzendingen zijn verzorgd, wordt toch een vast bedrag van € 113,- in rekening gebracht.

In 2002 is met betrekking tot het toezichtjaar 2001 tot nu toe een bedrag van € 353.452 in rekening gebracht.

Verleende en ingetrokken toestemmingen voor commerciële omroepprogramma's in 2002

In het verslagjaar zijn 129 toestemmingen voor een commercieel omroepprogramma verleend: 124 voor algemene omroep en vijf voor bijzondere omroep. Tegen het eind van 2002 steeg het aantal aanvragen voor een radiotoestemming, omdat de uiteindelijke verdeling van etherfrequenties naderbij kwam. In de eerste maanden van 2003 steeg het aantal radioaanvragen verder. Er werden 87 toestemmingen voor commerciële omroep ingetrokken: 32 voor radio, 29 voor televisie en 26 voor kabelkrant. Alle intrekkingen geschiedden op eigen verzoek, meestal omdat de toestemming niet gebruikt werd en er toch een aanslag voor toezichtkosten werd ontvangen.

Toestemmingen ex artikel 82c van de Mediawet

Artikel 82c van de Mediawet biedt het Commissariaat de mogelijkheid om natuurlijke of rechtspersonen toestemming te verlenen om door middel van een omroepzender een programma voor een bijzonder doel uit te zenden. De zender heeft een beperkt bereik en de toestemming geldt voor een beperkte duur. In de wandeling spreekt men van evenementenzenders. Het Commissariaat ziet er bij de beoordeling van de aanvragen op toe dat de zender daadwerkelijk ten dienste staat van het evenement en dat niet de uitzendingen zelf het evenement zijn.

In 2002 heeft het Commissariaat 28 toestemmingen verleend voor het gebruik van evenementenzenders. Drie verzoeken werden afgewezen. Het overzicht geeft aan voor welke bijzondere doelen toestemming is gegeven.



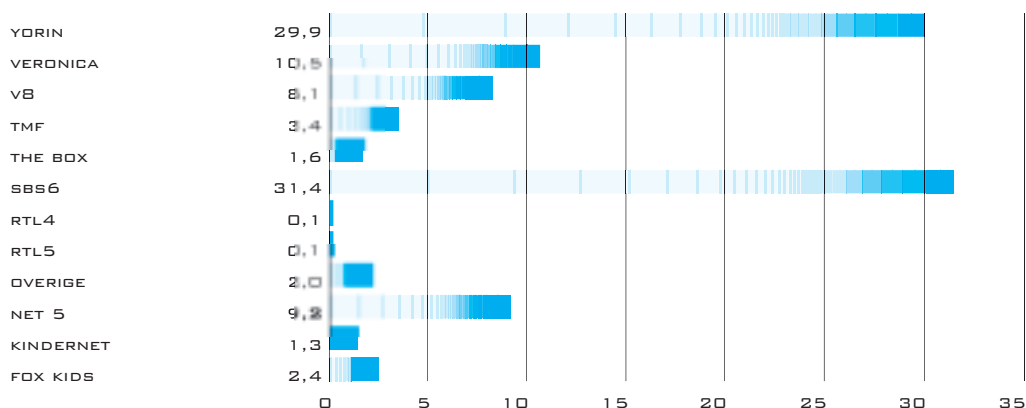
TOESTEMMINGEN EX ARTIKEL 82C VAN DE MEDIAWET EVENEMENTEN ZENDEN

Aanvrager	Evenement	Periode
Communique Creatieve Communicatie	Roosendaalse Kermis/ Roosendaal/Bergen op Zoom	30/8 – 13/9/02
Facilitaire Stichting Flakkee	De Omloop van Goeree Overflakkee 2002	22 - 24/8/02
Backx Geluid Oosterhout	Drie wielervedstrijden/	27-30/6/2, 31/7 5/02
MGV Event Service B.V.	Heineken Roeivierkamp 2002 Amsterdam Zuid-Oost	15 – 17/3/02
Amsterdams Studenten Corps/A'dams Vrouwelijke Studenten Vereniging	Lustrumweek 150 jarig bestaan	6 – 20/7/02
Haine Audio b.v.	Privéfeest op landgoed Blokland te Montfoort	6 – 8/8/02
Supermedia b.v.	Goud van Oud Live Festival/Den Bosch	1 – 10/6/02
Stichting Terschellings Oerol Festival	Oerol festival	13 - 26/6/02
Ontvangstcommissie 2002 v.d. KSV Sanctus Virgilius	Ontvangstweek Studenten te Delft	19 - 23/8/02
Ordina Holding N.V. p/a Hvb access mobile	Ordina Open Tennistournooi/ Tennispark Autotron Rosmalen	21 - 23 /6/02
De Jachtwaide	Jaarmarkt te Muntendam	1/6/02
Yorin FM	Drive in movies/ Breda, Langweer en Den Haag	6 en 20/7 en 24/8/02
Stichting Haagse Media	Beachsoccer 2002/het strand van Scheveningen	20/7/02 t/m 4/8/02
Stichting Haagse Media	De Parade/Westbroekpark	5 - 4/7/02
Vereniging Scouting Nederland	Nationaal Waterkamp/Oolderplas te Roermond	23 - 31/7/02
Circuit van Drenthe Evenementen	10 Auto- en Motorevenementen/ Circuit Assen	periode 12/7-6/10/02
Stichting Kabelomroep Zuid-Limburg, Lokale Omroep Maastricht	PreuveneTour/Limburgse Heuvelandschap	23/8/02
Little Fish	Lowlands Festival/ Festivalterrein Biddinghuizen	23-25/08/02 17/8/02
I.D. & T. Radio b.v. de heer M. de Winter	Mystery Land festival/Festival terrein nabij Ruigoord Amsterdam	
Stichting Radio Stad Montfoort	Truckrun 2002/Parcours in Krimpenerwaard	14/9/02
Stichting Haagse Media	Haagse popweek/Centrum Den Haag	15 - 26/10/02
Radio Simone b.v.	Feestweek Musselkanaal	3 – 13/10/02
de heer F. Otten	Nazomer Feest Hoogenweg	18 – 19/10/02
Stichting Feestcie. voor de Lustra van het Delftsch Studentencorps	Lustrum Delftsch Studenten Corps	25/6 - 17/07/03
Matrix Sound & Light Service	Opening zaak PC Hooftstraat Amsterdam	13/11/02
Technofilm Audio Visueel b.v.	Besloten Drive-in-Movie/ Stork Hal in Amsterdam	29/11/02
Stichting Radio Continu	Culturele gemeente van het jaar 2002/ Gemeente Borger-Odoorn	16 – 28/12/02
Stichting Filmfestival Rotterdam	Filmfestival Rotterdam	22/1 - 2/2/03

4.2 Programmatoezicht

Het Commissariaat maakt jaarlijks een analyse van de televisieprogrammering van de landelijke commerciële omroep. Het toezicht spitst zich toe op gesponsorde programma's, die overtredingsgevoeliger zijn dan zelfgefinancierde programma's, waarin sponsors exposure zoeken voor hun producten. Consumentenprogramma's, infotainment en evenementen bevatten regelmatig sluikreclame of niet-toegestane overheersende reclame-uitingen, zodat toezicht op deze programmaonderdelen prioriteit heeft. De analyse geeft het Commissariaat inzicht in wat zich programmatisch afspeelt bij de commerciële omroep. De analyse brengt trends aan het licht waarop het Commissariaat vervolgens in zijn toezichtbeleid kan anticiperen. De grafieken die hierna volgen laten zien hoe de analyse is vertaald in de selectie van programmaonderdelen over de verschillende commerciële zenders in 2002 en hoe de verhouding is tussen het toezicht op de publieke en de commerciële omroep.

GRAFIEK 4.1 TOEZICHT COMMERCIELE TELEVISIE
IN PERCENTAGES VAN DE Geselecteerde ZENDTIJD



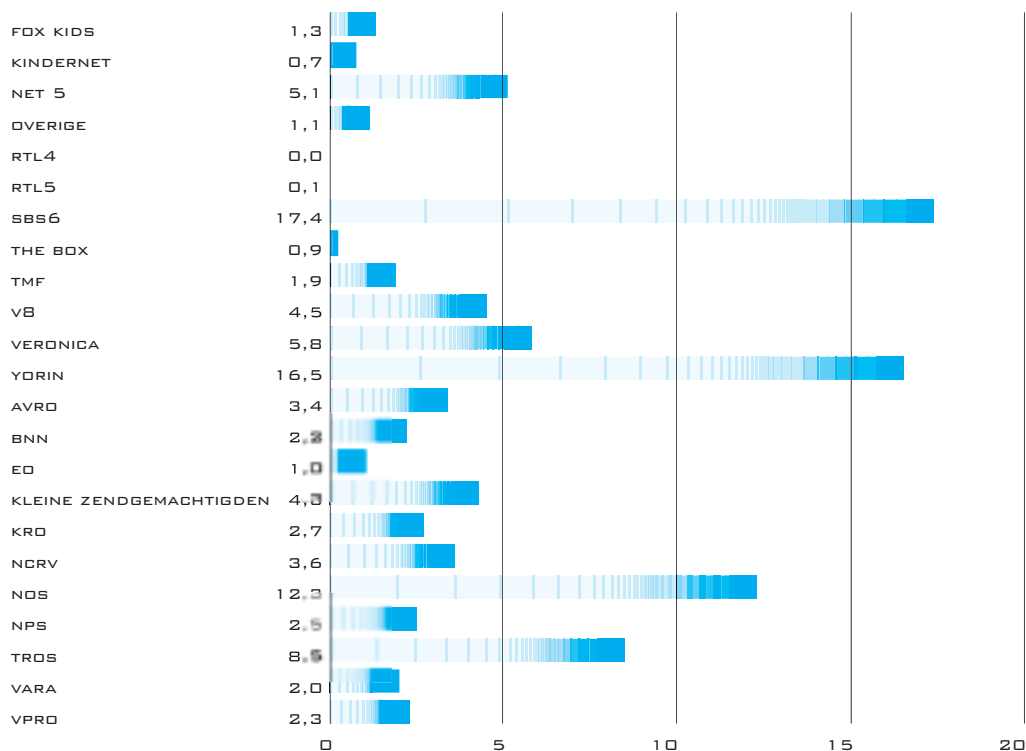
De kinderezenders en de muziekzenders hebben een programmering die veel minder overtredingsgevoelig is dan die van de algemene publiekszenders met infotainment, reality en serviceprogramma's. Dat komt in de geselecteerde uren tot uitdrukking. RTL4 en 5 vallen niet onder het toezicht van het Commissariaat en worden in beginsel niet bekeken.

Het toezicht is tamelijk gelijkmatig verdeeld over de publieke en de commerciële omroep. Op het eerste gezicht krijgen de publieke omroepen minder aandacht, maar voor een reële vergelijking moeten de percentages van de onderscheiden bespelers van een net bij elkaar worden opgeteld. Nieuwkomer Veronica neemt een relatief groot aandeel in, hoewel zij per dag maar een gering aantal uren zendtijd verzorgde. Dit heeft te maken met het nieuwe "magazine" programmaconcept dat Veronica in 2002 lanceerde.

Naast het reguliere programmatoezicht richt het Commissariaat zich jaarlijks op een aantal specifieke aandachtspunten met betrekking tot de commerciële en de publieke omroep. Verandering van wetgeving, actuele onderwerpen of beleidsmatige redenen kunnen aanleiding zijn voor extra onderzoek. Een belangrijk aandachtspunt blijven de programmaonderdelen waarin verslag wordt gedaan van sportevenementen. SBS6 heeft de uitzendrechten van een aantal (sport)evenementen verworven waaronder de Amstel Cup, de Gouden Gids divisie en de Dartskampioenschappen in Engeland. Het toezicht spitst zich toe op de naleving van vermijdbare reclame-uitingen overeenkomstig de regels die zijn vastgelegd in de sportregeling, op programma – en evenementensponsoring en op onderbreking door reclameboodschappen.

GRAFIEK 4.2 TOEZICHT PUBLIEKE EN COMMERCIËLE TELEVISIE

IN PERCENTAGES VAN DE TOTALE CONTOLETIJD



In het verslagjaar is onderzoek gedaan naar de reclamezendtijd van de landelijke commerciële omroepen. Gekozen is voor een thematische aanpak om vergelijkingen onderling en met voorgaande jaren

te kunnen maken. Na toetsing aan diverse mediawettelijke bepalingen, is gebleken dat verschillende omroepen het maximum aantal minuten reclameboodschappen per uur overschrijden, dat de onderbrekingen binnen een programmaonderdeel regelmatig binnen twintig minuten plaatsvinden en per dag meer telewinkelprogramma's worden uitgezonden dan is toegestaan.

Het toenemend aandeel telewinkelprogramma's op de commerciële televisie, is een trend van het afgelopen jaar die doorzet in 2003. Vooral in de ochtenduren en in de nacht worden op SBS6, V8, Net5 en Yorin telewinkelprogramma's uitgezonden in de nieuwe vorm van lifestylemagazines. Commerciële zenders verkopen zendtijd aan bedrijven als postorderbedrijf Wehkamp en V&D die in de aangekochte zendtijd een eigen teleshopprogramma aanbieden.

De opmars van het interactieve programmaformat, doet zich ook voor bij de commerciële zenders. Programma's bevatten steeds vaker bellen waaraan de kijker kan deelnemen door te bellen naar een 0900 nummer of door een sms te versturen. De kosten van het bellen of versturen van een sms worden niet altijd duidelijk weergegeven. Ook komt het voor dat herhalingen van dergelijke programma's niet als zodanig herkenbaar zijn wat misleidend is voor de kijker die dan toch reageert. De trend heeft niet alleen de belangstelling van het Commissariaat, maar ook van de OPTA, de Consumentenbond en het ministerie van Justitie in het kader van de Wet op de kansspelen.



Radio

De vijftien grote landelijke commerciële omroepen zijn structureel in het toezicht opgenomen (Arrow Classic Rock, BusinessNieuws Radio, Classic FM, Colorful Radio, Country FM, ID&T Radio, Kink FM, Noordzee FM, Radio 10 FM, Radio 192, Radio 538, Radio Nationaal, Sky Radio, Veronica en Yorin FM). Van alle omroepen is een inhoudelijke analyse gemaakt om de overtredinggevoeligheid van de diverse programmaonderdelen vast te stellen.

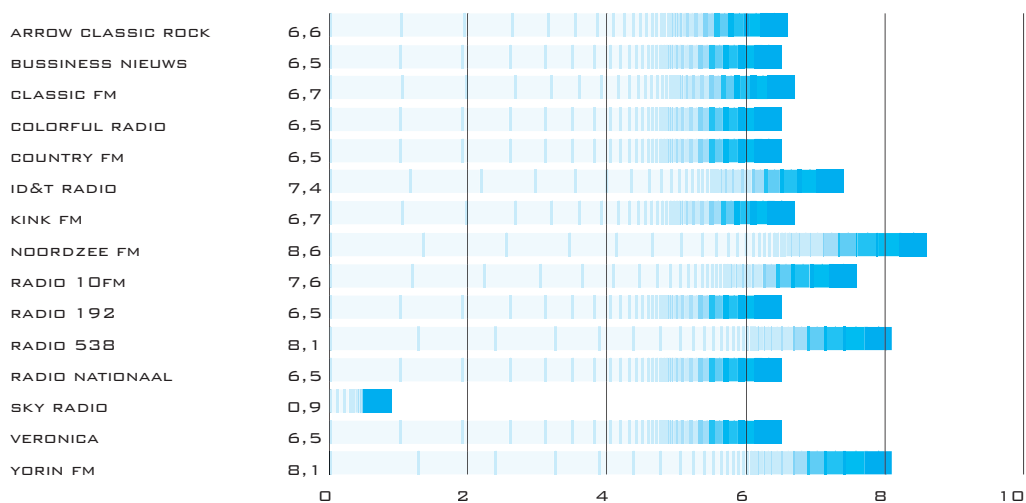
Het toezicht bij de commerciële radio is gericht op de naleving van de reclame en sponsorregels.

Niet landelijke commerciële omroep

In september 2002 heeft het Commissariaat voor de Media na overleg met de belangenorganisatie NLCR een enquête verstuurd aan alle niet-landelijke commerciële toestemminghouders met het doel de niet-landelijke commerciële branche zo duidelijk mogelijk in kaart te brengen en te komen tot een herstructurering van het toezicht op de kleinere commerciële omroepen.

GRAFIEK 4.3 TOEZICHT COMMERCIËLE RADIO

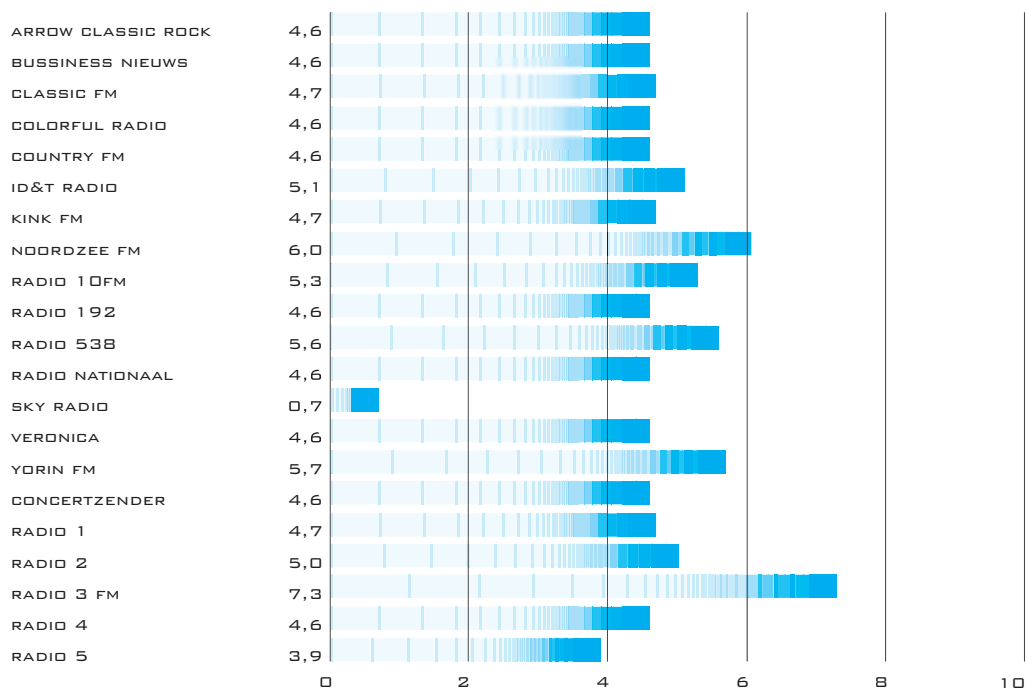
IN PROCENTEN VAN DE GESELECTEERDE ZENDTIJD



De grafiek laat zien dat de programma's die voor het uitvoeren van structureel toezicht geselecteerd zijn evenwichtig over de zenders zijn verdeeld. Van Sky Radio is weinig zendtijd geselecteerd, omdat deze zender een non stop format hanteert dat alleen wordt onderbroken door reclameblokken en nieuws op het hele uur.

GRAFIEK 4.4 VERHOUDING TOEZICHT PUBLIEKE EN COMMERCIËLE RADIO

IN PERCENTAGES VAN DE GESELECTEERDE ZENDTIJD



De grafiek toont dat de voor het toezicht geselecteerde zendtijd gelijkmatig over de zenders verdeeld is. 3FM springt er iets uit, omdat deze zender regelmatig acties organiseert rond de release van nieuwe cd's. In het verleden werden daarbij overtredingen geconstateerd.

4.3 Sancties commerciële omroep

Het programmatoezicht leverde in 2002 twaalf boetes op voor commerciële omroepinstellingen. Dit is een daling ten opzichte van 2001 toen zestien keer een boete werd opgelegd. SBS en Yorin namen met ieder vier boetes het merendeel van de overtredingen voor hun rekening. De meest voorkomende overtreding betreft het sluikreclameverbod van artikel 52j, eerste lid, van het Mediabesluit. SBS kreeg naast de boetes een waarschuwing wegens het vertonen van bewegende reclame-uitingen op elektronische borden tijdens een voetbalwedstrijd in het Amsterdam Tournament

SANCTIEBESCHIKKINGEN COMMERCIELE OMROEP 2002

datum	omroep	programma	Boete
24-01	Jazzradio BV	Onderneem het met de ING-bank	4500,-
24-01	SBS Broadcasting	Ajax 2001 Toernooi	9000,-
17-07	Yorin TV B.V.	Yorin Travel (see buy fly)	13.500,-
01-08	Classic FM	Reclameblokken	11.700,-
22-08	Yorin TV	Yorin Dayvertising	18.000,-
05-09	Yorin TV	Yorin Time	9000,-
24-10	KinderNet C.V.	Reclamezendtijd	9.000,-
24-10	The Music Factory/ MTV Networks B.V.	Reclamezendtijd	9.000,-
24-10	SBS Broadcasting B.V.	Reclamezendtijd	27.000,-
28-11	SBS Broadcasting B.V.	Wonen met Jan	36.000,-
19-12	Yorin TV B.V.	Gamequest	13.500,-
19-12	SBS Broadcasting B.V.	Amstelcup Finale	9.000,-

- |||| Jazz Radio kreeg de boete voor overtreding van de reclame- en sponsorregels.
- |||| SBS toonde een bedrijfsnaam in combinatie met een slogan en kreeg daarvoor een boete, waar-
tegen SBS overigens bezwaar heeft aangetekend.
- |||| In het programma Yorin Travel kwam sluikreclame voor.
- |||| De boete voor Classic FM werd opgelegd omdat er onvoldoende onderscheid was aangebracht
tussen reclameboodschappen en het reguliere programma. Tevens werd een nieuwsprogramma
gesponsord, hetgeen niet is toegestaan en werd er sluikreclame gemaakt voor de ING bank.
- |||| De boete van € 18.000,- werd aan Yorin opgelegd omdat de sponsorvermeldingen rond het pro-
gramma Onderweg naar Morgen waren vormgegeven als een reclameboodschap en in een wer-
vende context waren geplaatst,
- |||| In het programma Yorin Time kwam sluikreclame voor Go Go Tours en Sunweb vliegreizen voor.
- |||| Reclameblokken moeten een minimum lengte hebben van twee minuten. KinderNet hield zich
niet aan die regel.
- |||| MTV overtrad het voorschrift dat tussen twee reclameblokken in één programmaonderdeel een
tussenpoze van ten minste twintig minuten in acht moet worden genomen.
- |||| SBS kreeg € 27.000,- boete wegens overtreding van het voorschrift dat per klokuur maximaal
twaalf minuten reclame mag worden uitgezonden en wegens overtreding van het voorschrift dat
per dag maximaal drie uur zendtijd mag worden besteed aan telewinkelmogelijkheden.
- |||| In het SBS programma Wonen met Jan kwamen ongeoorloofde reclame-uitingen voor de Rabo
bank en het V&D restaurant La Place voor.
- |||| Het door Yorin uitgezonden programma Gamequest droeg dezelfde naam als een tijdschrift.
Yorin heeft tegen de opgelegde boete van € 13.500 bezwaar gemaakt.
- |||| Tijdens de door SBS uitgezonden finale van de Amstel Cup werd het verslag na het einde van
de tweede helft en voor het begin van de verlenging onderbroken door reclame. Het
Commissariaat vond dit geen natuurlijke onderbreking van de wedstrijd. SBS heeft bezwaar
gemaakt tegen deze opvatting.

4.4 Bescherming minderjarigen

Het onderwerp bescherming van minderjarigen heeft in dit hoofdstuk een plaats gekregen, maar daarbij moet uitdrukkelijk worden aangetekend dat de regels ten aanzien van het uitzenden van programma's die schade kunnen toebrengen ook van toepassing zijn op de publieke omroepinstellingen.

De Mediawet stelt als regel dat geen programma's mogen worden uitgezonden die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van jongeren onder de zestien jaar ernstige schade kunnen toebrengen. Op dit algemene verbod houdt het Commissariaat toezicht. Programma's die schade kunnen toebrengen zijn wel geoorloofd, mits de omroep die ze uitzendt aangesloten is bij een door de Minister erkende instelling en zich daardoor onderwerpt aan de regels en het toezicht van die instelling. De staatssecretaris van OCenW heeft het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM) erkend als de instelling voor zelfregulering. In het NICAM participeren niet alleen de omroepen, maar ook bijvoorbeeld de video-branchen.

In 2002 heeft het Commissariaat een oordeel gegeven over het functioneren van het NICAM.

Het Commissariaat heeft zich in zijn evaluatie geconcentreerd op televisie. Naar het oordeel van het Commissariaat functioneert het NICAM goed en heeft hij zijn bestaansrecht in de afgelopen twee jaar bewezen. Er is duidelijk vooruitgang ten opzichte van de situatie onder het "oude" artikel 53 van de Mediawet: in principe worden alle programmaonderdelen geclassificeerd en afhankelijk van de classificatie na 20.00 of 22.00 uur uitgezonden. Het Commissariaat heeft voorts geconstateerd dat omroepinstellingen hebben ingegrepen in hun programmering. Er is eenduidigheid over leeftijdsclassificatie van diverse programmasoorten en het toezicht op de eigen verantwoordelijkheid van de omroep functioneert naar tevredenheid.

Op de afstemming van verantwoordelijkheden tussen Commissariaat en NICAM, de uitzendtijdstippen, de klachtenprocedure, de pictogrammen en de aansluiting door omroepinstellingen is het Commissariaat in zijn evaluatie dieper ingegaan. Zo heeft het Commissariaat ervoor gepleit dat het NICAM de mogelijkheid krijgt het lidmaatschap van een omroepinstelling van het NICAM op te zeggen, waardoor een omroepinstelling die stelselmatig de uitzendtijdstippen zou negeren buiten het systeem van zelfregulering wordt geplaatst. Die omroepinstelling valt dan rechtstreeks onder het toezicht van het Commissariaat, waarbij het Commissariaat in het uiterste geval de mogelijkheid heeft een toestemming of zendtijd in te trekken of te verminderen.

Het Commissariaat heeft geconstateerd dat de bij het NICAM ingediende klachten op een zorgvuldige manier worden afgehandeld. In de gevallen waarin de klacht formeel aan de klachtencommissie wordt voorgelegd neemt deze procedure wel geruime tijd in beslag. Het Commissariaat heeft begrepen dat inmiddels door het NICAM wordt gewerkt aan een versnelling van de formele procedure. Ook heeft het Commissariaat het NICAM aanbevolen (steekproefsgewijs) zelfstandig te monitoren, zodat niet op klachten hoeft te worden gewacht, voordat een oordeel kan worden gegeven over door de omroep uitgevoerde classificaties.

Voor wat betreft de pictogrammen heeft het Commissariaat in zijn evaluatie aangegeven er voorstander van te zijn dat de kijker behalve voorafgaand aan het programmaonderdeel ook tijdens het programmaonderdeel wordt geïnformeerd over het keuringsresultaat van het programmaonderdeel. Volstaan zou kunnen worden met het regelmatig tonen van de leeftijdsclassificatie van het programmaonderdeel. Voor wat betreft het vermelden van de pictogrammen in de programmagidsen heeft het Commissariaat helaas moeten constateren dat dit nog niet altijd op eenduidige en afgesproken wijze gebeurt. Het Commissariaat heeft er in zijn evaluatie op aangedrongen dat het NICAM dit alsnog tracht te bevorderen.

Tenslotte heeft het Commissariaat vastgesteld dat de grote landelijke commerciële en publieke omroepinstellingen (inclusief de onder Luxemburgse vlag opererende zenders RTL4 en RTL5), vanaf de start van het NICAM via de Vestra en de NOS zijn aangesloten bij het NICAM. Ook de regionale en lokale publieke omroepinstellingen zijn via ROOS en OLON aangesloten.

Er zijn tot op heden vier categorieën omroepinstellingen die zich (nog) niet hebben aangesloten. Het betreft de omroepinstellingen die toestemming hebben voor bijzondere omroep (zoals bijvoorbeeld Canal+), verzorgers van algemene programma's die kenmerken vertonen van bijzondere omroep (zoals bijvoorbeeld programma's van UPC of Casema), omroepinstellingen die zich vooral op het buitenland richten en kleine niet landelijke commerciële omroepinstellingen. Op deze omroepinstellingen zal vanaf 1 april 2003 actief toezicht worden uitgeoefend ten aanzien van het uitzenden van programmaonderdelen die schade kunnen toebrengen aan minderjarigen. Omroepinstellingen kunnen niet gedwongen worden zich aan te sluiten bij het NICAM. Het Commissariaat zal in de loop van volgend jaar steekproefsgewijs beoordelen of zij die ervoor kiezen zich niet aan te sluiten programmaonderdelen uitzenden die schade kunnen toebrengen.

De Tweede Kamer moet zich nog uitspreken over de evaluatie van het NICAM.

4.5 Europese Quota

Door tussenkomst van het ministerie van OCenW moet elke twee jaar aan de Europese Commissie rapport worden uitgebracht over de naleving van de quotavoorschriften. Deze voorschriften bepalen dat na aftrek van de zendtijd die wordt besteed aan nieuws, sport, spel, reclame, teletekst en telewinkelen, de helft van de zendtijd uit Europese producties moet bestaan. Voor de commerciële omroep geldt voorts dat tien procent van de zendtijd gevuld moet worden met programma's die worden afgenomen van onafhankelijke producenten. De voorschriften hebben geen betrekking op kleine televisie-omroepen die slechts in één of in een paar aan elkaar grenzende gemeenten uitzenden.

In het jaar 2003 moet opnieuw aan de Commissie gerapporteerd worden. Ter voorbereiding daarop heeft het Commissariaat in het verslagjaar alle betrokken omroepen aangeschreven. Hen is gevraagd zelf de programmering van enkele door het Commissariaat aangewezen representatieve weken te rubriceren. Om te zorgen voor een uniforme wijze van rapporteren is een standaardformulier ontworpen dat de omroepen elektronisch ter beschikking is gesteld.

Aansluitend aan de rapportage zal het Commissariaat zijn Beleidsregels Programmaquota, die in het vorige jaarverslag zijn besproken, evalueren.

4.6 Ontheffingen quotaverplichtingen

Voor sommige zenders is het gezien hun karakter niet altijd makkelijk om direct te voldoen aan de quotaverplichtingen. Het Mediabesluit geeft daarom in artikel 52k, zesde lid, het Commissariaat de bevoegdheid om in bijzondere gevallen tijdelijk een gedeeltelijke ontheffing te verlenen van de verplichting om vijftig procent Europese producties uit te zenden. Het percentage kan echter niet lager worden gesteld dan tien.

In het verslagjaar zijn voor vijf programma's verzoeken om ontheffing ingediend. Alle verzoeken waren afkomstig van UPC.

Voor het programma Club EE is het percentage Europese producties voor de jaren 2003, 2004 en 2005 vastgesteld op respectievelijk tien, vijftien en 25 procent.

Voor hetzelfde programma is het percentage oorspronkelijke Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen voor de jaren 2002 t/m 2005 vastgesteld op nul. De wettelijke norm voor dit quotum is veertig procent. Aan de ontheffing is de voorwaarde verbonden dat het programmaformat in de

genoemde jaren niet zal worden gewijzigd en dat het programma niet in Nederland te ontvangen zal zijn.

Voor het programma Avante EE is eveneens ontheffing verleend in de hierboven vermelde zin.

Ontheffingsverzoeken ten aanzien van het quotum Europees product ten behoeve van de programma's Club, Avante en Ex Extreme Sports Channel zijn afgewezen omdat UPC niet aannemelijk wist te maken dat er sprake was van een bijzonder geval in de zin van het Mediabesluit.

Eveneens afgewezen werd het verzoek om ontheffing om tien procent van de zendtijd van het programma Ex Extreme Sports Channel te laten bestaan uit onafhankelijke producties. Het Mediabesluit biedt het Commissariaat geen mogelijkheid om van deze verplichting ontheffing te verlenen.

4.7 Cross Ownership

Wegener N.V. kreeg in het verslagjaar te maken met de mediawettelijke bepaling (artikel 71c Mediawet) dat een concern dat gedurende twee jaar achtereenvolgende een aandeel van meer dan 25 procent heeft op de dagbladmarkt niet in het bezit mag zijn van radio- of televisiezenders. Wegener kwam in de positie dat zij haar belang in commerciële radio vlak aan de vooravond van de verdeling van FM frequenties zou moeten verkopen.

Op grond van de Mediawet moet het Commissariaat de toestemming voor commerciële omroep intrekken als een rechtspersoon of vennootschap waarmee zij in een groep verbonden is, alleen of samen gedurende twee achtereenvolgende kalenderjaren een aandeel van een vierde of meer op de dagbladmarkt hebben. Wegener overschreed dit maximum aandeel. De periode van twee jaar eindigde op 31 december 2002. Op 31 december 2002 verliepen tevens de door de Minister van WVC verleende toestemmingen.

Op 5 december 2002 heeft Radio 10 B.V. toestemming gevraagd om twee radioprogramma's uit te mogen zenden onder de namen Radio 10 FM en Love Radio. Het Commissariaat heeft de aanvraag getoetst aan het bepaalde in de Mediawet, met name aan artikel 71b, aanhef en onder c en d. Vast kwam te staan dat Wegener meer dan 25 procent van de dagbladmarkt in handen heeft.

Voor een positieve uitkomst van de toetsing aan artikel 71b, aanhef en onder c, van de Mediawet was het noodzakelijk dat Radio 10 B.V. in de nieuwe structuur niet langer deel uitmaakte van de Wegener-groep. Naar opgave van Radio 10 B.V. was na de herstructurering de situatie zo dat Wegener Entertainment B.V. één derde deel van de aandelen in het kapitaal van Radio 10 B.V. houdt en de nieuw opgerichte Stichting Beheer Radio 10 de resterende twee derde. Voorts houdt Wegener N.V. alle aandelen in het kapitaal van Wegener Entertainment B.V. Deze laatste twee vennootschappen maken deel uit van de Wegener-groep. Naar aanleiding van de door Radio 10 B.V. overgelegde stukken en hetgeen naar voren werd gebracht tijdens een hoorzitting op 17 januari 2003 heeft het Commissariaat vastgesteld dat Radio 10 B.V. inderdaad niet langer deel uitmaakt van de Wegener-groep.

Omdat de Wegener-groep geen zeggenschap meer heeft over Radio 10 B.V. deden zich geen weigeringsgronden voor en is besloten met ingang van 1 januari 2003 aan Radio 10 B.V. toestemming te verlenen de programma's "Radio 10 FM" en "Love Radio" uit te zenden.

Kort nadien is het eigendom van de radiozenders overgegaan naar Talpa Investments, een investeringsmaatschappij van John de Mol.

4.8 Formats commerciële radio

In het vorige jaarverslag is melding gemaakt van twee procedures waarin de handhaving van het programmaformat van commerciële radiozenders centraal stond.

Tegen de afwijzing van het door Arrow Classic Rock ingediende verzoek om de toestemming van Jazz Radio (programma BusinessNieuws Radio) in te trekken en de weigering van het Commissariaat om ambtshalve op te treden tegen het programmaformat dat alleen in de nachtelijke uren nog uit muziek bestond, werd in 2001 bezwaar gemaakt. Op verzoek van Arrow Classic Rock is de behandeling van haar bezwaarschrift het hele jaar 2002 aangehouden. Toen het Commissariaat begin 2003 toch tot behandeling over ging is het bezwaarschrift aan de vooravond van de hoorzitting ingetrokken.

Tegen de beslissing van het Commissariaat dat onder dreiging van een boete van f50.000,- het aandeel Nederlandstalige muziek op Noordzee FM trapsgewijs opgevoerd moest worden tot 40 procent van de zendtijd per week diende de verzorger van het programma, Publimusic B.V., een bezwaarschrift in. Het Commissariaat wijzigde naar aanleiding van het bezwaar zijn beslissing. Voor de bepaling van het quotum muziek werd niet langer uitgegaan van Nederlandstaligheid, maar van Nederlands muziekproduct. Anderstalige muziek van Nederlandse artiesten en instrumentale muziek gingen dus ook meetellen. Het Commissariaat liet deze tegemoetkoming overigens wel vergezeld gaan van een verhoging van het percentage tot vijftig procent. Een controle in de eerste maanden van 2003 wees uit dat Noordzee FM nagenoeg aan haar verplichting voldeed. Van effectuering van de boete is afgezien.

KABELZAKEN

5. KABELZAKEN

5.1 Inleiding

De betrokkenheid van het Commissariaat bij de toegang tot de kabel is een van de hoofdtaken van de afdeling Zendtijd- en Kabelzaken. Het gaat daarbij om de bestuurlijke handhaving van de artikelen 82i en 82k van de Mediawet. Hierin is vastgelegd welke programma's verplicht via de kabel moeten worden doorgegeven, het zogeheten must carry pakket, alsmede dat aan alle aangeslotenen een pluriform basispakket moet worden aangeboden. Over dit pakket adviseert de wettelijk voorgeschreven programmaraad en de kabelexploitant mag van dit advies slechts om zwaarwichtige redenen afwijken. In afspraken met OPTA is vastgelegd dat het Commissariaat zich richt op het wettelijk minimumpakket van vijftien televisieprogramma's en 25 radioprogramma's en OPTA zich op grond van de Telecommunicatiewet bezig houdt met het meerdere, oftewel het standaardpakket. Een verschil in het handavingsinstrumentarium is dat OPTA bindende aanwijzingen kan geven over de toegang tot de kabel en het Commissariaat alleen bestuurlijke boetes kan opleggen tot een hoogte van € 22.500,- per overtreding. In 2001 zijn de afspraken over de bevoegdheidsverdeling nader uitgewerkt in beleidsregels, die in het vorige jaarverslag uitgebreid zijn besproken. Net als alle andere beleidsregels van het Commissariaat zijn zij bovendien te raadplegen op de internetsite.

5.2 Programmaraden

Artikel 82k Mediawet bepaalt sinds 1 september 1997 dat in gemeenten waar een kabelnet aanwezig is, door de gemeenteraad een programmaraad wordt ingesteld die advies uitbrengt over vijftien televisieprogramma's en 25 radioprogramma's, het zogeheten wettelijk minimumpakket. Als er sprake is van gekoppelde netten op het grondgebied van meerdere gemeenten, stellen die gemeenten gezamenlijk één programmaraad in. Het Commissariaat blijft de gemeenten die tot nog toe geen programmaraad hebben ingesteld onverminderd wijzen op hun wettelijke verplichting. Op 31 december 2002 kon worden vastgesteld dat 43 gemeenten nog in gebreke zijn. Aan het eind van dit hoofdstuk staan zij vermeld.

Een overzicht van alle programmaraden met hun adresgegevens is te vinden op de internetsite van het Commissariaat.

De advisering door programmaraden leidde tot de behandeling van acht verzoeken om bestuurlijke handhaving van het bepaalde in de artikelen 82i en 82k van de Mediawet. Zij worden hierna onder 5.4 besproken.

5.3 Financiering programmaraden en modelreglement

Van de programmaraden wordt verwacht dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een pluriform samengesteld basispakket dat voor iedere aangeslotene op de kabel beschikbaar is. De leden van de programmaraad worden weliswaar mede geselecteerd op basis van deskundigheid, maar dat doet er niet aan af dat zij voor een goede vervulling van hun taak ondersteuning nodig hebben. Om die reden is besloten tot de oprichting van een centraal ondersteuningspunt, ten behoeve waarvan het ministerie van OCenW bereid is financieel bij te dragen, als ook de kabelexploitanten en de gemeenten op decentraal niveau hun verantwoordelijkheid nemen. Inmiddels is het landelijk steunpunt programmaraden onder de naam "Kabelraden.nl" van start gegaan. Het Commissariaat verwacht met deze instelling, waar twee medewerkers aan verbonden zijn, veelvuldig contact te zullen hebben.

In het vorige jaarverslag is uitgebreid ingegaan op het modelreglement dat het Commissariaat voor de programmaraden ontwikkeld heeft. Het reglement richt zich op twee hoofdzaken, te weten de samenstelling van de programmaraad en de totstandkoming en inhoudelijke kwaliteit van het advies. Op 20 november 2001 is het reglement vastgesteld, dus in het verslagjaar heeft het Commissariaat voor

het eerst kunnen ervaren hoe het in de praktijk functioneert. Het blijkt dat in het bijzonder de programma-aanbieders in procedures correcte toepassing van het modelreglement naar voren brengen als belangrijk element in de advisering. Zij hebben behoefte aan openheid (geen besluitvorming achter gesloten deuren) en een heldere motivering van het advies. Als het daaraan in hun ogen ontbreekt wordt de afwijking van het daarover in het reglement gestelde als argument naar voren gebracht. Voorts is gebleken dat de bepaling in het reglement over het aanbrengen van een duidelijke scheiding tussen het wettelijk minimumpakket en het standaardpakket belangrijk is. Zonder een dergelijke scheiding is het voor programma-aanbieders moeilijk te bepalen bij welke toezichthouder zij een geschil aanhangig moeten maken en voor het Commissariaat bemoeilijkt het de vaststelling van zijn bevoegdheid.

Voor zover programmaraden niet zijn overgegaan tot het hanteren van het modelreglement is van belang dat in 2002 een voorstel tot wijziging van de Mediawet is ingediend, waarin voorschriften zijn opgenomen omtrent de samenstelling en de werkwijze van programmaraden. Vereisten voor het lidmaatschap en een aanduiding van onverenigbare betrekkingen die nagenoeg gelijklopend zijn aan die in het reglement worden nu volgens het voorstel in de wet vastgelegd. Tevens is in het wetsvoorstel de bepaling opgenomen dat iedere programmaraad moet beschikken over een reglement waarin in ieder geval regels zijn opgenomen over de totstandkoming, de inhoud, de vaststelling, de openbaarmaking en de duur van het advies. Het verplichte reglement moet tenslotte voorzien in een transparante procedure.

5.4 Overzicht programmaraadszaken 2002

Besluiten en beslissingen op bezwaar naar aanleiding van verzoeken tot bestuurlijke handhaving van artikel 82k, derde lid, Mediawet:

Casema / RTM

Bij besluit d.d. 11 juni 2002 heeft het Commissariaat vastgesteld dat Casema door Radio Télévision Marocaine International (RTM) niet in de gelegenheid is gesteld de auteursrechtelijke aspecten (Buma-rechten) te regelen die nodig zijn voor het uitzenden van dit programma. Casema had derhalve ten aanzien van dit programma een zwaarwichtige reden om van het advies van de Utrechtse Programmaraad af te wijken.

UPC / Radio 192

In een tweede besluit dat op 11 juni 2002 is genomen heeft het Commissariaat, naar aanleiding van een verzoek van Radio 192, andermaal overwogen dat de Stichting Algemene Programmaraad (APR) een transparante selectieprocedure hanteert en ook in het onderhavige geval voldoende gemotiveerd tot zijn advies, waartoe ook het opstellen van een reservelijst behoort, is gekomen. Het geadviseerde wettelijk minimumpakket is volgens het Commissariaat voldoende pluriform samengesteld en het verzoek van Radio 192 moest worden afgewezen.

UPC / Animal Planet

Een geschil over de inhoud en de uitleg van de overeenkomst waarbij het uitzenden van het programma Animal Planet is geregeld is geen extreme situatie die een beroep op een zwaarwichtige reden rechtvaardigt. Op verzoek van de Programmaraad Haarlem heeft het Commissariaat bij besluit d.d. 3 september 2002 UPC gewezen op haar verplichting dit programma te blijven uitzenden nu er geen zwaarwichtige redenen zijn om af te wijken van het programmaraadadvies. Ook de voor het uitzenden van Animal Planet, in strijd met het distributiebeleid van UPC, verlangde geringe vergoeding is niet aan te merken als een zwaarwichtige reden. Het Commissariaat is bovendien van oordeel dat de keuze van de programmaraad voor negen brede doelgroepprogramma's, twee smalle doelgroepprogramma's en vier specifieke interesseprogramma's, waaronder een nieuwzender, hem in het kader van de pluriformiteit niet onjuist voorkomt; een afwijking met betrekking tot één van de drie overige

specifieke interesseprogramma's tast de pluriformiteit in meer of mindere mate aan. Op het door UPC ingediende bezwaarschrift tegen dit besluit wordt in 2003 beslist.

Casema / Concertzender

De Programmaraad Utrecht Zuidoost heeft in zijn advies geen plaats ingeruimd voor De Concertzender. Casema volgde dit advies. Naar het oordeel van het Commissariaat was er ook geen reden om af te wijken. Het Commissariaat heeft naar aanleiding van het verzoek van De Concertzender, bij besluit van 17 september 2002 vastgesteld dat de programmaraad voldoende gemotiveerd tot zijn advies is gekomen en dat de programmaraad een pluriform samengesteld wettelijk minimumpakket heeft geadviseerd. In dit pakket zijn naast de programma's van de landelijke, regionale en lokale omroepinstellingen, ook programma's opgenomen van commerciële omroepinstellingen, waarbij aandacht is voor diverse muziekstromingen, nieuws, actualiteiten en general interest.

Casema / HMG en SBS

Zowel de Programmaraad Leidschendam, Rijswijk, Voorburg en Wassenaar als de Programmaraad Bollenstreek hebben een verzoek tot bestuurlijke handhaving jegens Casema ingediend omdat deze met HMG en SBS een overeenkomst sloot, als gevolg waarvan de programma's RTL4, Yorin en SBS6 niet meer beschikbaar werden gesteld voor uitzending in het wettelijk minimumpakket. De beide programmaraden hadden deze programma's niettemin opgenomen in hun advies. Bij besluiten van respectievelijk 8 oktober en 10 december 2002 heeft het Commissariaat geoordeeld dat de overeenkomst geen zwaarwichtige reden oplevert om van het programmaraadadvies af te wijken omdat de omstandigheden onvergelijkbaar zijn met die waarin de auteursrechten niet kunnen worden geregeld. De omroepen sloten de overeenkomst omdat zij continuïteit wensten en niet afhankelijk willen zijn van ongewisse uitkomsten van de jaarlijkse advisering door de programmaraden. Die continuïteit kan volgens het Commissariaat echter ook op een andere wijze worden geregeld. Casema is volgens het Commissariaat medeverantwoordelijk voor de ontstane situatie en heeft in strijd gehandeld met (de geest van) de Mediawet. Het Commissariaat besloot Casema te wijzen op haar verplichting het advies van de programmaraden binnen twee maanden op te volgen. Een en ander onder de vermelding dat als hieraan geen gevolg wordt gegeven een bestuurlijke boete wordt geëffectueerd van €22.500,-. Casema heeft tegen beide besluiten een bezwaarschrift ingediend.

Op 1 april 2003 heeft het Commissariaat een beslissing op bezwaar genomen in deze zaak. Als de handelwijze van Casema en de betrokken programma-aanbieders toelaatbaar zou zijn, leidt dat tot uitholling van de taak van de programmaraden. Zoals bekend adviseren die over vijftien televisieprogramma's die onverkort en gelijktijdig aan alle aangeslotenen op het kabelnet moeten worden uitgezonden. Een deel van het pakket waarover het advies zich uitstrekt ligt al vast. Na invulling van het must carry pakket, bestaande uit de drie landelijke publieke zenders, twee Nederlandstalige Belgische zenders, de regionale omroep en in veel gevallen een lokale omroep, resteren nog acht programma's om over te adviseren. Vrijwel alle programmaraden nemen in hun advies de populaire op Nederlands gerichte brede commerciële zenders als RTL4 en SBS6 in het advies op. Wanneer deze zenders zich aan de advisering weten te onttrekken, kunnen de programmaraden niet meer het advies uitbrengen dat zij voor ogen hebben. Voor de kijkers die kiezen voor een abonnement op een beperkt basispakket betekent dit bovendien dat zij gedwongen worden over te stappen naar een duurder standaardpakket als zij de populaire zenders willen blijven ontvangen.

Het Commissariaat oordeelde dat de programma-aanbieders de door hen gewenste continuïteit van de doorgifte ook op een andere wijze dan door het sluiten van de overeenkomst met Casema hadden kunnen bereiken. De wijze waarop met een beroep op het auteursrecht de programma's niet beschikbaar werden gesteld is door het Commissariaat aangemerkt als misbruik van recht. Van zwaarwichtige redenen om van het advies van de programmaraad af te wijken was volgens het Commissariaat geen sprake.

HPR / SUN FM en Colorful Radio

Bij brieven van respectievelijk 11 november en 2 december 2002 werden verzoeken tot bestuurlijke handhaving jegens Casema ingediend. De verzoeken waren afkomstig van Sun FM, de verzorger van het programma City FM Haaglanden en van de Nederlandse Radio Groep, de verzorger van het programma Colorful Radio. Beide programma's waren door de Haagse Programmaraad (HPR) niet opgenomen in het advies dat aan kabelexploitant Casema was uitgebracht. De verzoekers hadden bezwaar tegen het eindoordeel van de HPR en tegen de volgens hen gebrekkige wijze waarop het advies tot stand was gekomen.

De eerste horde die in de procedure moest worden genomen was de vraag naar de bevoegdheid van het Commissariaat om van de verzoeken kennis te nemen. Zoals hierboven in de zaak Casema / HMG en SBS is beschreven, strekt de bevoegdheid zich uit tot het wettelijk minimumpakket van 25 radioprogramma's. De HPR adviseert echter op basis van een overeenkomst tussen de gemeente Den Haag en Casema over een uitgebreider pakket van 32 programma's. De HPR kon of wilde niet aangeven welke van deze programma's tezamen het wettelijk minimumpakket vormen. Uit het feit dat verzoekers zich tot het Commissariaat hadden gewend en niet tot OPTA is afgeleid dat zij een plaats in het wettelijk minimumpakket ambiëren, zodat het Commissariaat bevoegd is te oordelen.

Naast de inhoudelijke bezwaren dat in het kader van de voorgeschreven pluriformiteit een niet landelijke commerciële omroep, respectievelijk de enige multiculturele landelijke commerciële omroep in het pakket thuis horen, richtte de kritiek zich vooral op de wijze van voorbereiding van het advies door de HPR en op de gebrekkige motivering. De HPR volstond namelijk met het verzenden van een persbericht waarin sec stond aangegeven welk programma moest verdwijnen en welk nieuw programma was toegevoegd. Het Commissariaat stelde inderdaad vast dat er sprake is geweest van gebrekkige communicatie en een procedure waarop het een ander aan te merken is. Zo kwam de HPR altijd in beslotenheid bijeen. In de loop van de procedure produceerde de HPR echter verslagen van zijn besprekingen die de gevolgde handelwijze transparanter maakte. Bovendien bleek dat een vertegenwoordiger van Casema de beraadslagingen als waarnemer had bijgewoond. Casema beschikte zodoende over voldoende informatie om een gefundeerd oordeel over het advies te kunnen geven. Het Commissariaat besloot daarop beide verzoeken af te wijzen.

De onderwerpelijke zaak maakt duidelijk hoe belangrijk het is dat programmaraden het door het Commissariaat ontwikkelde modelreglement hanteren. Als de daarin gegeven waarborgen voor transparantie en zorgvuldigheid in acht worden genomen, kunnen procedures als waarin de HPR verwikkeld is geraakt worden voorkomen.

Uitspraken rechtbanken

De rechtbanken hebben in het verslagjaar een aantal uitspraken gedaan met betrekking tot tegen beslissingen op bezwaar ingediende beroepschriften.

Programmaraad Rotterdam / UPC

De Programmaraad Rotterdam bracht zijn advies niet rechtstreeks uit aan UPC maar aan burgemeester en wethouders van Rotterdam, terwijl de Mediawet duidelijk voorschrijft dat de programmaraad de kabelexploitant van advies dient. Het Commissariaat verzocht UPC de wijze van advisering in overeenstemming met de Mediawet te brengen. Het bezwaar van de gemeente Rotterdam daartegen werd door het Commissariaat niet-ontvankelijk verklaard. Het vervolgens door de gemeente ingestelde beroep heeft de Rechtbank Rotterdam bij uitspraak d.d. 14 juni 2002 ongegrond verklaard. In het kader van de Mediawet komen, aldus de Rechtbank, aan de gemeente geen taken of bevoegdheden meer toe voor wat betreft het programma-aanbod via het omroepnetwerk.



UPC/ Eurosport

Met betrekking tot het uitzenden van het programma Eurosport in het wettelijk minimumpakket is de Rechtbank Rotterdam, blijkens zijn uitspraak d.d. 17 september 2002, met het Commissariaat van oordeel dat een programmaraad te zeer in zijn taak zou worden belemmerd als nooit programma's in het advies mogen worden opgenomen waarvoor een vergoeding wordt verlangd. Het Commissariaat had in zijn besluiten d.d. 13 maart 2001, inzake de verzoeken van de Programmaraad Zuid-Holland Zuid, Programmaraad Rijnmond en Programmaraad Rotterdam tot bestuursrechtelijke handhaving van artikel 82k van de Mediawet, het beroep van UPC op zwaarwichtige redenen afgewezen en het bezwaar van UPC tegen deze besluiten ongegrond verklaard. De Rechtbank heeft in zijn uitspraak bevestigd dat het Commissariaat bevoegd is te oordelen over de naar voren gebrachte zwaarwichtige redenen en dat het Commissariaat in de onderhavige zaak op goede gronden de exploitatie van het omroepnetwerk in zijn oordeel heeft meegenomen.

Overigens is het wel zo dat het Commissariaat zich realiseert dat hij terughoudend moet zijn bij het geven van een oordeel over de hoogte van betalingen aan programma-aanbieders. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het voor moet kunnen komen dat een kabelexploitant aan een programma-aanbieder voor de doorgifte van zijn programma betaalt. Tijdens de behandeling van de desbetreffende wijziging van de Mediawet werd gesproken over een "geringe vergoeding van enkele dubbeltjes". Als dan in een concreet geval sprake is van een gevraagde vergoeding van enkele eurocenten per aansluiting, meent het Commissariaat dat hij met recht een oordeel kan uitspreken over de redelijkheid van die prijs.

KTA / Eurosport en Discovery

De Rechtbank Amsterdam heeft in zijn uitspraak d.d. 25 juli 2002 vastgesteld dat het Commissariaat in zijn besluit van 15 februari 2000 in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat er voor KTA zwaarwichtige redenen bestonden om af te wijken van het APR-advies ter zake van het uitzenden van de programma's Eurosport en Discovery. KTA heeft genoegzaam aangetoond dat het doorbreken van het conglomeraat aan afspraken, waardoor een eind is gekomen aan een onrustige periode in Amsterdam (in de publiciteit "De Amsterdamse kabeloorlog"), zou kunnen betekenen dat een verantwoorde exploitatie van het omroepnetwerk in gevaar komt. De mogelijkheid van tariefdifferentiatie maakt dit niet anders. Ondanks het afwijken van het advies is volgens het oordeel van de Rechtbank een breed samengesteld televisieprogrammapakket uitgezonden.

IJmond TV

Op 5 december 2002 deed de Rechtbank Haarlem een principiële uitspraak die betrekking heeft op de grenzen van de bevoegdheid van het Commissariaat.

IJmond TV had het Commissariaat in 2000 verzocht Casema de bindende aanwijzing te geven af te wijken van het advies van de programmaraad om het programma niet langer door te geven en haar programma te blijven uitzenden via de kabel. Het Commissariaat wees het verzoek van IJmond TV af en het daartegen ingediende bezwaar werd ongegrond verklaard. De programma-aanbieder wendde zich vervolgens tot de Rechtbank.

Deze oordeelde dat de handhavingsbevoegdheid van het Commissariaat is beperkt tot de norm dat de aanbieder van het omroepnetwerk uitsluitend wegens zwaarwichtige redenen mag afwijken van het programmaraadadvies inzake het wettelijk minimumpakket. In het geval van IJmond TV wordt het advies echter gevolgd, zodat er volgens de Rechtbank voor het Commissariaat niets te handhaven valt.

De uitspraak van de Rechtbank haalt naar het oordeel van het Commissariaat het fundament weg onder de beleidsregels van het Commissariaat die beogen een heldere bevoegdheidsverdeling tot stand te brengen tussen enerzijds het Commissariaat en anderzijds de OPTA. In de beleidsregels is de afspraak opgenomen dat het Commissariaat alle geschillen behandelt die betrekking hebben op het wettelijk minimumpakket en dat OPTA bevoegd is te oordelen over de toegang tot het standaardpakket. Dit impliceert dat ook programma-aanbieders van wie het programma in navolging van het advies van de programmaraad niet in het wettelijk minimumpakket zijn opgenomen bij het Commissariaat terecht kunnen als zij van mening zijn dat er zwaarwichtige redenen zijn op grond waarvan de kabel-exploitant van het advies had moeten afwijken. Op die manier wordt het gevaar van dubbele procedures en mogelijke uitspraken die niet met elkaar te rijmen zijn voorkomen. Als OPTA immers zou oordelen dat een programma alsnog in het minimumpakket moet worden opgenomen zal een ander programma, waarover door de programmaraad positief is geadviseerd, moeten wijken. De aanbieder van dat programma en de programmaraad hebben dan weer de mogelijkheid om bij het Commissariaat een verzoek tot bestuurlijke handhaving in te dienen. De beide toezichthouders achten dit een onwenselijk scenario.

Het Commissariaat heeft besloten tegen de uitspraak van de Rechtbank Haarlem hoger beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, temeer omdat een wetswijziging in behandeling is (TK 2002 – 2003, 28 639) dat de door het Commissariaat en OPTA gehanteerde praktijk wil formaliseren. In de toelichting op het wetsontwerp is gesteld dat geen nieuwe weg wordt ingeslagen, maar dat de wijziging slechts een verduidelijking geeft van wat altijd al de bedoeling van de wetgever is geweest.

Gemeenten zonder programmaraad

Hoewel al sinds 1997 in de Mediawet voor gemeentebesturen de verplichting is opgenomen een programmaraad in te stellen die de kabelexploitant adviseert over de samenstelling van het wettelijk minimumpakket, zijn er nog steeds gemeenten die aan deze verplichting geen gevolg hebben gegeven. Het Commissariaat heeft inmiddels het College van gedeputeerde staten van de betrokken provincies verzocht zijn invloed aan te wenden om de gemeenten tot het instellen van een programmaad aan te zetten. Het Commissariaat kan slechts signaleren omdat tegen nalatige gemeenten niet handhavend kan worden opgetreden. Het navolgende overzicht geeft aan om welke gemeenten het gaat.

IIII Gemeenten die nog geen concrete stappen ondernomen hebben om een programmaraad in te stellen.		
Borculo	Ouderkerk	Schipluiden
De Lier	Oudewater	Schiedam
Harderwijk	Monster	's-Gravezande
Maasland	Moordrecht	Vlist
Maassluis	Naaldwijk	Wateringen

Het totaal aantal aangesloten huishoudens op de kabel in deze gemeenten bedraagt 122.000. In 2001 waren nog 210.000 aangeslotenen woonachtig in gemeenten die niet reageerden.

IIII Gemeenten die in 2002 stappen ondernomen hebben om een programmaraad in te stellen die hoogstwaarschijnlijk in 2003 zal functioneren.

Aalburg	Giessenlanden	Nieuwerkerk a/d IJssel
Alblasserdam	Gouda	Reeuwijk
Alkmaar	Hattem	Schoonhoven
Almere	Hendrik Ido-Ambacht	Texel
Bergambacht	Krimpen a/d IJssel	Waterland
Bergschenhoek	Lelystad	Werkendam
Cappelle a/d IJssel	Lopik	Woudrichem
Culemborg	Montfoort	Zeewolde
Dronten	Muiden	Zevenhuizen-Moerkapelle
Gorinchem		

In deze gemeenten zijn in totaal 294.000 huishoudens op de kabel aangesloten.

BEZWAAR- EN BEROEPSPROCEDURES

6. BEZWAAR- EN BEROEPSPROCEDURES

Het Commissariaat voor de Media spoort overtredingen van het bij of krachtens de Mediawet bepaalde op. De desbetreffende omroepen worden ter verantwoording geroepen en het Commissariaat velt een oordeel over de overtreding. Dat zijn veel verantwoordelijkheden in één hand, waar echter een uitgebreid systeem van rechtsbescherming tegenover staat. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht staat tegen besluiten van het Commissariaat die op rechtsgevolg gericht zijn, of tegen de weigering een besluit te nemen de mogelijkheid van bezwaar open, eventueel gevolgd door beroep bij de sector bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In het uiterste geval kan daarna een zaak nog aanhangig worden gemaakt bij het Europese Hof van Justitie in Luxemburg. In de bezwaarfase oordeelt het Commissariaat zelf, waarbij hij gehouden is tot volledige heroverweging. In de gevallen waar overtredingen van de reclame- en sponsorregels aan de orde zijn, laat het Commissariaat zich bijstaan door de Adviescommissie Bezwaarschriften, opdat onafhankelijke deskundigen hun zienswijze over het besluit en de bezwaren kunnen geven.

Degenen die een bezwaarschrift indienen hebben recht op een beslissing daarover binnen een redelijke termijn. Het Commissariaat is daarom gebonden aan beslistermijnen die in de Awb zijn opgenomen.

Het Commissariaat dient op grond van de Awb binnen zes weken op een bezwaarschrift te beslissen, maar kan de beslissing hoogstens met vier weken verdagen. Verder uitstel is mogelijk als de indiener van het bezwaarschrift daarmee instemt. Indien de Adviescommissie Bezwaarschriften wordt ingeschakeld heeft het Commissariaat vier weken langer de tijd.

Wil een appellant in zijn bezwaren ontvankelijk zijn, dan moet aan drie formele eisen zijn voldaan. Het bezwaarschrift moet tijdig, dat wil zeggen binnen zes weken zijn ingediend, het besluit van het Commissariaat moet gericht zijn op rechtsgevolg en het bezwaarschrift moet afkomstig zijn van een belanghebbende in de zin van de wet. Dit laatste betekent dat er sprake moet zijn van een direct, objectief en persoonlijk rechtens te beschermen belang. In de meeste gevallen staat dit belang wel vast, als het bezwaar afkomstig is van een omroep die een belastend besluit heeft ontvangen. Soms echter is het belang moeilijker vast te stellen. Zaken waar dat momenteel speelt zijn het beroep van Radio 538 die wegens het ontbreken van een rechtsreeks persoonlijk belang waarin zij zich onderscheid van anderen niet-ontvankelijk is verklaard in haar bezwaar tegen de weigering om handhavend op te treden tegen 3FM. Het enkele feit dat Radio 538 ook opereert op de markt van muziekgeluiden was voor het Commissariaat onvoldoende om haar als belanghebbende aan te merken. De rechtbank Amsterdam zal zich in 2003 over dit oordeel uitspreken. Wat inmiddels wel duidelijk is gecommuniceerd is dat willekeurige klagende burgers die vragen om handhavend op te treden niet als belanghebbenden worden aangemerkt. Dat laat wel onverlet dat het Commissariaat in zulke gevallen kan besluiten ambtshalve op te treden.

In 2002 heeft het Commissariaat 27 beslissingen op bezwaar genomen, waarbij in meerderheid de bezwaren ongegrond werden verklaard. De afdeling Juridische zaken heeft in 2002 vijftien beslissingen op bezwaar voorbereid. In 2001 bedroeg dit aantal acht. De afdeling Financieel Toezicht behandelde vijf bezwaarschriften. Van alle beslissingen uit 2002 neemt de afdeling Zendtijd- en Kabelzaken zeven besluiten voor haar rekening. In 2001 waren dat er nog vijftien. De afname laat zich verklaren door het feit dat in 2001 veel beslissingen op bezwaar moesten worden genomen in geschillen over de toegang tot de kabel. In 2002 zijn op dit gebied minder bezwaren ingediend.

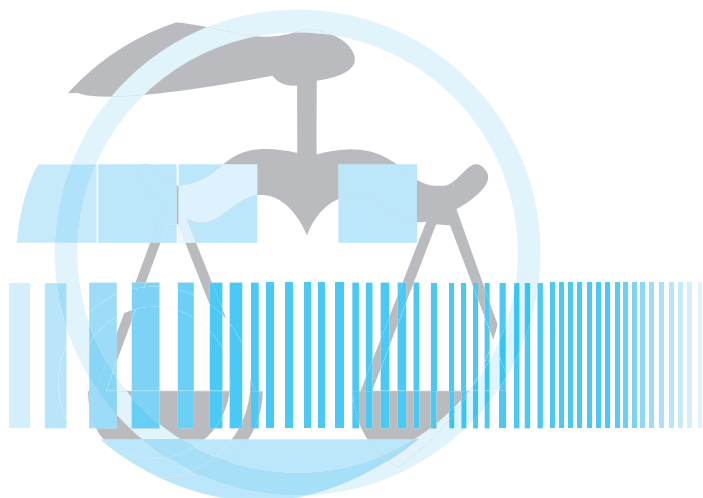
Tegen acht van de in 2002 genomen beslissingen op bezwaar werd beroep aangetekend. In 2001 volgde in tien gevallen een beroepschrift. In veel gevallen moet de rechter nog uitspraak doen. In het verslagjaar is in elf zaken uitspraak gedaan door de Arrondissementsrechtbank en door de Raad van State. Zes daarvan hadden betrekking op kabelzaken. Van deze zaken werden er zeven gewonnen en in vier gevallen werd het beroep gegrond verklaard. In de hoger beroepszaak bij de Afdeling bestuursrechtspraak inzake de jurisdictie over de HMG zenders is nog geen uitspraak gedaan. Hieronder volgt een wat uitgebreidere bespreking van deze zaak.

BESLISSINGEN OP BEZWAAR 2002 (AFDELING ZENDTIJD- EN KABELZAKEN)

Datum indiening bezwaar	Bezwaarmaker	Besluit Commissariaat/ Onderwerp	Datum beslissing op bezwaar	Beslissing Commissariaat	Beroep aangetekend
17-07-00	Boeddhistische Unie Nederland	toegewezen hoeveelheid zendtijd	19-03-02	bezwaren gegrond	nee
08-01-02	UPC	aanwijzing dat het programma van Omroep Limburg moet worden uitgezonden in de gemeente Mook en Middelaar	19-02-02	bezwaren ongegrond	nee
15-01-02	Radio Televisie Internet Stichting	afwijzing aanvraag om zendtijd voor lokale omroep	19-02-02	bezwaren ongegrond	nee
06-03-02	Communiqué Creatietieve Communicatie	duur toestemming gebruik evenementenzender	14-05-02	bezwaren gegrond	nee
26-08-02	Essent Kabelcom	aanwijzing om het programma van omroep Maasland uit te zenden in de gemeente Sittard-Geleen	-	-	-
18-09-02	Stichting Karmavadische Sanatan Dharm	hoogte toezichtkosten	29-01-02	bezwaren gedeeltelijk gegrond	nee
16-10-02	Stichting Reest en Vecht	Toewijzing zendtijd voor de gemeente Hardenberg onder de voorwaarde dat het programma in de hele gemeente te ontvangen is	19-11-02	bezwaren niet-ontvankelijk	nee nee

BESLISSINGEN OP BEZWAAR 2002 (AFDELING FINANCIËEL TOEZICHT)

Datum indiening bezwaar	Bezwaarmaker	Besluit Commissariaat/ Onderwerp	Datum beslissing op bezwaar	Beslissing Commissariaat	Beroep aangetekend
08-05-02	TROS	besteding gelden World on Line	29-10-02	bezwaar gedeeltelijk gegrond	nee
24-05-02	Provincie Flevoland	Voorlopige vergoedingen	15-08-02	gegrond	nee
26-06-02	Provincie Limurg	Voorlopige vergoedingen	26-09-02	gedeeltelijk gegrond	nee
25-06-02	Omroep Limburg	Voorlopige vergoedingen	27-08-02	niet-ontvankelijk	ja
19-07-02	Provincie Gelderland	Matchingbijdrage	26-11-02	ongegrond	nee



BESLISSINGEN OP BEZWAAR 2002 (AFDELING JURIDISCHE ZAKEN)

Datum indiening bezwaar	Bezwaarmaker	Besluit Commissariaat/ Onderwerp	Datum beslissing op bezwaar	Beslissing Commissariaat	Beroep aangetekend
24-08-01	Arrow Classic Rock	Format Jazz Radio / Business Nieuws	-	bezwaar op 20-02-03 ingetrokken	
27-12-01	SBS	On the six (cd Jennifer Lopez)	10-06-02	bezwaar ongegrond	ja
28-03-02	SBS	Ajax Tournament 2001	02-07-02	bezwaar ongegrond	ja
24-01-02	Publimusic	Format Noordzee FM	04-06-02	bezwaar gedeeltelijk gegrond	nee
20-08-01	Zeeland Net/ Delta Kabel	bewaarplicht	18-02-02	bezwaar ongegrond	ja
15-10-01	UPC	Movie House, Arrivo	28-02-02	bezwaar ongegrond	ja
11-04-01	SBS	Horoscoop TV	19-03-02	bezwaar ongegrond	nee
21-08-01	Mediakabel	Filmtime	30-05-02	bezwaar ongegrond	nee
28-09-01	SBS	Kinderen zijn de baas	11-03-02	bezwaar ongegrond	ja
07-03-02	NOS	Studio Sport	27-05-02	gedeeltelijk gegrond	nee
24-12-02	NCRV	Buren, bulldozers en begonia's -			
03-10-02	Omroep Limburg	vaststellen vergoeding	11-02-02	bezwaar niet-ontvankelijk	nee
19-12-02	HMG	afwijzing WOB verzoek	-		
	HMG / CLT-UFA	jurisdictie RTL4 4 en 5	05-02-2	ongegrond	ja
28-09-01	Tamineau Television 16-07-02	Kinderen zijn de baas	16-07-02	bezwaar niet-ontvankelijk	ja

Uitspraken Rechtbank en Afdeling bestuursrechtspraak in 2002

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de in het verslagjaar gedane uitspraken van de Rechtbank (sector bestuursrecht) en Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in beroeps- en hogere beroepszaken die zijn aangespannen naar aanleiding van besluiten op bezwaar van het Commissariaat voor de Media.

UITSPRAKEN RECHTBANK 2002

Indiener beroep	Onderwerp beroep	Uitspraak Rechtbank	Hoger beroep
SBS	Breekijzer	beroep ongegrond	ja
IJmond TV	Afwijken van advies	beroep gegrond	ja
Mediakabel	status dienst Mr Zap	beroep ongegrond	ja
Stichting APR	Eurosport en Discovery Channel op de kabel	beroep ongegrond	nee
BenW Rotterdam	Eurosport op de kabel	beroep niet-ontvankelijk	nee
UPC en Telecom BV	Eurosport op de kabel	beroep ongegrond	ja
UPC en Telecom BV	Eurosport op de kabel	beroep gegrond inzake de hoogte van de boete. voor het overige ongegrond	ja
Casema	Love Radio op de kabel	beroep gegrond	nee
Omroep Het Groene Hart van Holland	Zendtijd lokale omroep in de gemeente Rijnwoude	beroep niet-ontvankelijk	nee

Van belang in de Breekijzer zaak is met name dat de Rechtbank het uitgangspunt van het Commissariaat onderschrijft dat zelfpromotie ook als reclame dient te worden aangemerkt en daarmee onder werking van artikel 52j van het Mediabesluit valt.

UITSPRAKEN AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK RAAD VAN STATE 2002

Indiener hoger beroep	Onderwerp hoger beroep	Uitspraak Afdeling
SBS	Robijn Fashion Award	hoger beroep ongegrond
Classic FM	Concertzender	beroep gegrond

Belangrijk in de zaak Robijn Fashion Award is dat de Raad van State, in het voetspoor van de Rechtbank, de door SBS ingenomen stelling dat artikel 52j van het Mediabesluit een onverbindende bepaling zou zijn, verworpt.

SBS had haar stelling van de volgende onderbouwing voorzien. In artikel 71g van de Mediawet (oud) is bepaald dat voor commerciële omroepen bij AMvB regels kunnen worden gesteld ter uitvoering van de Europese richtlijn. In artikel 10, lid 4 van de Europese richtlijn is bepaald dat sluikreclame is verboden. Een element in de definitie van sluikreclame is dat de betrokken omroep de bedoeling moet hebben gehad het publiek te misleiden. Het element misleiding ontbreekt in artikel 52j van het Mediabesluit. Daarmee is dus een strenger nationaal regime gecreëerd dan het Europese regime. Het in nationale regels neerleggen van strengere regels dan de Europese minimumnorm was blijkens de wetsgeschiedenis niet de bedoeling van de Nederlandse wetgever.

De Raad van State volgt deze redenering niet. Artikel 3 van de richtlijn bevat de bepaling dat Lidstaten voor de toepassing van de richtlijn in nationale regelgeving strengere of meer gedetailleerde voorschriften mogen vaststellen. Aan de verwijzing naar een enkele passage uit de Toelichting bij artikel 52j Mediabesluit, waaruit SBS meende te moeten concluderen dat de Nederlandse wetgever geen gebruik heeft willen maken van de bevoegdheid strengere regels vast te stellen hecht de Raad van State niet de betekenis die SBS daaraan gehecht wil zien.

Stand van zaken toezicht RTL4 en RTL5

Ook in 2002 deden zich diverse ontwikkelingen voor in een van de langst slepende zaken in de historie van het Commissariaat, namelijk de kwestie of RTL4 en RTL5 onder Nederlands toezicht dienen te vallen. Een zaak ook waar de rechtbank en Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zich inmiddels twee maal over hebben moeten buigen. Voor een goed begrip van deze procedure moet teruggedaan worden naar 10 april 2001 toen de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak deed. Hoewel het Commissariaat inhoudelijk volledig in het gelijk werd gesteld, werd niettemin wegens een procedurele onzorgvuldigheid de eerste beslissing op bezwaar van het Commissariaat d.d. 31 maart 1998 vernietigd door de Afdeling. Ter voorkoming van de situatie dat zowel Nederland als Luxemburg toezicht houden op RTL4 en RTL5 - tot nu toe worden RTL4 en RTL5 door CLT-UFA onder een Luxemburgse concessie uitgezonden - had de kwestie volgens de Afdeling eerst in het Contact Comité besproken moeten worden; het overlegorgaan waarin alle lidstaten van de EU zijn vertegenwoordigd en waarin wordt gesproken over (gemeenschappelijke) aangelegenheden betreffende de Europese Richtlijn Televisie zonder Grenzen.

Nadat de kwestie op de door de Afdeling voorgeschreven wijze, namelijk als afzonderlijk agendapunt vergezeld van een schriftelijke uiteenzetting, op 20 september 2001 in het Contact Comité aan de orde was gekomen heeft het Commissariaat een nieuwe beslissing op bezwaar genomen. Op 5 februari 2002 werd opnieuw besloten dat de HMG moet worden beschouwd als een in Nederland gevestigde omroep die de redactionele verantwoordelijkheid heeft voor de programmaschema's van RTL4 en RTL5. HMG moest voor de programma's RTL4 en RTL5 vóór 1 april 2002 een toestemming bij het Commissariaat aanvragen. Tot 1 september 2002 had de HMG de gelegenheid om de programma's RTL4 en RTL5 aan te passen aan de Nederlandse mediaregelgeving, voor zover dat nog niet het geval was. Dit besluit was weer aanleiding voor HMG en CLT-UFA om in beroep te gaan.

De Rechtbank Amsterdam bepaalde – dus voor de tweede keer in deze kwestie – dat RTL4 en 5 onder het regime van de Nederlandse Mediawet behoren te vallen en het toezicht op naleving daarvan dient te liggen bij het Commissariaat. Daarmee werd het beroep van de Holland Media Groep (HMG) en de Luxemburgse moedermaatschappij CLT-UFA tegen het besluit van het Commissariaat van 5 februari van dit jaar verworpen. Volgens de rechter had het Commissariaat op juiste gronden aangenomen dat HMG en niet CLT-UFA verantwoordelijk is voor RTL4 en RTL5. Ook had het Commissariaat volgens de rechter terecht geconcludeerd dat de HMG in Nederland gevestigd is omdat zich daar het hoofdkantoor bevindt, het merendeel van het personeel werkzaam is en de redactionele besluiten over de programmaschema's worden genomen.

De HMG en CLT-UFA tekende tegen de uitspraak hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ook spanden zij een kort geding aan om te voorkomen dat zij een Nederlandse toestemming moeten aanvragen en hun programma's eventueel aan de Nederlandse mediawetgeving moesten aanpassen. Op 19 juli 2002 bepaalde de Voorzitter van de Afdeling in het kort geding dat het Commissariaat geen uitvoeringsmaatregelen mag nemen zolang de Afdeling in de bodemprocedure naar aanleiding van het hoger beroep nog geen uitspraak heeft gedaan. De Voorzitter stelde dat er onevenredig nadeel dreigt voor de positie van HMG als RTL4 en 5 onder het toezicht van het Commissariaat zouden komen te vallen, voordat er uitspraak in de bodemprocedure is gedaan. Hoewel de Voorzitter liet weten dat de bodemprocedure bij de Afdeling versneld behandeld zou worden, diende pas op 10 januari 2003 het hoger beroep.

Centraal in de zitting stond het procedurele vraagstuk van dubbele jurisdictie over beide zenders. Luxemburg wil zijn huidige rechtsmacht over RTL4 en RTL5 niet opgeven en wordt daarin gesteund door de Europese Commissie. De Afdeling zou – dus voor de tweede keer in deze kwestie – eind februari uitspraak doen maar verdaagde de beslissing met 6 weken.

ALGEMENE ZAKEN

Samenstelling Commissariaat voor de Media

Het College van Commissarissen van het Commissariaat voor de Media bestond in 2002 uit:

prof. dr. J.J. van Cuilenburg

Voorzitter

Portefeuille: algemene bestuurlijke beleidszaken, personeelszaken, interne organisatie, zendtijd- en kabelzaken.

drs. L. van der Meulen

Commissaris

Portefeuille: het toezicht op het gebruik van zendtijd (programmavoorschriften, geweld op televisie), communicatie, juridische zaken en internationale zaken.

mevr. mr. I. Brakman

Commissaris

Portefeuille: het financieel toezicht, inclusief toezicht op de nevenactiviteiten en neventaken van de publieke omroep, monitoring mediaconcentraties en het programmatoezicht.

De voorzitter en de leden van het Commissariaat worden op voordracht van de Minister van OCenW bij Koninklijk Besluit benoemd voor een periode van vijf jaar. Daarna is éénmaal herbenoeming mogelijk voor de duur van eenzelfde periode.

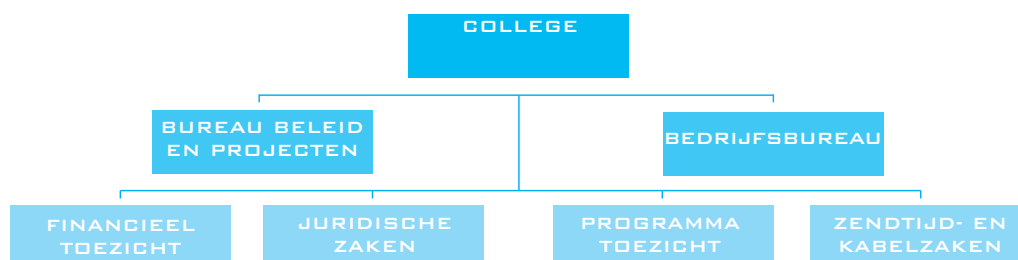
De benoemingstermijn van de heer Van der Meulen liep per 1 oktober 2002 af. Bij Koninklijk Besluit van 22 juli 2002 is hij herbenoemd voor een nieuwe periode.

Artikel 11, derde lid, van de Mediawet schrijft voor dat het Commissariaat regels stelt ten aanzien van zijn besluitvorming en werkwijze. Op grond van deze bepaling is 6 april 1988 een regeling vastgesteld, die nadien één keer, op 21 november 1990, is gewijzigd. In 2002 is een herziene regeling vastgesteld. Belangrijkste wijziging daarin is dat niet langer de inhoud van de portefeuilles van de voorzitter en de twee andere leden worden beschreven. De regeling somt de taken van het College op en bepaalt dat deze bij unanieme besluitvorming worden verdeeld. Zo ontstaat een grotere flexibiliteit dan wanneer de inhoud van portefeuilles in de regeling is vastgelegd. De staatssecretaris van OCenW heeft op 18 juli 2002 met de regeling ingestemd.

Medewerkersbestand

Bij het Commissariaat voor de Media zijn op 31 december 2002 47 medewerkers in dienst (23 mannen en 24 vrouwen). Van deze 47 medewerkers werken er 24 fulltime (achttien mannen en zes vrouwen) en 23 parttime (vijf mannen en achttien vrouwen).

In 2002 zijn tien medewerkers in dienst en elf uit dienst getreden.



De in het organigram weergegeven afdelingen binnen het Commissariaat zijn als volgt samengesteld.

- IIII de afdeling Zendtijd- en Kabelzaken (vijf medewerkers), onder leiding van mr. D. Oudenaarden, die zich bezighoudt met de het verlenen van zendtijd aan publieke omroepen en het verlenen van toestemmingen aan commerciële omroepen, met kwesties rond toegang tot de kabel en met de programmaraden die adviseren over het wettelijk minimumpakket dat via de kabel moet worden doorgegeven;
- IIII de afdeling Financieel Toezicht (vier medewerkers), onder leiding van mr. drs. P.J. Leeuwendal die toezicht houdt op de financiën van de publieke omroep en daarnaast toezicht houdt op het verrichten van nevenactiviteiten en neventaken.
- IIII de afdeling Programma Toezicht (twaalf medewerkers) onder leiding van mevr. A.A. Blink, die belast is met het toezicht op de naleving van de programmavoorschriften, sluikreclame en sponsoring. Deze afdeling heeft tot taak het onderzoek van programma's van lokale, regionale en landelijke omroepen op overtredingen.
- IIII de afdeling Juridische Zaken (vijf medewerkers), onder leiding van mr. Th.I. de Kieviet die als taak heeft het zorgdragen voor de schriftelijke afhandeling van de door de afdeling Programma Toezicht geconstateerde overtredingen en daarnaast verantwoordelijk is voor juridische ondersteuning van de andere afdelingen;
- IIII de afdeling Beleid & Projecten (tien medewerkers). Deze afdeling heeft als taken algemene beleidsadvisering, advisering van het College en de coördinatie van (afdelingsoverstijgende) projecten binnen het Commissariaat. Naast vier beleidsmedewerkers/projectleiders vallen onder deze afdeling het bureau Communicatie (drie medewerkers), onder leiding van communicatiemanager B.A. Bijvank, belast met publieksvoorlichting en interne en externe communicatie, de projectgroep Monitor Mediaconcentraties (twee medewerkers) en de adviseur P&O mevr. C.M. Hartog. J.G. Vosselman Bosch combineert de functie van beleidsmedewerker met die van secretaris voor het College.
- IIII het Bedrijfsbureau (elf medewerkers), onder leiding van coördinator Bedrijfsbureau mevr. M. Mones.

Voor verdere informatie over personele aangelegenheden wordt verwezen naar het Sociaal Jaarverslag over 2001 en 2002 dat medio 2003 zal verschijnen.

Externe adviseurs

Het Commissariaat maakte in 2002 opnieuw gebruik van de diensten en adviezen van mr. G.H.L. Weesing van advocatenkantoor Weesing c.s. te Amsterdam en van Accountantskantoor Mazars, Paardekooper en Hoffman te Rotterdam. Daarnaast maakte het Commissariaat in 2002 gebruik van de diensten en adviezen van de Adviescommissie Bezwaarschriften. De commissie staat onder voorzitterschap van de heer mr. P.J. Boukema. De heer prof. mr. J.J.C. Kabel, die vanaf 1988 deel uitmaakte van de commissie beëindigde per 1 september 2002 zijn lidmaatschap. De overige leden van de commissie zijn de heer mr. A. Herstel en mevrouw mr. G.J. Heevel. Mr. M. Dellebeke is secretaris van de Commissie. Na het vertrek van de heer Kabel zijn er twee vacatures voor plaatsvervangende commissieleden ontstaan. De vacatures zijn nog niet vervuld. De Adviescommissie heeft tot taak het horen van indieners van bezwaarschriften tegen besluiten van het Commissariaat die betrekking hebben op overtredingen van het reclame- en sponsorregime en het adviseren van het Commissariaat over deze bezwaarschriften.

Overleg

Zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau heeft in 2000 overleg plaatsgevonden met de Directie Media, Letteren en Bibliotheken van het Ministerie van OCenW, de Raad van Bestuur van de NOS, OLON, ROOS, VCR, NLCR, Vestra, NICAM en de KNVB/NOC*NSF.

Huisvesting

In het vorige jaarverslag is aandacht besteed aan het nieuwe kantoorpand dat de Hilversumse architect

Koen van Velsen voor het Commissariaat heeft ontworpen. Aan het eind van het verslagjaar is het kantoor verder verrijkt met een kunstwerk dat door Anna Lange is vervaardigd. Het kunstwerk bestaat uit een door Anna Lange "kakelatuur" genoemde neonconstructie die een wand van de vergaderzaal siert.

De officiële opening van het pand stond, naast bescheiden feestelijkheden, hoofdzakelijk in het teken van drie inhoudelijke bijeenkomsten. In de seminars werden thema's behandeld over de essentie van radio en televisie voor de informatievoorziening, de aantrekkingskracht van de regionale omroep op jongeren en de rol van internet als informatiemedium. De bijeenkomsten waren alle drie druk bezocht en onder leiding van Clairy Polak (toen nog Radio 1), Marjolein Dekkers (BNN) en internetjournalist Francisco van Jole vond levendige discussie plaats tussen panelleden en met de zaal.

De serie bijeenkomsten is op 17 januari 2003 afgesloten met de ontvangst van de lokale omroepen. Onvermijdelijk kwamen daar vanuit de zaal uitgebreid de financiële beperkingen aan bod om een volwaardige programmering te verzorgen die voldoen aan alle eisen die de Mediawet daaraan stelt.

Expert meeting

Op 14 juni 2002 was het Commissariaat gastheer voor een expert meeting waarvoor The Amsterdam School of Communications Research en de NOS het initiatief hadden genomen. Een rij binnen- en buitenlandse wetenschappers, waaronder de voorzitter van het Commissariaat gaven hun visie over visatie van de publieke omroep.

Internationale activiteiten

EPRA

Het overlegorgaan van Europese toezichthouders op de omroep telde aan het eind van het verslagjaar 43 leden uit 35 landen. Het European Platform of Regulatory Authorities biedt de toezichthouders de gelegenheid tot het voeren van overleg en het uitwisselen van informatie. De toezichthouders hebben contact in geval van grensoverschrijdende kwesties en houden elkaar op de hoogte van belangrijke nationale ontwikkelingen binnen de omroep. Het grootste gedeelte van de EPRA-site (www.epra.org) is voor iedere bezoeker toegankelijk en bevat nieuws over de regulering van de omroep in Europa en een database waarbinnen gezocht kan worden welke omroep in welk land een vergunning heeft. Twee keer per jaar, organiseert de EPRA een vergadering. Alle EPRA-leden en vertegenwoordigers van de Raad van Europa en de Europese Commissie (als waarnemer) wonen deze bijeenkomsten bij.

Brussel

De eerste vergadering van 2002 hield de EPRA op 16 en 17 mei in Brussel op uitnodiging van het CSA van de Franstalige gemeenschap en het Vlaamse Commissariaat voor de Media. Tijdens de bijeenkomst werd een presentatie gegeven over media en politiek. Gewezen werd op de alsmaar toenemende verflechting tussen beide, met name in landen als Italië (Berlusconi) en het Verenigd Koninkrijk (Murdoch). Voorts kwam de verhouding tussen de politiek en regulators aan de orde in het kader van de noodzakelijke scheiding van bevoegdheden. Uit reacties van de EPRA-leden werd duidelijk dat met name in de Oosteuropese landen de onafhankelijkheid van toezichthouders ten opzichte van de politiek niet altijd goed geregeld is. Verder stond het EPRA-gezelschap stil bij de ontwikkeling van digitale ethertelevisie (DTT) in Europa. In het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Finland en Spanje kan het publiek al digitale televisieprogramma's via de ether ontvangen. Bij de introductie zijn echter veel fouten gemaakt: het programma-aanbod was niet aantrekkelijk onderscheidend genoeg, de prijzen van apparatuur en abonnementen waren te hoog en er was niet voldoende ontvangstapparatuur. Ook spraken de EPRA-leden over omroepen die zich met hun programma's en reclame richten op het publiek in andere landen dan waar zij hun licentie hebben. Dit kan variëren van omroepen die alleen hun commercials aanpassen of bepaalde programma's ondertitelen tot omroepen die zich met hun gehele programmering richten op het publiek in een ander land.

Aan het slot van de 15e EPRA-bijeenkomst was tijd ingeruimd voor videopresentaties van de leden. Het

Commissariaat, vertegenwoordigd door beleidsmedewerkers Hans Ottenhoff en Marcel Betzel, vertoonde beelden van de UEFA Cup-wedstrijd Feyenoord – Inter Milaan. De beelden uit de stadions De Kuip en San Siro toonden aan hoeveel verschillen er tussen Nederland en Italië zijn wat betreft de toelaatbaarheid van reclame-uitingen rondom het speelveld. Het Commissariaat ging nader in op de ontstaansgeschiedenis en de rol van de Sportregeling, die overheersende reclame-uitingen bij sportwedstrijden moet tegengaan. Hoewel geen enkel ander Europees land een vergelijkbare regeling kent, hadden de EPRA-leden waardering voor de Nederlandse aanpak.

Ljubljana

De tweede bijeenkomst van 2002 vond plaats in de Sloveense hoofdstad Ljubljana op 24 en 25 oktober. Lennart van der Meulen, Inge Brakman en beleidsmedewerkers Maurice Vergeer en Marcel Betzel vertegenwoordigden daar het Commissariaat.

De vergadering sprak over trends in de regulering van en het toezicht op de publieke omroep. De huidige tendens is dat van verschillende kanten; nationale en Europese overheden, commerciële omroepen, publiek en pers, de vraag wordt opgeworpen of de publieke omroepen onderscheidend genoeg programmeren, hun publieke taakopdracht vervullen en voldoende verantwoording aan het publiek afleggen. Ook mediaconcentratie stond op de agenda. In een presentatie over de ontwikkelingen inzake mediaconcentratie op Europees niveau werd aandacht geschonken aan de wijze waarop de EU en de Raad van Europa de problematiek benaderen. Duidelijk werd dat het onderwerp steeds prominenter op de Europese agenda komt. Inge Brakman belichtte in haar bijdrage de Monitor Mediaconcentratie van het Commissariaat. Zij ging nader in op de doelstellingen van de Monitor en schetste de huidige situatie op de markten voor televisie, radio, krant en kabel in Nederland. Tot slot legde zij haar gehoor een aantal aanbevelingen voor. Gepleit werd voor een permanente monitoring, het toepassen van drempels voor marktaandeel en regels voor het onderscheid tussen redactie en commercie en het stimuleren van redactiestatuten en diversiteit van aanbod. De discussie in de werkgroep spitste zich vooral toe op de vraag of het monitoren van inhoud belangrijker is dan het monitoren van eigendom. Daarnaast werd gesproken over de definitie van relevante markten en de invloed van digitalisering op het monitoren. Ook werd stilgestaan bij de regeling van politieke zendtijd en reclame in Europa. Vrijwel alle Europese landen kennen net als Nederland het systeem waarbij politieke partijen recht op gratis zendtijd hebben, vooral in de aanloop naar verkiezingen. De discussie spitste zich toe op de vraag in hoeverre politieke boodschappen en denkbeelden waarvoor betaald wordt moeten worden toegestaan. In de meerderheid van de Europese landen is deze vorm van reclame ten strengste verboden.

Contact Comité

Het Commissariaat neemt deel aan de besprekingen van het Contact Comité dat in het leven is geroepen bij de laatste wijziging (van 30 juni 1997) van de Europese Richtlijn Televisie zonder Grenzen. Het Comité, dat wordt voorgezeten door de Europese Commissie, komt om de twee a drie maanden bijeen in Brussel. Elke lidstaat vaardigt vertegenwoordigers af van het ministerie dat verantwoordelijk is voor de mediawetgeving in de betreffende lidstaat. Enkele landen, waaronder Nederland en Zweden, sturen ook een vertegenwoordiger van de toezichthouder op de omroep. Voor het Commissariaat heeft Marcel Betzel de bijeenkomsten in 2002 bezocht.

In het comité wordt gesproken over de implementatie van de televisierichtlijn daarmee samenhangende interpretatie- en uitvoeringskwesties. De Europese Commissie is verplicht het advies van het comité in te winnen over de evenementenlijsten die de lidstaten op grond van de gewijzigde richtlijn mogen opstellen.

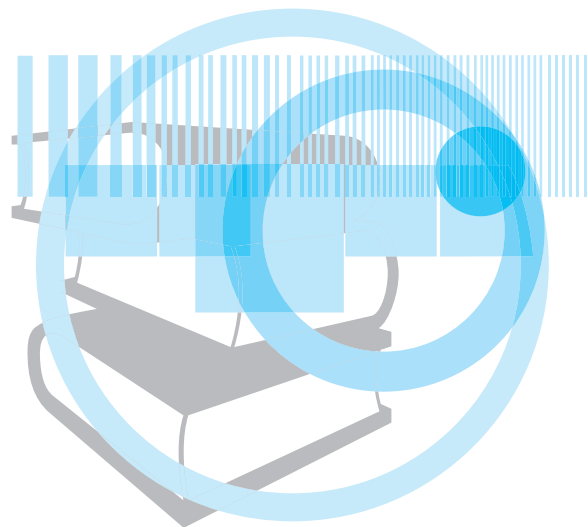
Op 11 en 12 juli 2002 vond de 15e vergadering van het Contact Comité plaats. Het Verenigd Koninkrijk schetste de totstandkoming van de nieuwe Communications Bill en de integratie van afzonderlijke toezichthouders in de nieuwe regulator OFCOM. Duitsland presenteerde zijn nieuwe systeem van "zelfregulering" inzake de bescherming van minderjarigen. Dit systeem vertoont overeenkomsten met de zelfregulering in Nederland en de rol van het NICAM daarin. De Italiaanse vertegenwoordiger presenteerde

de recente regelgeving van de Italiaanse toezichthouder AGCOM. De discussie ging vooral over de vraag in hoeverre tijdens pauzes van sportwedstrijden reclame is toegestaan. In het kader van de herziening van de Televisierichtlijn werden twee studies gepresenteerd: een over de ontwikkeling van nieuwe reclametechnieken en de ander over de ontwikkeling van de markt voor Europees audiovisueel materiaal. Tot slot hebben alle kandidaat-lidstaten van de Europese Unie toegelicht hoever zij zijn gevorderd met de implementatie in hun nationale wetgeving van de Europese televisierichtlijn. Duidelijk werd dat alle landen op schema lagen. Alleen onderwerpen als de evenementenlijsten en de bescherming van minderjarigen waren nog niet (volledig) in alle landen in de nationale wetgeving opgenomen.

De 16e vergadering van het Contact Comité vond plaats op 21 oktober 2002. Het onderwerp sport en reclame stond wederom op de agenda. De Commissie ging alvast nader in op het rapport (op 8 november 2002 vastgesteld) over de naleving van de quota voor Europese, recente en onafhankelijke producties over de jaren 1999 en 2000. De Commissie liet weten tevreden te zijn over de prestaties van de omroepen in de lidstaten. Hoewel er steeds meer omroepen actief zijn op de Europese markt, voldoet een steeds groter percentage aan de quotabepalingen. Omroepen die niet hebben voldaan aan de quotaverplichtingen vallen meestal in de categorie van nichezenders die niet voldoende voor hun format en doelgroep geschikte programma's van Europese makelij kunnen verkrijgen of zenders, waarvan de moedermaatschappij zich buiten Europa bevindt.

Europees Televisie en Film Forum

Van 10 tot en met 12 oktober 2002 hebben Inge Brakman en Lennart van der Meulen in Barcelona het jaarlijkse door het Europees Media Instituut georganiseerde Europees Televisie en Film Forum bezocht. Het thema van de bijeenkomst in Barcelona luidde "New Markets, New Actors and New Economics in the Television and Film Sectors". Onderwerpen als nieuwe manieren van financiering, potentiële nieuwe spelers op de markt, en de ontwikkeling van nieuwe markten en distributiemethoden stonden op de agenda. Ongeveer 300 deelnemers afkomstig uit uiteenlopende sectoren van de Europese audiovisuele industrie waren in Barcelona present. Inge Brakman presenteerde de Monitor Mediaconcentratie en Lennart van der Meulen presenteerde voorstellen voor een Europees audiovisueel beleid en de herziening van de Televisierichtlijn.



Toespraken, workshops en overige activiteiten

Jan van Cuilenburg

- ||||| Amsterdam, presentatie Over de kabel en communicatievrijheid, 22 maart 2002, t.b.v. 3E Congres De Kabel in de 21ste eeuw;
- ||||| Hilversum (CvdM), presentatie The Dutch Media Policy, 18 juni 2002, t.b.v. wetenschappers en studenten New York University;
- ||||| Brussel, presentatie Het Nederlandse Commissariaat voor de Media, 28 juni 2002, t.b.v. de Vlaamse Mediaraad;
- ||||| Hilversum (CvdM), inleiding Auditing Public Broadcasting Performance: a Regulator's Perspective, 14 juni 2002, t.b.v. International Expert Meeting on Media Accountability;

Inge Brakman

- ||||| Hilversum, 3 april 2002, deelname aan een debat bij de NOS over onderscheidend programmeren.
- ||||| Voordracht voor Programmaraad Limburg
- ||||| Bussum, 26 april 2002, presentatie voor de Broadcast Business Club over verlaging ledenaantallen omroepverenigingen.

Lennart van der Meulen

- ||||| 'Media Authorities in Europe; models and best practices', bijdrage voor seminar EIM in Minsk, Belarus, 15-16 februari 2002.
- ||||| Programme expertise mission Ankara, lid groep experts Raad van Europa, Ankara, Turkije, 5-7 maart 2002.
- ||||| Presentatie Monitor Lokale Omroep 2000, ledenvergadering OLON, Utrecht, 20 april 2002.
- ||||| 'No nonspot', bijdrage aan seminar non spot advertising SWOC, Amsterdam, 20 juni 2002.
- ||||| 'Time for a change', bijdrage aan het Film en Televisieforum 2002, Barcelona, 10-11 oktober 2002

Marcel Betzel

- ||||| Gastcollege voor de postdoctorale opleiding Radio- en Televisiejournalistiek aan de Rijksuniversiteit van Groningen.

Medewerkers Commissariaat in 2002

Afdeling Financieel Toezicht

||||| drs. H. van den Berg
 ||||| R.W.B. Bruins (tot 1-7-02)
 ||||| mr. drs. H.S. van Gelder (tot 1-2-02)
 ||||| T.J. Kraaikamp
 ||||| mr. drs. P.J. Leeuwendal
 ||||| S.J. Varga

Bureau Beleid & Projecten

||||| mevr. drs. C.W. Bade
 ||||| mr. M.P.H. Betzel
 ||||| B.A. Bijvank
 ||||| F.G. van der Gon Netscher
 ||||| drs. Q. Kik
 ||||| mevr. C.M. Hartog
 ||||| mr. T. Schermerhorn (tot 1-7-02)
 ||||| mevr. drs. J.M.W. Terpstra
 ||||| dr. M.R.M. Vergeer
 ||||| J.G. Vosselman Bosch
 ||||| mevr. drs. L.E. van der Zee

Afdeling Zendtijd en Kabelzaken

||||| mevr. Z.S.A. Aleksic
 ||||| B.J. Kipp
 ||||| mevr. mr. M.S. Lantinga (tot 1-9-02)
 ||||| mr. D. Oudenaarden
 ||||| H.F. Ottenhoff
 ||||| R.J. van der Schagt
 ||||| mevr. J.B.M. Wiersma (tot 21-7-02)

Bedrijfsbureau

||||| mevr. C.I. van Beek
 ||||| mevr. L.J. de Boer (tot 1-10-02)
 ||||| mevr. M.J. La Cruz-de Jesus
 ||||| mevr. D. le Fever (per 1-8-02)
 ||||| mevr. G.A.T. Kollaard
 ||||| K.W. van Kooten (per 1-6-02)
 ||||| mevr. K. van der Laan
 ||||| mevr. M. van Lingen (per 1-9-02)
 ||||| mevr. I.M. Molenaar
 ||||| mevr. U.J.M. Mones
 ||||| mevr. M.R. Nijsen (tot 1-5-02)
 ||||| mevr. I.K. Stuijzand (tot 1-8-02)
 ||||| E. Voorhaar
 ||||| P.E. van Voorthuyzen

Afdeling Juridische Zaken

||||| mevr. mr. I.M. Borninkhof-Slabbers(per 1-2-02)
 ||||| mevr. mr. L.H. Doorman
 ||||| mr. Th.I de Kieviet (per 1-4-02)
 ||||| mevr. mr. M.C. Nicolaas
 ||||| mevr. I. van Schaik (per 1-6-02)

Afdeling programmatoezicht

||||| mevr. A.A. Blink
 ||||| M.W. Bremer
 ||||| S. van Hengel
 ||||| mevr. J. van Heijningen (per 1-2-02)
 ||||| mevr. I. Hoogman
 ||||| R.E. de Jong
 ||||| J.P. Meegdes (per 1-5-02)
 ||||| J. van de Meent
 ||||| mevr. drs. E.M. Tilman (tot 1-6-02)
 ||||| mevr. D.A.J. Morbeck (tot 1-6-02)
 ||||| mevr. J. Treffers
 ||||| mevr. M.G. Vallo
 ||||| mevr. mr. R. Westerhof (per 7-1-02)
 ||||| mevr. P.I.Werdler

VERANTWOORDING
APPARAATSKOSTEN 2002



Het College van
Commissarissen van het
Commissariaat voor de Media
te Hilversum

Rotterdam, 10 april 2003
OO/004874.AH

Mevrouw, mijne heren,

Hierbij brengen wij u verslag uit omtrent het onderzoek naar de verantwoording van de apparaatskosten 2002 van het Commissariaat voor de Media.

1. ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de in dit rapport opgenomen verantwoording van het Commissariaat voor de Media van de apparaatskosten 2002 gecontroleerd. De verantwoording is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van Commissarissen. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verantwoording te verstrekken.

WERKZAAMHEDEN

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de verantwoording geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de verantwoording. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de verantwoording zijn toegepast en van belangrijke schattingen die daarbij zijn gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de verantwoording. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

OORDEEL

Wij zijn van oordeel dat de verantwoording van de apparaatskosten 2002 een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2002 en van het exploitatiesaldo over 2002 en voldoet aan de voor dit doel eraan te stellen eisen.

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN
Rivium Promenade 300 - Postbus 23123 - 3000 KC ROTTERDAM - mpha.rotterdam@mazars.nl
Tel: 010-2771699/660 - Fax: 010-4366045

Accountants - Belastingadviseurs - Juridisch adviesbureau - Ondernemingsadviseurs
MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN is een maatschap met de volgende partners:

independent member of

10 april 2003

2. EXPLOITATIE

Het boekjaar is afgesloten met een exploitatietekort van € 42.708 tegenover een begroot tekort van nihil. Onderstaand is dit nader geanalyseerd:

	Exploitatie- rekening 2002	Begroting 2002
	€	€
BATEN		
Bijdrage OCenW	3.474.000	3.473.688
LASTEN		
College van Commissarissen	259.497	268.184
Personeelskosten	2.679.728	2.739.018
Huisvesting en exploitatie pand	457.090	500.523
Media en communicatie	189.225	179.243
Ondersteuning kerntaken	410.677	340.334
Financieel beheer	20.778	20.421
Projecten	133.403	45.375
	4.150.398	4.093.098
	-676.398	-619.410
Diverse baten	633.690	619.410
Tekort exploitatie boekjaar	-42.708	-

Het verschil ten opzichte van de begroting kan als volgt worden geanalyseerd:

	€
Hogere kosten ondersteuning kerntaken	70.000
Hogere projectkosten	88.000
Lagere personeelskosten	-60.000
Lagere huisvestingskosten	-44.000
Overige per saldo	-11.000
	43.000

10 april 2003

De hogere kostenondersteuning kerntaken hebben te maken met eenmalig hogere kosten van automatisering. Ook de hogere projectkosten zijn met name door een niet begroot automatiseringsonderzoek veroorzaakt.

De lagere personeelskosten worden verklaard door de vrijval van de reservering vakantiedagen.

De lagere huisvestingskosten worden verklaard door de vrijval van de voorziening afschrijving nieuwbouw, die nog niet was begroot.

3- FINANCIËLE POSITIE

Het onderstaand overzicht geeft inzicht in de wijze waarop de vastgelegde activa op lange termijn zijn gefinancierd op lange termijn.

	2002	2001
FASTGELEGD OP LANGE TERMIJN	€	€
Materiële vaste activa	6.379.451	6.267.513
FINANCIERING LANGE TERMIJN		
Eigen vermogen	3.385.368	3.428.076
Bestemde reserves	2.197.997	2.254.720
Voorzieningen	1.341.727	1.191.231
	<u>6.925.092</u>	<u>6.874.027</u>
Financieringscapaciteit lange termijn	<u>545.641</u>	<u>606.514</u>
Dit is als volgt te specificeren:		
Korte schulden	-670.282	-1.094.630
Korte vorderingen	<u>285.579</u>	<u>198.856</u>
	-384.703	-895.774
Liquide middelen	<u>930.344</u>	<u>1.502.288</u>
	<u>545.641</u>	<u>606.514</u>

Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN


G. Opzitter RA

VERANTWOORDING APPARAATSKOSTEN 2002

BALANS PER 31 DECEMBER

Actief	2002 €	2001 €
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Gebouwen	5.108.440	4.807.899
Installaties	523.143	565.042
Overige materiële vaste activa	747.868	894.572
	6.379.451	6.267.513
Vlottende activa		
Vorderingen		
Debiteuren	233.660	112.583
Overige vorderingen	19.009	47.683
Overlopende activa	32.910	38.590
	285.579	198.856
Liquide middelen	930.344	1.502.288
Totaal	7.595.374	7.968.657
Passief	2002 €	2001 €
Eigen vermogen	3.385.368	3.428.076
Bestemde reserve		
afschrijving nieuwbouw	2.197.997	2.254.720
Voorzieningen	1.341.727	1.191.231
Kortlopende schulden		
Overige schulden	428.958	682.017
Vooruitontvangen bedragen	201.034	290.154
Overlopende passiva	40.290	122.459
	670.282	1.094.630
Totaal	7.595.374	7.968.657

Toelichting algemeen

Grondslagen van waardering en bepaling exploitatieresultaat

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij in het hierna volgende anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs onder aftrek van daarop gebaseerde afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden gesteld op een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

Debiteuren

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van nodig geachte voorzieningen voor mogelijk oninbare vorderingen.

Bijdrage ministerie van OCenW

Als bijdrage wordt verantwoord de door het Ministerie van OCenW goedgekeurde begroting van de apparaatskosten van het Commissariaat voor de Media over het betreffende boekjaar, alsmede overige bijdragen van het Ministerie van OCenW.

Diverse baten

Onder de diverse baten worden verantwoord de aan het boekjaar toe te rekenen gelden inzake uitgevoerd toezicht op commerciële omroepen, de aan het boekjaar toe te rekenen rente en overige (incidentele) opbrengsten.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Gebouwen

Het boekwaardeverloop is als volgt:	Nieuwbouw €	Bijdrage OCenW €	Installaties €
Boekwaarde 1 januari	4.807.899	-2.254.720	565.042
Bij: investering nieuwbouw	359.580	-	-
Af: afschrijvingen	-59.039	56.723	-41.899
Boekwaarde 31 december	5.108.440	-2.197.997	523.143
Cumulatieve aanschafwaarde 31 december	5.197.718	-2.268.901	575.517
Cumulatieve afschrijving 31 december	89.278	-70.904	52.374
	5.108.440	-2.197.997	523.143

De bijdrage van OCenW van € 2.268.901 uit 2001 is aan de creditzijde van de balans opgenomen als Bestemde reserve afschrijving nieuwbouw. Deze reserve valt in hetzelfde tempo vrij als de nieuwbouw wordt afgeschreven.

De hieruit resulterende bate wordt in de exploitatierekening gesaldeerd met de afschrijving op de nieuwbouw.

De afschrijvingstermijnen bedragen voor de gebouwen 40 jaar en voor de installaties tussen de 10 en 30 jaar.

Vorderingen

Debiteuren

	2002	2001
Te vorderen	244.097	123.020
Af: voorziening voor oninbare vorderingen	10.437	10.437
	233.660	112.583

Overige vorderingen

	2002 €	2001 €
Intrest	9.013	2.976
Netto loon	3.260	-
Intrest nieuwbouw	333	2.786
OCenW	-	36.400
Detachering	-	4.789
Diversen	6.403	732
	19.009	47.683

overlopende activa

	2002	2001
Invaliditeitspensioen	12.202	11.061
Kinderdagverblijf	8.124	5.323
Onderhoud software	6.877	-
RWGR	-	15.840
Diversen	5.707	6.366
	32.910	38.590

Liquide middelen

	2002	2001
Rekening-courant ING Bank	891.846	969.238
Rekening-courant ING Bank inzake nieuwbouw	37.701	531.716
Kas	797	546
Remises onderweg	-	788
	930.344	1.502.288

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het commissariaat.

Eigen vermogen

Het exploitatietekort 2002 ad € 42.708 is onttrokken aan het eigen vermogen.

Bestemde reserve afschrijving nieuwbouw

Deze reserve is gevormd uit de éénmalige bijdrage van € 2.268.901 die door het Ministerie van OCenW is verstrekt ten behoeve van de financiering van de nieuwbouw.

Van de reserve zal jaarlijks 2,5% vrijvallen ten gunste van de post afschrijving gebouwen in de exploitatierekening. Dit percentage is gelijk aan het afschrijvingspercentage van de nieuwbouw. Het verloop is als volgt.

	€
Stand 1 januari 2002	2.254.720
Af: vrijval 2002	-56.723
Stand 31 december 2002	2.197.997

Voorzieningen

de voorzieningen zijn als volgt samengesteld:	2002 €	2001 €
Voorziening wachtgeldregeling voormalige kijk- en luisterdienst en adviseur	482.856	596.596
Voorziening groot onderhoud	39.076	9.075
Fonds pseudo ww-premies	-	518.560
Voorziening wachtgeld	819.795	-
Voorziening afronding nieuwbouwactiviteiten	-	67.000
	1.341.727	1.191.231

Het fonds pseudo ww-premies (voorheen genoemd voorziening vervanging personeel) is een fonds waaraan jaarlijks de bij de werknemers ingehouden pseudo ww-premies worden gedoteerd. Deze voorziening is in 2002 aangewend voor het vormen van een voorziening voor twee afvloeiingsregelingen (voorziening wachtgeld).

De voorziening voor groot onderhoud is benaderd volgens de contante waarde in verband met het langlopende karakter van deze voorziening. De voorziening is contant gemaakt met een rekenrente van 5,75%. Jaarlijks wordt 1/10e deel van de contante waarde gedoteerd. Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Rijkswacht- geldregeling €	Groot onderhoud premies €	Fonds pseudo ww- wachtgeld €	Voorziening nieuwbouw- activiteiten €	Voorziening afronding €	Totaal €
Stand per 1 januari 2002	596.596	9.076	518.560	-	67.000	1.191.232
Bij: dotatie	40.110	30.000	47.377	323.206	-	440.693
Af: onttrekking	-153.850	-	-69.348	-	-67.000	-290.198
Overdracht			-496.589	496.589		-
Stand per 31 december 2002	482.856	39.076	-	819.795	-	1.341.727

KORTLOPENDE SCHULDEN

Overige schulden	2002 €	2001 €
Crediteuren	335.040	446.692
Loonheffing	48.430	62.434
Vakantiedagen	-	134.071
Sociale premies	37.426	37.275
Diversen	8.062	1.545
	428.958	682.017

Vooruitontvangen bedragen

	2002 €	2001 €
Subsidie mediaconcentraties	201.034	268.448
Subsidie ministerie van binnenlandse Zaken	-	21.706
	201.034	290.154

In totaal is van het Ministerie van OCenW een voorschot ontvangen van € 544.536 inzake het project Mediaconcentraties. Tot en met 2002 is voor een bedrag van € 343.502 aan dit project besteed. Het verloop is als volgt:

Stand 1 januari 2002	268.448
Bij: ontvangen van OCenW	181.512
Af: loonkosten	-96.028
Inkoopkosten	-152.898
Stand 31 december 2002	201.034

Overlopende passiva

De samenstelling van de overlopende passiva is als volgt:

	2002 €	2001 €
Algemene kosten	40.290	46.189
Nieuwbouw	-	76.270
	40.290	122.459

EXPLOITATIEREKENING

	Expl. rekening 2002 €	Begroting 2002 €	Expl. rekening 2001 €
Baten			
Bijdrage OCenW	3.474.000	3.473.688	3.388.830
Lasten			
College van commissarissen	259.497	268.184	210.314
Personeelskosten	2.679.728	2.739.018	2.602.592
Huisvesting en exploitatie pand	457.090	500.523	373.708
Media en communicatie	189.225	179.243	136.474
Ondersteuning kerntaken	410.677	340.334	329.144
Financieel beheer	20.778	20.421	20.436
Projecten	133.403	45.375	359.966
	4.150.398	4.093.098	4.032.634
	-676.398	-619.410	-643.804
Diverse baten	633.690	619.410	643.753
Tekort exploitatie boekjaar	-42.708	-	-51

Toelichting op de exploitatierekening

Bijdrage ministerie van OCenW

Door de Minister van OCenW is een bedrag van € 3.474.000 ter beschikking gesteld voor 2002.

Diverse baten

Dit bedrag is als volgt samengesteld:

	2002 €	2001 €
Opbrengst toezicht commerciële RTV	526.531	482.896
Intrestbaten	35.223	74.943
Intrestbaten nieuwbouw	4.299	30.595
Subsidie Internet fase 2	20.258	34.078
Subsidie Euro	-	21.241
Werknemersinhouding WW	47.379	-
	633.690	643.753

Colofon

Jaarverslag 2002 is een uitgave van het Commissariaat voor de Media.

Eindredactie

Afdeling Beleid en Projecten

Vormgeving

ankerxstrijbos grafisch ontwerp bno, Utrecht

Fotografie

Wim Kluvers

Druk

Libertas, Bunnik

Commissariaat voor de Media

Hoge Naarderweg 78 ||||| 1217 AH Hilversum

Postbus 1426 ||||| 1200 BK Hilversum

T 035 773 77 00 ||||| F 035 773 77 99 ||||| [cvdm@cvdm.nl](mailto:cvdn@cvdm.nl) ||||| www.cvdn.nl

